

rých se mluví v třetí knize Mojžíšově, není to vlastně žádná chuť, tak jako světlo sluneční není žádná barva a jako čistota není žádná vůně: je to pšeničná mouka a voda, bez soli, bez omastku a bez kvasnic, ale je to něco tak žádoucího (ó PUPAVO, jako na Velký Pátek Kristových Ran svými rty dotýkám se tvého kartáčku!), že jen odstavovaným nemluvňatům, jsou-li už nucena jíst vařenou krupičnou kaši, může se něco tak krásného zdát! Ostatně, jejich hrdélko je tak brzo na kraji a je tak uzounké, že se často musejí rozkuckat. Neboj se, neboj se, PUPAVO, všechna tvoje semena jsou okřídlena! A když je jich tolik, proč bychom také něco nepřáli stehlíkům? Oni z tvého odumřelého lůna vytahují svou zimní potravu, jako ti ptáci zajatci na rozkaz a pro výdělek pánů svými smutnými a pobožně zakřivenými zobáky z dřevěných korýtek vytahují špatně natištěnou a vždycky stejnou budoucnost. Můžeme si na této planetě něco lepšího přát? Ó PUPAVO, milenko má, pravdu ať mají všichni ostatní, my máme slovo! My máme svou pokornou, tichou, silnou a hrdou lásku. Ne opovržení, nikdy ne opovržení, jenom nechápající, rozpačitou lítost a nehorázně bezstarostnou lásku.

V Dubrovniku 18. XI. 1935

Miriam

---

*Kolik životů, tolik cest.
Já vyšel za svítání,
kdy slunce svou ještě chrání
blahozvěst.*

*A potkal jsem Vás.
Roucho černé, závoj bílý,
krok a pohyb kouzlo síly
a bolestný hlas.*

*Z rosného démantu paprsků trs?
Jest to dvě oči za svítání,
které svou radost se mnou chrání
závojem slz.*

Rty němé mluvit učila jsem polibků svých něhou

(OTOKAR BŘEZINA)

Ó MIRIAM! Jak jsi vysoko!

A jakým zázrakem vidím tě já, jediný z lidí?

Skřívánku, obláčku, hvězdo! Jak zpíváš, jak se rozplýváš v nebi, jak podivně se třpytíš!

Maris stella, ave!

Blahoslavená země, která jsi výkupným a směšně malou cenou blaženosti nebeské, věčné, už tady, už dnes započaté!

Och, sestro, och, sestro, jak se mi chce umřít!

Och, sestro, och, sestro, jak se mi chce umřít!

Jak se mi chce umřít!

Není možno, není možno, abych byl někdy blažnějším!

Blahoslavené vězení!

Blahoslavené vyhnanství!

Blahoslavená země!

Blahoslaveno všechno utrpení, všechno strádání, všechno zklamání, blahoslavena všechna zrada, blahoslaveno všechno příkoří a protivenství, blahoslavený všechen hnus, k němuž jsme byli zavázáni slibem či zákonem, blahoslavena všechna nízkost a sprostota, která nás naplňovala hnusem a zoufalstvím: neboť toto vše a podobné učinilo nás hodnými ku přijetí nevýslovného štěstí a blaha nekonečně sladkého.

KVETOUČÍ STROM PRAVÍ VČELKÁM:

Oh, včeličky, zemru štěstím, nenastane-li brzy soumrak, kdy mne opouštíte; a zemru neštěstím, až přijde soumrak, kdy mne opustíte.

Včeličky, sestřičky, ustaňte na chvílku v práci, mé květy sotva dýchají pod vašimi nožičkami a jedna

přes druhou derete se jim v ústa, a povězte mi: kterou smrt mám voliti?

VČELIČKY ODPOVÍDAJÍ:

Ty nesmíš umřít, živiteli náš, my ovšem domů musíme, než přijde Noc, ale jedna z nás tu zůstane; je-li nás tolik, pohřešovatí ji nebudou a ráno časně všechny zase nás tu máš. Ostatně, noci letní krátké jsou: vytrváš?

STROM ODPOVÍDÁ VČELIČKÁM
A LOUČÍ SE S NIMI:

Ó jak jste dobré, že mi tu jednu necháváte: v květu svém nejzdravějším jí ustelu a po celou noc své nejsladší písně jí šuměti budu. Dobrou noc, včeličky!

VČELKA TAKÉ SE LOUČÍ:

Tak sbohem! O mne se nestarejte, čím jste mu byly všechny, mně samojediné ponechejte.

SAMA PRO SEBE:

V moři květů sbohem světu.

STROM ZAŠUMOTAL:

Ó hvězdy, málo je vás!
Či spíte?
Odkud tedy můj jas?

VČELKA USÍNAJÍC:

Kdo šťasten jest, rád se ptá;
Kdo mu rozumí, neodpovídá.

JEST venku tma, sestřičko?

— Veliká tma, bratříčku.

Uхни kousínek, podívám se sám, sestřičko. — Ale jak jsi se to dívala, vždyť vidím hvězdy, sestřičko?

— Jak jsem se dívala? Jakž jinak, leč dle tvého slova, bratříčku? — A mnoho hvězd vidíš?

Tak mnoho, sestřičko! — nikdy jsem jich tolik neviděl!

— Co to povídáš, bratříčku? cožpak jsi nehleděl v noci na nebe?

Hleděl, hledíval, sestřičko, ale ne tak pozorně a dosud nikdy nebylo nebe tak čisté.

— Není-li mraků a mlh, nebe jest vždycky čisté, bratříčku.

Jsou-li oči tvoje jako slovo tvé, sestřičko...

— Proč se tak na mne díváš, bratříčku?

Protože si nemohu na tebe vzpomenout, sestřičko.

— Překáží ti můj závoj, bratříčku?

Můj, můj mi překáží, sestřičko!

— Jaký jest tvůj závoj, bratříčku?

Dlouho jsem zíral do tmy, sestřičko.

— Hleď na mé ruce, bratříčku!

Jsou daleko, sestřičko.

— Překázejí ti moje rukavičky, bratříčku?

Moje, moje, sestřičko!

— Jaké jsou tvoje rukavičky, bratříčku?

Krvavé, sestřičko.

— Pomohu ti je sundati, bratříčku.

Umyj si ruce, sestřičko.
— Ještě něco ti vadí, bratříčku?
Vidím tě, sestřičko.
— Mnoho-li hvězd jest nyní na nebi, bratříčku?
Všecky, sestřičko: Minulé i budoucí.
— Žádná nezemřela, bratříčku?
Žádná ani nestůně, sestřičko.
— Není ti zima, bratříčku?
Malounko, sestřičko.
— Podej mi ruce, bratříčku.
Nesuď je jinak, než dle srdce svého, sestřičko.
— Není na nich skvrny, bratříčku.
Mohou vzítí cokoliv čistého, sestřičko?
— I moje srdce, bratříčku!
Kam je mám položit, sestřičko?
— Ty víš, bratříčku!
Můj oltář jest pln kvítí, sestřičko!
— Vidím, bratříčku!
Slunce vychází, sestřičko!
— Pojďme mu vstříc, bratříčku!
Spolu, sestřičko!
— Spolu, bratříčku!
Není ti zima, sestřičko?
— Malounko, bratříčku.
Přitiskni se ke mně, sestřičko.
— Nesuď mne jinak, než dle srdce svého, bratříčku.
Není na tobě prášku, sestřičko!
— Kde jsme, bratříčku?
Ty víš, sestřičko — drahá, nejdražší, milá, nejmi-
lejší. Mám zazpívat písničku?
— Zazpívej, bratříčku!
Moje srdce slabé — tvoje silnější je:
mé se zastavilo — tvé však za ně bije.
Moje duše chabá — tvoje statnější je:
na smrt oblažující, ještě sama žije.

Anebo jinou?

— Zazpívej, bratříčku!
Ty jsi blaženější, neb jsi Bohu blíže;
já zas blíže — komu? Však ty víš!
— Nemohu dýchat, bratříčku!
Zazpívej si také, sestřičko!
— Když mi všechny písničky kradeš...
A když ty neumíš dávat nic horšího...
— Ty, ty...!

SESTŘIČKO, nikdy jsem nevěděl, že by bylo tolik věcí v díle Božím. Říkají, že jedna duše lidská má větší cenu před Bohem než všechny věci země a než všechny hvězdy; jen proto prý neváhal Bůh obětovati za nás svého Syna a jen proto prý Syn Boží neváhal vylíti za nás svou Krev. Je-li pravda, co říkají, musí býti v jedné duši lidské celá země a všechny hvězdy; a ještě musí mnoho místa zbývat — aby člověk mohl dýchat. Vím, co zbývá, Sestřičko; toť svoboda, dar Boží, Hvězdy a země pominou, ale svoboda nepomine. Veliká a silná a krásná jest náruč Boží oblohy, ať za jasné noci, ať za jasného dne. Ale větší a silnější a krásnější jest náruč Boží svobody. Tělo naše jest mravenečkem, vlast naše jest jen mravenčí kopkou, práce naše jest směšná, bolesti naše jsou dojemně nepochopitelné — ale duše naše jest topolem, orlem, vlaštovičkou, skřivanem, hájem, lučinou, řekou, vichrem, horou, propastí, sluncem, hvězdou — a čím sama býti chce. Chce-li, tedy i rájem. Chce-li? Ó nikoli; nýbrž: dá-li Bůh. Jakým ubohým mravenečkem jest slovo! Zavru oči a něco Ti pošep-
tám: Bůh jest dobrý.

Sestřičko, ještě zavru oči a ještě Ti něco pošeptám: Dcero nebes!

Sestřičko: živote můj! Sestřičko, vím vše, poněvadž jsem věděl vše! Sestřičko, neboj se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše zabítí nemohou! Sestřičko, raduj se, poněvadž není příčiny, abys byla smutna! Sestřičko, kdo chce umlčeti tebe, musí umlčeti ne moje ústa, nýbrž duši mou. Sestřičko, není nemoci a není smrti. Sestřičko, jsme spolu sami v celém národě, ale Bůh jest s námi, protože jsme nezhřešili ani myšlenkou. Sestřičko, naše tělo jest směšně malinké pro naši lásku a nevidí toho ti, kteří tě týrají. Sestřičko, dokud jsi byla smutna, nikdo si tebe nevšímal, nikdo tě nebral v ochranu, dokud jsi byla nešťastna! Jakmile se raduješ a jakmile jsi šťastna: všichni si tebe všímají, všichni tě berou v ochranu, všichni tě olupují a znásilňují, nečekajíce, až jim sama dáš ze svého blaha!

Sestřičko, živote můj a mé vzkříšení! Nejsme sami, neb vůkol nás do nekonečnosti jest světlo! Sestřičko — jest noc: co Ty děláš? Mluvíš se mnou skrze mříž, což jest čas, a skrze okno či dveře, což jest Bůh. Celá země a všechny věci země jsou místem, kde se potkáváme; potkávám Tě ve všech věcech viditelných i neviditelných, na zemi i na nebi, v budoucnu i v minulosti, v celém životě svém od věků do věků a říkám Ti hlasitě a radostně: Miluji Tě, Sestřičko, protože miluješ Boha a Jeho přikázání, protože celý život pozemský jest Tvé lásce a víře hodinkou směšně krátkou, — miluji Tě z celého srdce svého, z celé mysli své a z veškeré síly své, Sestřičko, protože Tě miluji v Bohu, z Boha a k Bohu. Z Boha: neb On poslal Tebe ke mně a mě k Tobě. — A toto vše říkám Tvým očím, Tvým lícím, Tvým ústům, Tvým rukám a Tvému svatému srdci.

Tvým očím, neb je znám a viděl jsem je dřív, než

jsem Tě potkal, neboť Bůh mi je zjevil. To vše Ti řeknu, až vyjdeme z tohoto vězení.

Tvým lícím, jak Hostie bílým a také tak útlým a svatě průsvitným. Co jimi září? Život věčný.

Tvým ústům, která jsou tak dokonalá, poněvadž jsou panenská — ó Sestřičko: Tvoje ústa počala a porodila jenom slovo Boží, poněvadž jinak byla netknuta: nikdo z lidí si nepřál Tvého slova, Sestřičko, nikdo neoceníl Tvých krásných neposkvrněných úst.

Tvému svatému srdci konečně říkám toto vše: ó Sestřičko, vidím, vidím srdce Tvé: jest jako jitřní slunko v měsíci květnu, jest jako skřivánek pod nebesy zpívající: jest mým životem, pokrmem, lékem, silou, nadějí, sladkostí: ó Milovaná!

Sestřičko: Nám netřeba chvátati: svět chvátá sám! Nám netřeba chvátati, Sestřičko, abychom se uviděli: My se uvidíme — ve věčnosti. Ó Sestřičko moje, všechny bolesti a všechna muka, kterých jsme zakusili a která nás ještě čekají, jak směšně malým penízem jsou za to, že se uvidíme! Jak se na Tebe těším, Sestřičko! Ne méně, než Ty na mne. Jak se mi chce umřítí, ó Sestřičko, ó květino rajská — panenka svatá: Sestřičko!

Sestřičko, naše duše se našly beze slov. Sestřičko, naše slova stála jak začarované stádo ovec, zatím co naše duše letěly si v náručí. Sestřičko, neusiluji, abych tento zázrak pochopil, poněvadž není možno pochopiti zázrak na zemi.

Sestřičko, naše duše se našly beze slov, ale nemožno už býti beze slov: moje srdce jest plničké, a neubere-li z něho Tvá láska, překypí slzami! Ó Sestřičko, promluv k mému srdci, jest tak nemocno a já ho potěšiti nemohu a stále říká srdce mé: Kde jest Sestřička? Jest daleko Sestřička? Jak se má Sestřička? Nestůně Sestřička? Nepláče Sestřička? Přijde Sestřička? — A tak pořád dokola.

A já odpovídám svému srdci: Doma jest Sestřička, není daleko, dobře se má, nestůně, nepláče, přijde už zítra, myslím — tak odpovídám svému srdci, ale moje srdce nedává se utěšiti a vzlyká touhou po tom, nač se ptalo, neslyšíc...

Co si mám počítí se svým srdcem, když je tak malé a nerozumné? Kropím je svěcenou vodou, rozsvěcuji hromničku a říkám: Klekni, pomodlíme se za Sestřičku...

A malé srdce moje žehná se křížem a usedavě pláče a říká: JEŽÍŠ, MARIA, JEŽÍŠ, MARIA. A schyluje se k zemi a rukama si zakrývá oči a slzy mu prosakují skrze prsty a tiskne se k zemi a takto se modlí: Bože můj, Bože můj: co udělali mé Sestřičce? Co udělali mé Sestřičce? Co udělali mé Sestřičce?

A já zvedám své Srdce se země a беру je do náruče a tisknu je k sobě a šeptám mu: Neplač, dítě, Sestřička je živa, ale my přece nemůžeme chtít, aby byla pořád doma: až ty budeš tak veliké, taky musíš do světa, holenku. — Ale potom se už nezdržuji a pláču se svým malým srdcem — hned se zase modlím — a tak pořád dokola...

SESTRÍČKO, Sestřičko...

— Co chceš, bratříčku?

Na něco si vzpomínám...

— Nač, bratříčku?

Na několik krásných věcí...

— Na které, bratříčku?

Na dvě světla, která jsem viděl v noci.

— Jaká byla, bratříčku?

Jako dvě lamp u Božího Hrobu.

— Bylo v nich ticho, bratříčku?
Ticho, sestřičko, jako ten den, kdy Bůh stvořil rostliny.

— Bylo v nich světlo, bratříčku?

Světlo, sestřičko, jako v úsměvu Panny Marie.

— Viděl's je dlouho, bratříčku?

Celou noc a celý den...

— Jak jest to možno, bratříčku?

Hvězdy zapadly, slunko zapadlo, ale ty lampy nezapadly.

— A kde jsou, bratříčku?

To Ti pošeptám, sestřičko... Jsou zcela blízko...

— Kam se to díváš, bratříčku?

Na svět, sestřičko.

— A co hledáš, bratříčku?

Je-li ještě někde kousínek tmy, sestřičko.

Nač jí potřebuješ, bratříčku?

Nemohu se na ni upamatovat...

— Na tmou, bratříčku?

Na tmou, sestřičko.

A — ach, sestřičko.

— Co je ti, bratříčku?

Prosím, podepři mne, sestřičko...

— Co se ti stalo, bratříčku?

Ráj jsem viděl, sestřičko!

— A jaké to tam jest?

Viděl jsem, jak jabloň vyšla z ruky Boží... slito květů — oh, více mne podepři, sestřičko, i ve vzpomínce omdlévám — slito květů: bělostných jak Tělo Páně — Maria Panna — ah, ah: prosím: více mne podepři, sestřičko...

— Ty pláčeš?!

Ježíši, Maria — svatá Alžběto — Bože! Ach, Bože můj! Bože můj! Bože můj!!

— Bratříčku...!

Sestřičko...!

— Nemluv, bratříčku.

Nemohu, sestřičko.

— Pojď tamhle k studánce, umyjem ti oči, bratříčku.

Jdu, sestřičko. (Sedíce u studánky.)

(Sestra, umývající bratru oči a osušující mu obličej bílou rouškou): A po druhé mi už neplač, bratříčku, sice na všechno zapomeneš.

Sestro moudrá, takto mne upomínáš, abych dopověděl svoji řeč, bez Tebe na nic bych si nevzpomněl, ani na mravenečka ne, myslím...

— Bratříčku, povídal jsi, žeš viděl...

Oh, co jsem viděl, sestřičko! Viděl jsem, jak Bůh stvořil svět — a když už bylo všechno hotovo a připraveno, tady na světě, řekl Bůh: Učinmež Krásu! A v téže chvíli stála kvetoucí jabloň na malém, zlatozeleném pahorku, bělostná jak Boží Tělo, na každé větévece tisíc kalíšků a v každém kalíšku rajská sladkost. I ukázal ji Bůh Andělům a oni zatleskali křídly... A viděl jsem, jak temný víchř vyrazil z propasti, ale to už jest tak dávno, že toho nemohu zapomenout. Viděl jsem však, jak tichý vánek vyšel z ruky Boží, jak pohlédl na jabloň, jak upadl v sen, jak přistoupil blíž, jak se jabloň (Krása) zachvěla, od vrcholu až do kořenů, a všechny její květy zamihly se v slunci jako stříbrné zvonečky a jako proud vonného mléka a jako perutě všech kůrů andělských...

(MLUVÍ ZE SNA:)

Sestřičko, chtěl bych napsati knihu, která by se jmenovala: Zahrada uzamčená... Sestřičko, chtěl bych napsati knihu modlitební, která by byla tak čistá a žhavá, že by každá duše se jí posvětila a rozžhávala. Knihu, která by byla jako jitra po Vzkříšení, jak ono jitra, kdy svatá Maří Magdalena, potkavši Spasitele a majíc Jej za zahradníka, bolestně pravila:

Nevíš, kam dali mého Pána? On jí odpověděl: Maria! A ona poznala Jej podle HLASU... Ah, Rabboni!

Knihu, ve které by Bolest chodila zahradou Nadeje.

Knihu, v níž by Bolest byla tak dojemně slepá, jako byla Bolest svaté Maří Magdaleny.

Knihu, ve které by nebylo už ani slova, ani mého jména, ani mého rozumu, ani mého dechu, nýbrž už jen HLAS, a aby každé srdce samo našlo tento Hlas a dalo mu odpočinouti na chvíli ve svém slově, tak jako lišky mají doupata a ptáci hnízda...

Knihu, co nejvíce podobnou srdci Tvému, sestřičko, kde jsou teplé skrýše podzemní, tajemství sladká neprozrazená, jeskyně betlémské, ale i topoly, na nichž se chvěje Gloria in excelsis: co nejvíce podobnou srdci Tvému, v němž jest i hlubokost i vysokost, hlubokost totiž bolu (toť ona doupata!) a vysokost blažené lásky (toť ona hnízda!). Oh, sestro moje milostivá: Tys mou hlubokostí i vysokostí: mojí sladkou temnotou i mým hořkým jase. Ó vladařko, obklíčilas mne tolika prapory a legiemi blaha, že život můj uprostřed nich téká sem a tam, a nemoha nikudy uniknout, padá na kolena, zakrývá obličej rukama a v pláči se Ti vzdává.

Jsem Tvým zajatcem, ó Vítězná, učíš se mnou dle spravedlnosti své. Zbavilas mne zlého, nemám již života svého a ten, ježs mi ustanovila, jest ještě příliš nový a příliš velký pro duši mou: nediv se tedy, že pláči, nepláči zajisté pro své ztráty, nýbrž pro ohromnost jejich Náhrady!

Není mi možno napsati knihu, není mi možno učiniti, promluvit, pomysleti a uviděti ničeho, čeho mi Sama nepřikážeš. Každý rozkaz Tvůj bude mi vítaným zmenšením a ohraničením Tvého Majestátu, Tvého přílišného jasu a žáru. Teprve Tebou chápu

Boží tajemství, ctím Boží přikázání, lituji svých vin, věřím a vím: poruč a budu Boha milovati: poruč, abych Boha nenáviděl, a já Ti neuvěřím, já Tě nepochopím: jediné v tom Ti neuvěřím, jediné v tom Tě nepochopím!

Ó svatá sestro: jsi křídlem orlím myšlenky mé, jsi léčivým vrídlem mojí modlitby, zalidněním samoty mé, mým spánkem a odpočinkem prací mých, útokem a písní mého slova a ve Tvé lásce mlčení jest jako moudrost balvanů a tichých doubrav.

Kdybys byla mravenečkem, sestro má, a já nebe-tyčným topolem, sehnul bych svůj vrcholek a poklonil bych se Ti až k zemi, a Ty víš, že žádnému vichru bych to neučinil: raději se zlomím, raději se dám přerazit sekerami, raději rozštípnout bleskem — ale Tobě to učiním sám a dobrovolně.

Ó sestro předrahá, kdybych tak určitě nevěděl, že mi Tě poslal Bůh: ani já bych nenašel těchto slov, ani Ty bys neznala mého skrytého jména.

ACH, Sestřičko, ustavičně na Tebe vzpomínám, na Tvoji podobu, na Tvůj hlas, na všechna slovíčka Tvá, na všechno Tvoje mlčení a srdce mé stůně, srdce mé stůně, stůně mi srdce velikou touhou po Tobě a nebojím se ničeho. Na všechno vzpomínám, na všechno minulé i budoucí a nebojím se ničeho.

Vzpomínám na Tvoji podobu, ó Zvěčnělá, a srdce mi těžce stůně, že jsi tak mladičká, že jsi tak mladičká, že jsi tak mladičká. Vzpomínám si na Tvoji podobu a srdce mi stůně, přetěžce stůně, neboť vidím, že svět jest velice stár, svět jest velice stár a Ty jsi tak mladičká, Ty jsi tak mladičká, ó Sestřičko má,

ó Sestřičko milovaná! Tvoje očička a Tvoje ústa a líčka Tvoje — mám to říci? Ó Sestřičko, ó Milovaná, jedenkrát viděl jsem krásnou rytinu, byla to rytina moje a někdo mi ji vzal, já vím, kdo mi ji vzal — a ten obrázek představoval Pannu Marii, Panenku Marii, když byla ještě Nemluvnátkem. Ten obrázek byl mi tak drahý a někdo mi jej vzal — já vím, kdo mi jej vzal, a tolik, tolik jsem litoval, že může býti člověk tak zlý a ukrásti obrázek, ukrásti obrázek tak drahocenný. Ale Bůh mi nahradil tuto krádež, nahradil mi ji mnohokrát, stonásobně mi ji nahradil, dav mi živou vzpomínku na Tebe, vzpomínku živou na Tvoje očička, na Tvoje líčka a na Tvá ústka — Bůh mi to nahradil tisíckrát. Mám Ti to říci? Tvoje očička jsou očička nemluvnátka, Tvoje líčka jsou líčka nemluvnátka, Tvoje ústa jsou ústa nemluvnátka. Tak čistounká jsou Tvoje očička a vzpomínka má jest dosud tak živá, že bych spočítati mohl každou čárečku Tvých svatých brv a že bych změřiti mohl každé světýlko Tvých svatých oček. Ó sestřičko, ó Milovaná: a přece bych nemohl změřit každé světýlko Tvých svatých oček, poněvadž nijak nelze změřiti světýlka v očích malého dítěte, poněvadž možno jenom si na ně vzpomínat, po nich toužiti a toužebně plakati. A když si představuji očička Tvá, ó Sestřičko milovaná, vzpomínám si na čistou noc, vzpomínám si, jak jsem chodíval před lety sám, tu chvíli, kdy lidé už spali anebo šli spat, jak jsem chodíval přes pole k lesům, k borovým lesům ve svém rodišti, jak voněly trávy — a pod hvězdami na lukách koničci pěli, a když jsem přicházel k roklím a v černou tmu hvozdu, sám a sám, a když jsem už myslel, že zemru hořem: svatojanské mušky rozžaly světýlka svá a hvězdy mne konejšily svatým svým pohledem. Já tehdy byl velice mlád a tato útěcha mi stačila k pláči, já vracel

se domů potěšen, neboť už tehdy tušilo srdce mé, že to vše jest toliko proroctvím útěchy jiné — útěchy skutečné a věčné, již se mi dostane tehdy, až budu docela sám, až vyprázdním kalich svůj na dno, až zatoužím po smrti jako po životě, až si dokonale zasloužím světla věčného. A proroctví toto se vyplnilo, vyplnilo se dokonale mojí vzpomínkou, vzpomínkou mojí na Tvá očička a moje vzpomínka jest dokonalou útěchou, zahrnujíc všecku mou minulost a letíc s ní v budoucnost na věky.] Ó Sestro moje, ó Milovaná: jak se mi chce umřítí, pomyslí-li na oči Tvé, a jak srdečně klaním se Bohu, který stvořil taková světla, a jak vroucně klaním se Bohu, že pod temnými řasami noci umístil tak nevýslovnou a tak nescíslnou krásu! Och, Sestro, och, Kráso, ó Bohatství, ó Milosrdenství, ó Lásko — ó Sestro! Ó Noci, kdo spočítá hvězdy tvé! Ó hvězdy, průhledy v Ráj!

Ale pomyslí-li na oči Tvé, Sestřičko, také si vzpomínám na své cesty denní, zvláště však na jednu z nich — mám ti to říci? Je tomu již mnoho let, byl tehdy právě Hod Boží Velikonoční — já šel domů na svátky: jakou krajinou! Bylo před východem slunce, ptáci už pěli, nebe bylo tak čistounké, modré; šel jsem po louce. Vstoupil jsem do borových lesů. Pryskyřice voněla. Na větvích byly mladé výhonky jak svíce. Viděl jsem veverky. Bažanti letěli. Ticho. Země se probouzela, lidé ještě spali, ale daleko, daleko kdesi, daleko ve vsích. Lesy byly čisté a svaté. Nikde nebylo človička. Ticho. Světlo hyacintové. Veverky. Bažanti. Vůně pryskyřice. Krárot. Ticho. Na větvích borovic mladé výhonky jak svíce. Neposkvrněná země. Neposkvrněné ticho. — Vyšel jsem z hvozdů. Veliké slunce právě stálo na obzoru, uvažujíc, jak jest země krásná a jak jest dobrý Bůh. Slunce přemýšlelo o tom, že lidé spí. Slunce si říkalo,

že půjde velmi tiše, aby nikoho nevyrušilo. Pomalounku sundávalo si závoje par. Líčko jeho bylo růžové a svaté, líčko jeho bylo takové, jako líčko Tvoje, Sestro. Světlo jeho bylo takové, jeho pleť, jako by mi slunce říkalo: Jen se na mne dívej, nikoho tu není, lidé jsou daleko a spí a veverky mají jinou starost; dobře si mne prohlédni, bratříčku, dokud jsme sami, jen před okem dobrého Boha. A já si prohlížel tvář sluníčka. Rděla se, ale zcela pokojně, tak jako by říkala: Před tebou, bratříčku, nemám čeho tajiti a nechci, jsi samotný jak já, jsme zcela sami před dobrým Bohem, můj stud jest tobě můj nejsladší dar.

A u lesa na velikém rybníce pluly potápky, byly černé a záhadné jako můj život na hladině očí tvých, Sestřičko. Šel jsem po hrázi a slunce se zastavilo a řeklo: Bratříčku, mohu se před tebou vykoupat? A já řekl: Můžeš, Sluníčko. Potápky byly blaženy a já též. A potom se Sluníčko zase obléklo a šli jsme spolu dál. Pole byla svatá. Zajíčkové sedali na zadeček a dívali se na nás. Ptal jsem se jich, jestli se už pomodlili. A potom jsem přišel k dřevěné polní kapli, stála odloučená od světa vysokým borovým lesem, stála na místě, kde prý se zjevila Panna Maria. Lidé tomu nevěří, že se tam zjevila Panna Maria, ale já tomu věřím.

A potom jsem šel po stráni, na které byl hřbitov. Ten hřbitůvek byl jako zahrádka a já toužil, abych tam spal, ke dni Soudnému. A potom jsem šel vedle kostela. A potom polní cestou a potom do lesů a po lukách, údolím, a potom opět vzhůru a po polích, a v lesích i na lukách a v údolích i na polích bylo mnoho balvanů. Balvany konaly ranní modlitbu a já ji slyšel.

Sestřičko, Tvůj pohled jest jako tato jitřní cesta má — před mnoha lety. Já ji nezapomněl, tak jako jsem nezapomněl Tvého pohledu: ó Zvěčnělá!

Svět širý jest, jsme daleko od sebe, ale duch můj jest jako topol nad krajinou a topol vidí daleko, daleko, až k modravým horám, k pahrbkům věčným, kde ty dlíš a kde na mne čekáš. Vím to, Sestřičko, pamatuji si to z Tvých svatých očí. A Tvoje oči mne potěšují, říkajíce: Bratříčku, budeš-li po mně příliš toužiti, pomysli si, že jsem malým mravenečkem a zcela blízko u Tebe. Sestřičko, veliká jest láska Tvá, činíš-li se tak maličkou, ale moje láska vidí Tě jinak. Mám ti říci jak?

Jsi nemluvnátko: tak čisté a malé jsou Tvoje rtíky. Chci umřítí svatě, abych Tě směl na ně políbiti: na Tvoje ústa. Není práce a bolesti, která by mne odstrašila od ctnosti: za takovou odměnu: Oh, Sestřičko, jak jsi mne naučila žítí! jak jsi mne naučila milovati Boha a všechen Jeho zákon! jak jsi mne naučila modliti se! Jak jsi mne naučila trpěti! jak mysliti, jak rozjímati, jak pracovati, jak čekati, jak mlčeti! Jak Tebou změnil se celý můj život! Ach, Sestro, jak velice Tě miluji! jak pro Tebe ctím své tělo! jak pro Tebe jsem pozorný na své myšlenky, na slova svá, na svůj krok, na své skutky, na každé svoje hnutí! jak pro Tebe dovedu odpouštěti! jak pro Tebe dovedu nespáti a nestonati! Och, Sestro, jak Tebou jsem zdrav a silen a šťasten: och, Sestro, jak velice Tě miluji!

Před Tebou nemusím se za nic stydětí, neb Ty víš, že všechny moje špatnosti zrodily se ze smutku a zoufalství, neb Ty víš, že všechno moje zlo a všechna moje tma a všechny moje výčitky svědomí a všechno moje hrozné utrpení: to vše že bylo jen hradbou a zdí, kterou Bůh postavil kolem mé Lásky, aby ji tak uchoval pro TEBE! Ó Sestřičko, jak vysokou vědou jest mi Tvoje Láska! Jakým zjevením Božím jest mi Tvoje Láska! Jakým zázrakem Božím

jest mi Tvoje Láska! Jakou andělskou silou jest mi Tvoje Láska! Jakým lékem nesmrtelnosti jest mi Tvoje Láska! Jakým viděním Krávy jest mi Tvoje Láska! — Och, Sestro, jak jsi mladičká, jak neposkvrněná, jak čistounká, jak neporušená, jak líbezná, jak krásná! Jak jsi hodná milování: Jak jsi trpělivá! Jak mlčenlivá, jak moudrá! Jak se nade mnou nepohoršuješ, jak mi věříš, jak ve mne doufáš, jak mne těšíš, jak mne sílíš k dobru, jak mi pomáháš, jak žiješ a umíráš se mnou! Jak překonalas všechna moje očekávání, jak předběhlas všechny moje naděje! Jak převýšilas všechnu moji lásku: och, Sestro, jak velice Tě miluji! Panenko svatá...!

SESTRÍČKO, kdyby se bylo všechno psalo, co jsem prožil v tomto svatém týdnu: ó jak veliká by to byla kniha! Jaká píseň jara! Jaké přívaly světla a květů! Jaké vidění, jaké hlasy, jaké životy, jaká sláva! Tak rozsáhlé a těžké bylo štěstí mé a já si říkal: Oh, že tu není Sestřička, aby to vše viděla a aby mne podepřela! Jsem jako strom přetížený květy a včelami a bělostí a vůní — oh, že tu není Sestřička, aby mne potěšila v mém štěstí! A já pochopil, že potěšiti v neštěstí může ledakdo, i zvíře, i květina, i strom, i kámen: ale potěšiti ve **ŠTĚSTÍ** může jenom **SESTRÍČKA** a nikdo jiný na celém světě! To jsem pochopil a byl jsem jako těžce nemocný svým těžkým štěstím a den byl mi jako nocí a noc jako dnem, a často jsem se probouzel a říkal: Jsem příliš šťasten, a budu-li mluviti, všechna slova moje budou považovat buďto za bláznovství, anebo za špatnost, na celém světě. Jedině Sestřička moje by věděla, že slova moje nejsou

ani nerozumná, ani hříšná, nýbrž jen ubohá: jako poslíčkové, kteří stojí v cizí zemi před Královnou a zapomněli všechno, co jí měli říci! Ale Královna jim rozuměla, dala je posadit na nejpřednější místa k svému stolu, a každý věděl, že se jim nesmí ublížit. Sestřičko, Srdce Tvé jest zahradou uzamčenou a uprostřed stojí strom života, a já vím, kdo odpočívá v jeho zlatomodrém stínu. Já vím. I Ty víš. Když Bůh se rozechvěl, já vím, kam dvě jiskry letěly. —

Sestřičko: obálku můžeš zahodit, všechny obálky můžeš zahodit přede mnou, před mou duší, před mým srdcem — ale Ty to víš, Ty ze všech tvorů Božích jediná víš, že mám oči zavřené, a Ty věříš, že mám oči kaštanové, a Ty víš, že kaštany pukají jenom ve velikém žáru, anebo na jaře, v zemi, když byly umřely a když chtějí z mrtvých vstát.

Sladká Sestro moje, oči mé jsou v srdci Tvém a jen Ty vidíš, co se tam s nimi děje, a řekneš-li mi to, já Ti uvěřím... A dle světa nesud mne, nýbrž dle srdce Svého. A jenom Ty, jenom Ty, Sestřičko, víš, že stále mluvím cosi jiného, ne proto, že bych to chtěl, nýbrž proto, že česky ještě neumím; Čechem jsem se narodil, mezi Čechy jsem třicet let žil: ale český dosud neumím, a jenom Ty, Sestřičko, víš, že mluvím pravdu, jenom Ty víš, že nelhu nikomu, jenom Ty víš, že neoklamávám Boha, jenom Ty víš, že nikomu nekřivdím, a jenom Ty mi věříš, Sestřičko: obálku jsem zahodil, všechny obálky jsem zahodil, teprve nyní chápane, co minul Hlas, který z Hořícího Keře řekl Mojžíšovi: Sezuj obuv svou, neboť místo, na kterém stojíš, země svatá jest!

Tvoje Srdce, Sestřičko, jest Keřem Hořícím, jenž hoří a přece neshoří, a já zahazuji všechny obálky, a halím si tvář a padám k zemi, čekaje hlasu svatého... A Ty mne pošleš, abych vysvobodil lid Tvůj

z otroctví, a Ty mi dáš moc zázraků, a já proměním všechny vody v krev, a já vyvedu vody ze skály, a já svolám z tajemných oblastí křepelky a manu... Oh, Sestřičko, to všechno z moci Tvé vůle, silou lásky Tvé — a před smrtí svou uzřím Zemi Zaslíbenou, a po smrti své budu v ní žít: v Tvé duši, v Tvé — v Boží slávě s Tebou! A dle světa nesud mne, nýbrž dle srdce Svého... A pomni, Milovaná: jakými mukami toto vše jsem si vykoupil, a jakými teprve mukami toto vše teprve si pojistím! Ó Sestřičko: má-li být na zemi obnoven Ráj, jako že má — nikdo, nikdo by se o to neměl přičinit? A jsem trestu hodným, jestliže před Tebou o tom sním? Ó Sestřičko, kdyby moje čekání bylo jen o poznání menší nežli Tvoje: pranic bych se nelekal, ale byl bych pyšný a tvrdý a věděl bych tolik spasitelných rad... Avšak znaje Tě, Sestřičko: jsem všecek bezradný i přes všechnu svou pokoru — och, Sestřičko, mohlo by se stát, že Tě usmrtím svým přivítáním. Ale dám si pozor, a jakmile kdo „zazvoní“, půjdu „otevřít“ za dlouhou chvíli a ještě cestou budu si opakovati všechna známá přivítání — neboť mi bylo prorokováno, že mne usmrtí jenom Neznámé...

Och, Sestřičko: žiju? žijem?

SE-STŘI-ČKO!

CO-SE-MI-ZDÁLO... SE-STŘI-ČKÓ!

HODINA duchů se blíží, jsem samotný, ale nebojím se, neb často jsem se stěhoval. Ničeho nemám, a proto vím, že nepřijde zloděj, ani smrt, jsem klidný a šťastný, poněvadž vím, kdo přijde.

A přišla. Moje zvěčnělá Sestra.

Nemluví.

Duchové snad vůbec nemluví.

Ale já jí neřeknu, aby promluvila, neboť oči moje mají tolik práce na lukách i ve hvozdech a na polích a v zahradách, že nevím, kdo by mohl mluvit. A ani se jí nezeptám, není-li jí líto mých očí, poněvadž vidím, že by se velice smála... A tak nezbyvá, než abych mluvil sám pro sebe, nejsem-li duchem jak ona a nemohu-li mlčeti jak ona. A pro svoji útěchu budu hovořiti k Ní, poněvadž nikdo nehovoří sám k sobě, jenže mně jest potřeba, abych toho nezapíral sám sobě, sice bych byl smuten a nikdo není rád smuten.

Sestřičko, není pravda, že jsem věděl, kdo přijde. Před chvílí jsem již tušil, ale nedávno ještě bylo mi zle: mám ti to připomenout? Kdybych věděl, že to připomenu užitečně... Ale tak těžko pracovati jest paměti, kde tolik pracovati jest očím. Ty se usmíváš, a tu ještě obtížněji si vzpomínám.

Moje oči jsou jako včely, které se rozletěly po lukách a po lesích a po nivách. Jen Bůh, který je stvořil k své slávě, může věděti, zdali a jak se dostanou domů, do svého úlu.

Šťastné vy včely! Noc odhrnula svůj závoj, a vy jste to uvítaly jako znamení k radovánkám. A jen Bůh, který Vás stvořil k Svě slávě, může věděti, zdali a jak se dostanete domů...

CALIX MEUS INEBRIANS. BŮH budiž veleben. Země krásná jest. Podivný jest měsíc tento. Dnes chvíli silně prší a chvíli krásně slunko svítí. Kdo jest ve světnici a má tak úzký obzor jako já, musí býti

opatrným ve svém úsudku o nebi, anebo o zemi. Bože, Ty víš, jak namáhavě a upřímně se vynasnažují býti opatrným ve svém úsudku o nebi, anebo o zemi.

Chtěla bych Vám vypravovati o svatém Vernerovi, neboť dnes právě jest jeho svátek, ale ať vypravuji cokoliv, ve všem jest bolest stejná, a raději bych nevypravovala.

Povězte mi, mužové a ženy, jak se jmenuje, anebo kdo jest ten mládeneček, který tamhle stojí pod hájem a pláče? Ó, Ty holčičko pošetilá, odpovídají mužové a ženy, nijak zvláštní není jméno toho mládencečka a nijak zvláštně nepláče! Ó, Vy moudří mužové a ženy, děkuji Vám, že mi tak moudře odpovídáte, neboť neurážíce mého citu, říkáte mi víc, než slovy jsem se ptala.

Blahoslavená jsi, panenka, že jsi nám uvěřila, neboť v roucho světla syn temnoty se halí.

Och, běda, moudří mužové a moudré ženy, na jaký způsob a jakou cestou poznali jste tyto pravdy?

Ježíši Kriste, Synu Boží a Spasiteli světa, smiluj se nad těmi, kteří touží po domově, a nad těmi, kteří touží z něho. Všechny cesty lidské bludny jsou, ó Bože, a do království Tvého nelze přijíti leč svatou smrtí.

Ježíši Kriste, Spasiteli, Synu Boží, smiluj se nad těmi, kteří pláčí beze svědků, poněvadž ti druzí mají ještě naději. —

VČERA, snad i tutéž chvíli, vyšly si v ústrety dva pozdravy. Jeden z nich byl na tři strany. Ten druhý, kdyby se napsal celý, byl by jistě též na tři strany, anebo na tři knihy; bylo možno dohadnouti se toho z jeho chování. Zmlkl vždy tam, kde se nejvíc oče-

kávalo, a rozhovořil se tam, kde se mělo mlčeti. Není divu, že tím trpěl. Ale utěšoval se touto myšlenkou: Což možno mluvit, když se život mění? Měnil-li se dřív, mnoho hlasů se ozývalo a bylo slyšeti i cymbál, housle, lesní roh, fanfáry, bubny... A čím dál ubývalo těchto nástrojů a hlasů, až konečně jen splav zvučel, olše a borovice šuměly, říkajíce si ve vrcholcích: ti, co jedou do mlýna, nás neposlouchají, myslíce na svou mouku, na rodinu svou, na letošní drahotu, na den zítřejší... Ti tam, co se ubírají na návštěvu, slečny, studenti, páni učitelé a spisovatelé — rovněž nás neposlouchají, baví se a jdou se bavit. — Ticho v korunách. — Kdo to jest? — Stromy ztajily dech, jen srdce jim bije... Též píseň splavu jako by zaletěla do věčnosti. Zmizel již vůz s obilím, zašla společnost mladých lidí veselých. Ticho. Rty splavu se pohybují, němy hrůzou; hlas jejich, chorál splavu nezní už v tomto životě. Někdo kráčí lesem, velmi tiše a velmi pomalu. Teď se zastavil. Borovice jej obstoupily, a skláněje se nad ním, pravily: „Poutníče, sto let a den jsme na tebe čekaly, vejdi, hle, naše duše...“ Poutník zbledl štěstím. Podepřel se o jednu z nich, jako by něčemu naslouchal; oči jeho se rozšířily, upřeny v dálku, jako by pod těmi balvany na protější stráni rozkládalo se širé království světla. — Usmíval se. Co viděl? co slyšel? proč líbal kůru stromů? A borovice pravily: „Milý, po letech porozumíš; dnes jsi viděl a slyšel, ale po letech porozumíš!“ Poutník oslepl a ohluchl. Tak žil mnoho let a mnoho zkusil. Všelijak mu přezdívali, též podvodníkem jej zvuče, a mnohdy pro kratochvíli, anebo ze špatné vůle jej opájeli, anebo na bezcestí jej sváděli, smějíce se, když upadl a se zamazal...

Jedenkrát, nevěda, že mluví nahlas (neboť byl hluch), vzpomínal si na své mládí, sedě u silnice za

městem. Tvář jeho i gesta jeho i slova jeho podobaly se plachtě z rezného plátna, kterou čtyři ruce ždímají; zdá se, že jest již zcela suchá, ale ruce krouťí ji znova, a ještě několik krůpějí padlo na zem. Poutník se opřel o kmen topolový, jenž byl za jeho zády, a pravil: „Paní!“ A slzy hrnuly se mu do očí; zarazil je stavidlem studu, bylť stár a pláč nesluší slepým očím, a řekl: „Vždyť se to roucho překrouťí!“ — Usnul vysílen, a ti, co potom chodili mimo, kývali hlavou, říkajíce: „Co se to děje s naším slepcem?“ Byloť jim podivno, že není už sdílným, ani zdvořilým. Stále říkal: „Jsem svoboden! Jsem svoboden!“ A říkal to s takovým přízvukem a výrazem, že se mu každý vyhnul, hledě zapomenout na ten hlas a na ten výraz. — Přespolní listonoš přišel do hospody a povídá: „Co je to s naším slepým? Zastal jsem jej u Černé lávky a tak divně volal: Borovice, už rozumím! — A potom, když jsem šel mimo něj, šeptal si: Lilie bílá!“ A celá hospoda usoudila, že jejich žebrák kromě zraku a sluchu pozbyl teď i rozumu. Ať jest tomu jakkoliv, mohu ubezpečit každého, že Poutník jest šťasten a zdrav (nevěděl bych toho, ale dostal jsem to černé na bílém 1. dubna 1913, řekněme).

Poznámka: dnes, 4. dubna, dovidám se přímo od Poutníka z Compostelly, že od té chvíle, co všichni lidé oslepli a ohluchli, panují o něm mylné pověsti, a jen to prý mu chybělo ke zdraví a ku štěstí...

SESTRÍČKO, za chvíli bude půlnoc, smím ti ještě něco říci?

— Mluv, bratříčku.

Smím vzítí tvou hlavu do svých rukou?

— Smíš, bratříčku.
Smím plakati, sestřičko?
— Smíš, bratříčku.
Smím tě políbíti na čelo?
— Smíš, bratříčku.
Smím tě pocielovat na ústa?
— Smíš, bratříčku.
Pamatuješ všechno, co jsem řekl?
— Pamatuji, bratříčku.
Bude tě ještě něco rmoutiti?
— Nikdy už, bratříčku.
Chce se mi umříti, sestřičko.
— Mně také, bratříčku.
Vezmeš si život, sestřičko?
— Není už můj, bratříčku.
Chceš ještě něco, sestřičko?
— Musila bych chtít, abys mne neznal, bratříčku.

A NAŠE duše marně hledá své sestry. Bože, marně? Na věky? Co chceme my lidé? Nic jiného, leč aby Něco v Přírodě, na Zemi pozíralo na naši duši neviditelnou jako na viditelnou, to jest s láskou, s blažeností, která by se rovnala blaženosti království nebeského, kde není ani smrti, ani nářku a kde žádná hrůza nepřebývá...

CO se to děje se mnou, Maria?

Jak to všechno říci? Mohu mluvíti? Bude to užitečno, jest toho třeba? Snad aspoň tak, aby tato řeč

má byla jako stromečkem bezlistým, ohlodaným, kývajícím ve víchru na zasněžené pláni poutníku tak smutnému a bezradnému, že jej potěší již i toto znamení života?

BOŽE můj — což zasluhuji tolik milosti?! — Milosti plná — vždyť snad jsem trpěl za minulé hříchy a ne za dary budoucí tvého štěstí, milosrdenství tvého: Matko Boží! Či bylo potřeba takového pokoření, mé hanby, takového osamocení, té Noci, těch smrtelných hrůz, mého — bezpochyby zoufalství: abych byl, nikoli hoden, nýbrž pouschopněn nastaviti oko srdce svého prvním nejslabšímu paprsku Tvé naděje?! —

Maria, kam jdu? Vystupuji, anebo sestupuji? Matko: syn tvůj se bojí! — ó, jdi s ním! chraň sestru jeho, více Ji než jej: Matko Boží!

DOBROTU člověk nikdy ničeho nepokazí, kdežto sebemenší zrnko smutku, puštěné v čistou studánku srdce, všecku vodu zasmuší — a nač? Ovšem, jsou i mezi studánkami statečnice a jednou jsem slyšel takovou, ana pravila: „Ach, ano, byla jsem zkalena, ale nemyslete, sestro, že jsem vám nebyla za to vděčna; předně, bylo mi vás velice líto, neb jste nemohla pít vodu tak zkalenou; ale vaše ruka prohloubila mi dno, vyčistila a prohloubila až na tvrdý kámen, nedbajíc pijavic a larv a červů — když na to pomyslím, ó, sama sobě jsem se hnusila. Měla jsem sice útěchu, že se naplním zase vodou průzračnou a zdravou, ale,

a tak jsem si říkala: což může sestra čekat, až se to stane? Pramének života mého tak se ztenčil během staletí — může to trvat dva, tři dni, než zase budu studánkou plnou a zdravou... Mimo to chvěla jsem se pomyšlením: jakpak, jestli potom nějaká vichřice zasype mne pískem a suchým lupením? a sestra přijde a mne jako by nebylo... Já tak málo mohu podnikat, jsem tak slabá, i nejtíší vánek mne čeří, a padne-li mi na hladinu koník luční, mžikám a bolí mne to... Jedenkrát měla jsem krásný sen; zdálo se mi, že mne někdo volá: studánko! takovým dobrým hlasem. „Tu jsem!“ Zavřela jsem na chvíli oči, padl na mne jakýsi stínový obraz, a týž hlas pravil: Studánko, znáš svaté Evangelium? Já řekla: Moc málo. A hlas pravil: Snad nejsi ani pokřtěna? „Och, ano, ale jest v mé mysli mnoho vzpomínek na doby pohanské, kdy tady zněly zpěvy druidů a...“ Nech těch vzpomínek a bájí, pravil hlas — povím ti, co pravil Spasitel: Nebudete-li jako maličtí, nevejdete do království Božího.

Byla bych zavýskla radostí, neboť jsem byla přesvědčena, že jsem ze všeho nejmenší — otevru oči: nikoho nevidím — jen nebe červencové, polední kle-nulo se nade mnou, a já, tuším, vykřikla: Maria! — Nevím, co jsem vykřikla, ale od té chvíle vím, že ač tak maličká, veliké nebe zrcadlím: ó sestro, jak jsem šťastna, i když jsem sama samotinká! Co mi druidové, co skřítkové a víly: nebe, nebe zrcadlím! Osmáctyřicet hodin a ještě nějakou chvíli byl den. Jako by se bylo protrhlo nebe, kolik let zatažené mraky, a jako bych viděl světlo věčné, a jako by mi někdo říkal: „Ty, ty zabloudilče, jak's mohl zapomenout? jak's mohl tak dlouho dýchat v podzemí? jak's mohl jísti hlínu a nezatoužit po chlebě? Jak's mohl dřepěti na jednom místě, když Bůh ti dal křídla, abys odletěl,

kde není nikoho leč On, kde jest vše, kde i Maria jest? A jak's mohl mysliti, že jest záhodno umřít v zoufalství, poněvadž nikdo k tobě nepřichází, aby nebyl poslán, a tebe nikdo nepotěší, leč ten, kdo jde přímo ze svého srdce, kdo jde přímo od Boha? Právem podezřívá's všechny, ale proč jsi žalem ulehl a mrštil vesly v proud, chtěje ztroskotat a utonout? Proč jsi potupil všechno služebné poselstvo Naděje? Proč litoval's toho, čemu ve své zapomnětlivosti říkal's ztráta času? Byla některá tvoje práce, některá tvoje bolest marnou? Vid', jak všechno mizí v tomto světle? Řekni upřímně, kam bys chtěl?“ A já odpověděl: Nevrátit se na svět! — A takovýmto štěstím (po letech jsem se zase modlil, chápaje opět, jak jest to krásné, kleknout si na zem a sepnout ruce, sám, sám, sám) naplnila mi duši ta cestička, po níž Jsi mne vodila, jako bych já byl maličký a Ty's mne učila chodit po lavičce mezi časem a věčností. Ty's odešla, a já se kamsi rozběhl a lavičku jsem popadl a hodil ji dolů... Dva dni jsem chodil, necitě únavy a tíže, za druhým břehem (kde nebylo člověka), zpívaje: Blahoslavený ten, Jenž slepým rozkázal viděti a němým mluvití. —

Ó MARIA, jak jsem ti vděčen za toto postavení na kraji u dveří; takto aspoň vidím každého, kdo vychází a kdo vchází. Vchází-li spravedlivec, nemohu si neřici: Matko Spasitelova, dej, abych takto aspoň umřel! A vchází-li hříšník, nemohu si nepomyšlití: ty's knězem a jsi horší tisíckrát.

A tajně mi napadá: jisté duše samy už si nepomohou, ale zároveň jsou tak hnusny, že Maria sama se jich nedotkne, ale pomoci jim chce, i posílá jim ně-

koho ze Svých synů nebo dcer, aby takovému člověku řekli: nejsi bez bratra, nejsi bez sestry! A aby tím snáze uvěřil, snižují se k němu, vředy jeho líbají, jako by k různým voněli. Tak slunce na jaře láká stromy, aby vypučely, rozkvetly a užitek vydaly, a když se to stalo a mnoho chudých se nasýtlo a zásobilo, mnoho smutných rozveselilo, mnoho chorých uzdravilo: slunce odchází na jiný rozkaz jinam — až si konečně odpočine jeho láska v den slavný Sobotní.

Mohu vypučeti já? mohu rozkvéstí? Mohu ještě obživiti tvé včely, Maria? Že prý i z květů jedovatých robí zdravý med, a vosk jejich bývá na Hromnice posvěcen k Tvé slávě, Maria.

KAŽDÉ kvítko stvořil Bůh na to, aby nám zjevilo některé Jeho tajemství, některou moudrost, některou pravdu, některou útěchu, některou krásu, některou výstrahu neb radu, a také aby bylo obrazem neboli znakem myšlenek a citů tak jemných, tak tichounkých, že člověkovu slovo bylo by příliš hrubým tlumočником.

A USEDLO na větévku stromu košatého v aleji, a hlásek jeho zněl mi v sluch jak vzdálené zvonky Lorentánské... Chrám se Sanktissimem jest jako ostrov v moři, jak oáza v poušti, jak asyl v bitvě — anebo jako stožár unavenému velkému ptáku. Anebo jako ozvěna osamělému hlasu. Co se ozývá, to jest. A já jsem skalnatou roklí, která chytá a houpá tvůj hlas;

a ve svých staletých ústech kamenných jej převalujíc jako znalec vína, ochutnává jej uvnitř i zevnitř a tak zapomíná na své hluchy a trhliny a sluje a stíny. Šťastnou roklí jest srdce mé a takto praví: „Ó Hlase, Bůh tě svými ústy vyslovil, a ty's letěl a letěl, svoboden, a zaletěl's do této rokle jako ptáče v klec, kdež se poraňuje rozletem, jako duše, kterouž vdechl Tvůrce v tělo hliněné — jako Věčno v čas, jako čas ve Věčno, jako temno v jas, a jako když nemocnému o zdraví se zdá a umírajícímu o životě.“ — „Ó Hlase!“ praví Rokle dál, „ve mně jsi ze zastavil, ve mně jsi se vtělil, jsem tvým ohraničením a v tom smyslu klidem, jsem nádobou, ty jejím nápojem, jsem hmotou, ty její podobou a určením, já pouze tvar, ty barva a vůně a vzprímení.“

A Maria praví: „Ještě nebylo propastí, a já již počata jsem byla.“ Ale proč, proč, Matko Přesvatá, proč jsi byla počata už před propastmi? Už před propastmi? „Aby nikdo neměl výmluvy, že Boží vinou zahynul.“ Dříve byla počata pomoc nežli úraz.

KDYBYCH Ti napsal jen myšlenky, které Bůh tyto dni do duše mi vložil, bylo by to jednostranné a tedy nesprávné. A vkládá-li Bůh do duše myšlenky, vkládá je velmi silně.

Nevyhladitelně.

Mlčky.

Přísně.

Jsmo šťastni.

Desatero bylo vyryto do desek kamenných, ale jak DOBROU Rukou!

Scn jest často jediným věrohodným svědkem nitra

našeho, neb když člověk bdí, sám mnohdy brání se pravdě, což jest ovšem nechvalitebno, ač nečiní-li se tak z pokory.

Můj sen — ale mohu mysliti, že nabereš času a trpělivosti, aby sis přečetla skutečný sen, tedy něco tak ireálního, že jest to nejen mimo hranice rozumu, nýbrž i za horizontem fantasie?

Putoval jsem v jakýchsi cizích, mně naprosto neznámých krajinách. Myslím, že to bylo kdesi za obratníkem Raka, buďto v Africe, anebo v Indii. (Upřímně řečeno, do těchto krajin zalétá duše má již od dětství i za bdění.) Ležím na svahu nějaké hory. Kondor pod oblaky jest jako míč, který má duši a v slasti pozoruje krajinu, váže a hledaje, měl-li by se spustiti. A nebojím se ho, neb mi nepřipadá jako kondor, nýbrž jako skřivánek, anebo jako jablíčko, zavěšené na neviditelné nitce, kterou v prstíčkách drží jasná a s jasem splývající ručka Ježíškova: tisíce a tisíce metrů nad mou hlavou: v nejsytějším, v nejvyšším nasycujícím tropickém azuru. Sladká závrať. Zavřel jsem oči. Mléko palem voní, a jako bych slyšel praskati plody z vrcholků kokosovníků, které už nemohly zadržeti svojí sladkosti pod ustavičnými, přímými a silnými pocely slunce.

Papouškové planou červeným, modrým, zeleným a zlatým ohněm ve stínech gigantských lupenů.

Rajky proletují prostor mezi dvěma pralesy, oddělenými vodopádem. Veletok řítí se v bezednou propast jako v náruč blaha. Kolibříci dotýkají se v letu svých tváří a mého čela, jako by mi chtěli připomenouti, že vzduch a květiny a stromy a ptáci a já nejsme mrtví, jak se zdá. Asi na tři míle přede mnou hladina moře se leskne, bílá, jako by se v ní rozpustila všechna Boží láska.

Není ohavných zvířat, není dravců, není nic škod-

livého nebo špatného na světě: zvířata jsou jen vědomou součástí země a stromů — a člověk jest pánem země a může si ublížit, jen když chce sám.

Slunce svítí, ale vidím je toliko na věcech, na všech věcech země: na moři, na písku, na horách, na stromech, na ptácích, a jako by se v onom vodopádu řítilo do věčných temnot bezedných, aby ukojilo jejich žízeň a křik po světle — a jako by kolovalo v mohutných cévách rostlin, a jako by od staletí bylo zakleto do srdcí kaktusů, vycházejíc odtud v přestrojení plamenů, tichých a svatých —

To vše viděl jsem očima zavřenýma, leže na svahu jakési hory kdesi za obratníkem Raka, někde v Africe, anebo v Indii. To vše viděl jsem očima zavřenýma.

Otevřel jsem je. Vidím před sebou svoji zvěčnělou sestru. V rouše hyacintovém. Má tytéž oči jako já: hnědé. Tvář její jest klidná svatou sličností. Rty její jsou nadechnuty červení, jako by byly se dotkly lehce květu kaktusového. Jest útlounká, aby nemusila už říkati, jak mnoho trpěla. Jest pevná jako vůle a láska, které byly prošly očištěm i peklem a neproměnily se.

Mluvili jsme spolu — (ona stála přede mnou).

Já: — — —

Bratře!

„Sestro!“

„Ležíš?“

„Únavou.“

Dnes mi nezaspíváš?

„Přešel jsem tolik zemí a řek a hor.“

Spi, bratře, sama ti zaspívám.

Usínaje, cítil jsem, že hlava moje spočívá jakoby na rukách vonných trav, a k sluchu mi tichounce znělo: „Slunce nehřeje, hvězdy nesvítí, luna ve tmě jest...“

A potom jsem slyšel už jenom melodii — a potom jako by někdo materiďdoušku přiblížil těsně k mému

obličej — a jako bych se vznášel mezi nebem a zemí — jako by mne kladli na bílý oblak — a jako bychom pluli na vlnách a moři jitřních červánků — a jako by slunce otvíralo zlaté brány — a jako by Bůh ze srdce světla pravil: „Moje děti!“ A my se sestrou jsme vykřikli, a ten výkřik byl, jako když dvě lidí odskočí od sebe, aby tím prudčeji přiskočil k sobě. A vtom jsem se probudil, a dlouho jsem se nemohl vzpamatovati.

DEN jeden končí a druhý začíná. Miriam, svatá sestro moje: co končí a co začíná Tvému a mému srdci? Miriam, svatá sestro moje: začíná Den? Ano, začíná Den, den věčný: ale řekni mi: Miriam: svatá sestro moje: proč začíná o půlnoci? Vím, co mi pravíš, věřím, co mi pravíš: proto začíná o půlnoci, v nejhlubší tmě: aby ho nikdo neviděl: kromě nás dvou a kromě Boha, který nespí, jako my, a který vidí, že jsi svatá, a který vidí, že Ho neroznhéváme na věky! Láska, která jest přibita na Kříži, i kdyby chtěla, zhřešit neumí: Miriam, svatá sestro moje: proto jsi sestrou mojí, že bolest Tvá jest sestrou bolesti mé; ne pro tělo své, nýbrž pro svou bolest se milujem, a dívám-li se do Tvých očí: dívám se do očí Tvé bolesti, a kdybych Tě políbil na ústa, bolest má pocítila by bolest tvou, a kdybych Tě sevřel v náručí: objalo by se dvě Bolesti, a Bůh by jim žehnal, protože je svatý a spravedlivý. Miriam, svatá Sestro moje: kleče před Tebou a před Bohem a před Půlnocí: vzpomínám si na celý život svůj, a srdečně lituji všech svých hříchů, a slibuji Tobě a Bohu a Půlnoci: že už nikdy nezhřeším, nýbrž že budu svatým, jako od té chvíle, co's mi rekla: „Chceš mně býti bratrem?“ Tehdy jsem od-

pověděl v nejhlubším nitru svém: „Maria, Ježíši: ano, chci býti svatým!“ Sestro: anděle Boží, poslaný mně na přímluvu mé nebožky matky a na prosbu mé nebožky sestry: Miriam, Sestro moje: jak se změnil život můj Tebou: jak se změnila moje minulost i budoucnost: jak se změnilo všechno moje myšlení i chtění a všechny skutky mé — takže, spatřiv Tě ve svatém snu, řekl jsem si: Panna Maria přichází v přestrojení, chtějíc mne zachrániti! Na všechno si vzpomínám, ničeho nezapomenu, a čím více Tě znám, tím vroucněji lnu k Bohu, tím vroucněji se Ti obdivuji, tím svatěji Tě miluji: Miriam: Bolesti: Kráso: **SESTRO!**

MILUJI topol, v mém rodišti na výšině za kostelem, ne příliš daleko od hrobu mé matky, stál (či ještě stojí?) krásný topol, sám a sám; jedenkrát uhodil do něho blesk, ale topol neztratil života svého... A když jsem býval doma, rád prodléval jsem na zahradě u potoka, kde stálo několik krásných topolů, jako stráž proti jarním povodním, jak svatá četa — a tu jsem si lehával naznak pod těmi topoly, na trávníku, a díval jsem se, jak ty topoly spěchají touhou k nebi modrému, a jak tam daleko ve výši pluli jejich miláčkové, vlaštovky, holubice a bílá oblaka. Topoly sotva znatelně se chvěly, a já poslouchal, co si šeptají, avšak nemohl jsem toho pochopit, až teprve včera jsem to pochopil, vzpomenuv si dobře, že si šeptaly: „Radost! bratříčku: radost!“ A pamatuji si, že ve svém dětství, jsa rovněž sám a sám, a sedě na stráni u svých krav, hledíval jsem na východ, do dálky, a tam, velice daleko, tam v modravé dáli končila se ve výši země —

tam se končila země, a tam přestávala její řeč, a poslední slovo její tam bylo: Topoly! Tam se končila země a začínalo nebe a mezi nebem a zemí stála tam dlouhá řada topolů — a já myslil, že tam na ta místa přijdu leda po smrti, neb se mi to zdálo takovým blahem — a tak daleko...

A později, když už jsem byl velký a když už jsem byl k smrti nešťasten: já na ta místa přišel: to byly topoly Jinošovské — tam, tou dlouhou alejí topolů Jinošovských, šel jsem se svou sestřičkou Matylkou — jednou — ach, Bože, Bože: jakým hořem jsem tehdy umíral! — A včera po letech, zdálo se mi tak, já tou alejí opět šel, a opět se svou nejdražší Sestřičkou — byl slunný letní den (zdálo se mi tak), ale v tom kraji jest slunce takové hluboké, jeho záře, jeho pohled jest jako záře a pohled svatého Božího Hrobu, z něhož byl právě Kristus vstal, slavný a nesmrtelný — a Maří Magdalena a ostatní svaté ženy, a učedníci s Apoštoly Jej hledají, a nikdo z nich neví, co se to děje, co se to stalo: Kalvárie byla tak strašná, že smysly jejich dosud se chvějí, a oni všichni nemohou se jaksí vzpamatovati, z toho všeho — a za sladký jen sen považují onu ohromnou radost, kterou v Boží přírodě a ve svém srdci tuší...

Ale protože slunce, tedy rovněž celá krajina v Jinošově a vůkol jest taková těžká: jako by všechny její věci (stromy, tráva, kvítka, včely, vody, skály, obloha, ptáci) nebyly už na této zemi, nýbrž ve věčnosti. A zrovna takový jest pohled mojí předražené sestry: jest bílá, poněvadž nežije z vůle krve, a jenom ze strany (to jest když se nedívá na mne) vidím, že má oči hnědé, jak moje nebožka Matka a jako jeden můj Přítel, jenž byl nám Andělem z vůle Boží; ale dívá-li se na mne, nevidím už oči hnědých, nýbrž dva veleproudy rajského světla, a jako druhdy svatý Petr

na moři, poznáv svého Mistra a Pána krácejícího po zádech šťastných vln, rychle vyskočil z lodičky a běžel mu vstříc, nevěda, že běží po vlnách — tak i moje duše včera (ale kdož pak může věděti, kdy to jest, jsme-li šťastni: to asi nikdy není na této zemi! toť asi vždy jen ve věčnosti! a kde? kde? To poznáme až po smrti!) — tak i moje duše „včera“, spatřivši pohled zvěčnělé Sestry, vyskočila z lodičky těla a času, běžíc po vlnách mořských, po nichž může kráčet jen svatá víra...

To byl oheň v duši mé, to byla hudba věčných vln — a mezitím, co hořelo dvě světla v mém kraji rodném, v krajině mé touhy, a mezitím, co zněla hudba věčných vln: já seděl u svého stolu a zaznamenával jsem si bajku o Topolu a mravenečkovi. Ale takový byl přívál světla a hudby, že jsem přestal psát, a sedě u svého stolu, opřel jsem se dobře o svou židli, a ruce mi klesly štěstím, a já, vida zřejmě, že na své štěstí nestačím, padl jsem na stůl vzlykaje, a tak i ta jediná stopa mého štěstí na světě: můj rukopis, moje chvějící se řádky rozplynuly se v mých slzách. Připlují-li teplá bílá oblaka do studeného pásma, srážejí se v déšť a padají na krajinu. A takový jest zákon i o nebeské radosti, která shůry se snese nad toto slzavé údolí.

„V HLUBOKÉ úctě a lásce“ —; dnes jest svatého **Rohoře Velikého**, včera bylo svaté Anděly, zítra bude **svatá Růženy**, po zítřku, v pátek, ten pátek po neděli **Smrtině**, ten pátek před nedělí **Květnou**, léta **Páně 1913**, bude svaté **Matyldy** — jmeniny sestry mé, **sestřičky** mé, která spí na hřbitově v Jinošově, která

-sestra Matylda

odešla, která za sebe, na sobě už netrpí, která trpěla za jiné, která umřela pro mne, která, trpí-li dosud, trpí už jen pro mne: miluje mne, žijíc v Bohu, neb i On trpí pro mne a se mnou; s námi trpí, Sestro, s námi trpí, Sestro, s námi trpí, Sestro. —

Snad se raduje s námi, Sestro; snad se raduje s námi, Sestro: Spasitel náš. Myslím, doufám, věřím, že se raduje z naší lásky, která jest totožna s utrpením, neb velmi podobna utrpení.

Druhdy četl jsem otázky na tvých lících, v pohledu tvém a na tvých němých rtech; dnes čtu odpovědi. Otázky tvé byly pro mne zpytováním svědomí, já zavrhl všechno zlé, já litoval, já plakal, já byl a nemohl nebýt odsouzen, já byl v žalář uvržen, já byl samotný, daleko od svých vin, daleko od světa, toliko s tvoji spravedlností, ale já byl šťasten, neboť vím, že poslal tě Bůh, abys mu pomohla spasit mě.

A že jsem tak přijal otázky tvé, úděl svatý samoty — daleko od lidí všech, daleko od všech přátel, daleko od všech plánů svých, daleko od svých pomst a hněvů, daleko od zisku, daleko od vášni, daleko od tělesných chtění, daleko od sympatií světa — že jsem tak přijal poslání tvé, bol tvůj, němé tajemství tvé, soudcovské otázky tvé: dostalo se mi Odpovědi — zrovna tak tajemné, zrovna tak němé, nad pomyšlení veliké.

Krví Syna Božího zaléval jsem záhon duše tvé, ne jednou, ne dvakrát — Krví a vodou z Boku Kristova — a hle: Květiny vypučely zázračné —: všemi barvami hoří, nejprudším ohněm hoří, a přece neshoří, na věky neshoří:

Ó Sestro! Hořící keř Mojžišův byl obrazem Neposkrvněného Početí, a hořící květiny tvoje jsou ohnivými, plápolajícími snítkami, větvičkami téhož Keře. Duch můj i tělo mé samy sobě říkají, samy se pozvazují a napomínají, řkouce: „Nepřibližuj se sem:

sezuji nejprve obuv s nohou svých: neboť místo, na kterém stojíš, země svatá jest!“

S nohama bosýma, to jest daleko od lidí všech, daleko od všech přátel, daleko ode všech plánů svých, daleko od svých pomst a hněvů, daleko od zisku, daleko od vášni tělesných, daleko od sympatií světa: s myslí prostou blížím se ku tvým květinám, k záhonu duše tvé, k tvým myšlenkám, citům, k tvoji svaté vůli. Neblížím se! ale halím tvář svou, halím ji, aby nemátla a nevyrušovala svaté vůle tvé, halím ji, neb jest na ní napsáno vše, co jsem kdy myslil, chtěl a konal, — halím ji, chtěje — dnes — něco zcela jiného: chtěje slyšeti poselství tvé, chtěje znáti čistou vůli tvou — halím tvář svou, chtěje znáti tvář tvou a chtěje se dle ní změnit. A schýlen padám k zemi, s očima zavřenýma ji líbaje, tak jako líbám oltář Hospodinův.

Proč halím tvář? Proč zavírám oči? Protože nehoden jsem viděti. Ale tentokrát nečiním tak jako odsouzenec, nýbrž jako kněz, jako posel a jako služebník. Plameny praskají opodál, praskají, šumějí, zpívají, šeptají, modlí se, chválí, děkují, pláčí, výskají a vzývají — och, Miriam, och, Sestro, též já šepotám, chválím, děkuji, modlím se, zpívám, pláču, výskám, vzývám — nemluvím, pláču, och, Miriam, och, Sestro, já pláču, neboť miluji, nemluvím, pláču, och, Miriam, Sestro, Sestro, já pláču, k zemi schýlený, s tváří zahalenou, k zemi schýlený, chvěju se, vzlykám, pláču, pláču, ó Miriam, ó Sestro! —

Píseň plamenů tvých, — och, Bože, odkud zní! z jaké pouště, v jaké samotě, och, Sestro, v jaké samotě, z jakého bolu, och, Miriam, z jakého bolu? Kolik let, kolik let a kolik měsíců, kolik měsíců a kolik dní, kolik dní a kolik nocí jsi trpěla, abys takto zpívala, abys takto se vznášela, abys takto se modlila,

abys takto se klaněla, abys takto mlčela, abys byla tak krásnou, abys byla tak mladou, abys byla tak hlubokou, abys byla tak svatou, abys byla tak silnou, abys byla tak mlčenlivou, abys byla tak výmluvnou, abys byla tak jemnou a vznešenou, jak jsi?!

Tak bohatou, tak štědrou, tak nevyčerpateľnou, tak původní bez přestání . . . tak úctyhodnou, tolik hodnou milování!

Jaký zázrak zamýšlí s tebou Bůh, když tě tak dlouho chránil, když tě tak živil dlouho a oblécel utrpením a samotou? Pro koho to činil? Pro tebe? Blahoslavení trpící, neboť potěšení budou. Pro mne? Blahoslavení, kteříž lačnější a žízňější po spravedlnosti, neboť ukojení budou. Pro Sebe? Ano, pro nás a pro Sebe. Budiž jméno Páně pochváleno. Pro Nás a pro Sebe. Jako v nebi, tak i na zemi. Amen. Jako na zemi, dnes, tak i na nebi, na věky. Amen.

BYDLÍM zcela v přízemí, mám jediné okno, a dívám-li se tímto oknem svým, vidím — co vidím? Vidím dvě cihlové zídky, dva drátěné ploty, kamenné schůdky, zahradu a kolem dokola vysoké zdi a v těch zdích čtyry řady oken, a potom střechy a komíny, a nad střechami a nad komíny čisté, modré, jarní nebe. A ruce mé samy se spinají, oči mé samy pláčí, srdce mé samo vzlyká, ústa moje sama se pohybují, a já sám nevím, co chtějí říci. Jest mi líto mých rukou, i těším je, říkáje: „Ruce moje, drahé ruce moje, dejž Vám Bůh, abyste nebyly dlouho tak blízko u sebe, tak samy u sebe, tak prázdný!“ Jest mi líto očí mých, i těším je, říká: „Oči moje, drahé oči moje, kdybychom na víru obrátili všechny pohanské národy a kdybychom

tělo své vydali k spálení: zdaliž se budeme domnívati, že jsme něco oplatili Lásce, která nám darovala tyto sladké slzy?“

Jest mi též líto srdce mého, i těším je, říká: Srdce moje, drahé srdce moje, vzpomeň, kde jsi spočívalo a jaký hlas vyšel z keře hořícího: „Šťasten jest žnec, jenž usedne v poledne na mez, aby po práci odpočal, chléb a čerstvá pramenitá voda čeká naň, a on ví, že ta chvíle jest jeho a že mu ji nikdo nevezme.“

A líto mi jest mojich úst, která něčeho hledají, usilující cosi říci jako ústa ryby na suchém břehu, kam praží slunce, i těším ústa svá a pravím: Modleme se! Dobrotivý Bože, dal's mi dočkati se takového věku, naplnil's léta má tolika dobry, tolikrát jsi mne vytrhl z nemoci a smrti, těla i duše, tolikrát ozářil's noci moje silou a nadějí, a každou bolest mou vynahradil's mi tisíckrát a velmi brzo: ach, Bože dobrotivý, děkuji Ti za toto okno a za každou věc, kterou vidím tímto svým oknem: za travičku, která vyráží nad tarasem, za ty trpělivé cihly, jež drží hlínu a záhonky pěkně pohromadě a blíže k slunci, za ten drátěný plot, jenž chrání malé děti našeho činžáku, aby hrajíce si a hopkující nepadly dolů na kamennou dlažbu — děkuji Ti též, dobrotivý Otče, za těch několik keříků tamhle vzadu, které právě pučí a se mladě zelenají, neboť moje srdce též takto pučí a jest také tak mladé a nesmělé a udivené a lační a žízň také tak po spravedlnosti Tvých paprsků a Tvé rosy, Bože můj! Ale děkuji Ti také za ty čtyry řady oken, na nichž se leskne Tvé slunce, a já mám vzpomínku, jako bych byl někde daleko a viděl jiná okna, ozářená nejen zvenku, nýbrž i zevnitř sluncem stejně mocným — a děkuji Ti za těch několik čtverečních sáhů modré oblohy, kterou mi dopřáváš viděti nad střechami, ačkoli víš, že toho sám pro sebe nejsem hoden,

ale ještě více a převroucně děkuji Ti za to, že tento neveliký kousek modrého nebe nad střechami dal jsi mi polem, abych je zorál svým hořem a osíval svými touhami: jest zoráno, tak dávno, jest oseto — a já, Otče nebeský, převroucně Ti děkuji, že se tak bělá ke žni, za praskot svatých zrn, za lilie polní, za žhavé vyznání materiďoušky, za roztoužený pohled charp, za čirínění malých cikád na stéblech, za měkkounký let motýlů, za studánku pod strání a za její čerstvou, pramenitou vodu — ach, kam, kam až unáší mysl mou těch několik čtverečních sáhů modrého nebe nad střechami! Unáší mne tento kousek čistého jarního nebe, unáší mne daleko — do mého dětství. Jako bych byl ve svém rodném kraji, ztracen v trati, červnový den, jasný, včely, ptáci, květiny, obilí — meze, pole, stráně, potok, háj, lesy — dědinky, obláčky, topoly — a já jsem sám se svou nebožkou Matkou.

Človíčka nikde nevidět. A tak pomalounku jdeme tratí, já a nebožka Matka moje, jdeme svým rodným krajem, blaženi, že jsme ztraceni. A představuji si, jak jsem pohlédl na svou nebožku Matku, chtěje se jí zeptati: „Mnoho jsi tehdy trpěla?“, ale sotva jsem na ni pohlédl, hned jsem se usmál, poněvadž ona uhádla mou otázku a usmála se dříve než já.

Ale zároveň jsem pochopil, že vůbec není mi třeba mluvití, chci-li tuto svou myšlenku sdělití své nebožce Matce, že stačí, když se na Matku svou jenom podívám. A tu se oba usmějeme, nepromluvíce ničeho.

Ale ještě jiné tajemství chápu: někdy toužím přece promluvití — zdali i moje nebožka Matka má tuto touhu, nevím — ale chci-li, aby se mi podařilo promluvití, nesmím se na svou nebožku Matku předtím a přitom podívatí, neb kdybych se na Ni přitom podíval, oba se usmějeme, a já bych neřekl ničeho.

Ale chci-li promluvití ke své nebožce Matce nějakou řeč, zavru, neb aspoň přivrú oči, abych je utvrdil v odpočinku (takto rovněž chůva uspává neb zaměstnává dítko, aby měla chvilku i pro sebe), přitulím se k nebožce matce své a hovořím. Třebas takto mluvím (nebo mluvíme):

„Matko, jsem šťasten.“

„Vím to, synu, neboť nemám těla.“

„Matko, co říkáš mému štěstí?“

„Že jsem ti je vyprosila.“

„Matko, pros ještě, aby mi je Bůh nechal věčně.“

„Co není tělesné, nemůže netrvaťi věčně.“

„Jak jsi dobrá, Matko!“

A potom jako bych od jihu viděl přilétat bílý obláček, i pravím: „Matko, jaký jest to bílý obláček, který od jihu letí k nám?“ A Matka se usmívá a dí: „Zeptej se svého srdce!“ I zeptal jsem se svého srdce, a moje srdce ještě nedopovědělo a já vykřikl radostí: „Sestro drahá!“ A v téže chvíli jsem se zapotácel jako třtina nárazem vlny, anebo jako obilné pole nárazem větru, a všechny vlnky vodní zahrály a všechny klasy zašuměly a všechny květy zavoněly a celá země zazvučela: „Bratře! Sestro!“ A bylo slyšení slova: „Zapomenout na tento hlas? jest to vůbec možno? Není to možno; není to možno! poněvadž tvůj hlas jest můj hlas a můj hlas jest tvůj hlas!“ A vysoko nad zemí bylo slyšení švehol vlaštovic. A bylo slyšení dva svaté hlasy, jeden od severu a druhý od jihu, ten první pravil: „Synu!“ a ten druhý: „Dcero!“ — A oba řekly: „Neboj se, dítě mé, tento vzkaz ti nesu od Boha!“ A vysoko nad zemí dohlaholil švehol vlaštovic, a já obejmul svou sestru a políbil ji na ústa, a zavřel oči a pravil: „Cítím v srdci jako ručeje kořenů a jako pňový sloup a jako košatou korunu a jako vůni květů a jako roje včel a jako švehol ptáků při vý-

Sestra M.
Matka
Marie

chodu slunce a jako by čas rozplýval se ve věčnosti a země tála v Ráj.“ — „A co tak cítíš v srdci svém?“ „Tvoji celou bytost: Tebe, Sestřičko!“ — „Koho?“ — „TEBE, Sestřičko!“ „Kohože?“ — „TEBE! TEBE! TEBE, Miriam!“ „A vidíš oči moje?“ — „Z propasti hvězdy.“ — „LASKO!“

DNES tedy opět úmrtní den mé sestry. Ale dnes už je večer. Jak jsem oslavil tento den památný? Dle odpočinku nejlépe pozná se práce. Jaký jest můj odpočinek? Tak jako odpočinutí věčné, tak jako Ty, Miriam.

A jako bych byl na jednom z pahorků věčných a jako bych měl hlavu položenou na Tvém sesterském klíně, a jako bych měl oči zavřeny a jako bych snil: „Sestřičko, čas byl mnohem delší nežli jest věčnost... Sestřičko, jako by mi nad hlavou táhly bělostné obláčky. Jsou to Tvoje svaté ruce? Jest to celý můj dávný život, Sestřičko, slyším píseň: Ó lásko, srdce mého svite, kde's byl? Kde's odpočíval, kde Jsi toužil, kde Jsi se modlil, kde Jsi dýchal, a kde Jsi miloval! — Jak krásně zpíváš, Sestřičko! Sestřičko, zdá se mi, že nemohu býti níže: jsem šťasten a odpočívám na Tvém sesterském klíně.

Sestřičko, zdá se mi, že nemohu býti výše, neboť mne zvolila Tvá Láska. Sestřičko, jako bych teprve tebou zrozen byl, neb se před Tebou za nic nehanbím, a přece k nikomu nechovám tolik úcty jako k Tobě; a jako by všechny moje radosti a byly a všechny moje neřesti i ctnosti rovněž Tebou byly zrozeny, neboť nic mne neponouká k tomu, abych Ti vypravoval tuto věc, nic leč moje láska.

Ani bázeň, ani naděje neponoukají mne k tomu, abych Ti vypravoval život svůj, nic leč moje láska.

Proč by mne ponoukala bázeň? Vždyť se nebojím, že ztratím Tvou lásku; tak jako krůpěj v zelených hlubinách Tichého Oceánu nebojí se, že ztratí se její Moře... A proč by mne ponoukala naděje? Co ještě bych doufal, nejsem-li už na zemi? Po čem bych ještě toužil, dostav mnohem víc, než jsem doufal?

Sestřičko, již jsem potřeboval tohoto odpočinku. Sestřičko, jsem jako krůpěj rosy v kalichu lilie bílé, na dně. Slunce nepije z zíně —; jenže nám již neublíží smrt. Ó Slunce, jak ti toho doušku přejeme! Ohni, ty všechny naše vůně a všechny naše slasti z mrtvých křísíš!

Sestro, velmi dobře se mi odpočívá, poněvadž mám v sobě i v Tobě jistotu, že neruším odpočinku Tvého. Jsem jako rosa v lilii.

Sestro, jak Jsi sličná! Ale Ty o tom nevíš: Ty spíš pod kvetoucí jabloní, Ty spíš a já se na Tebe dívám; já se na Tebe dívám a Ty o tom nevíš! Bílý plamen vidím v květu jabloňovém. Ty spíš a já vidím Tvoje ústa. Bílý plamen vidím v květu jabloňovém. Ty spíš a já se na Tebe dívám. Položím Ti na trávník, co nejtěsněji vedle Tebe, malou kvetoucí ratolístku hlohovou, a — odejdu. Jakou ratolístku? Hlohovou. Jakou ratolístku? Tuto ratolístku: „Sestřičko, otevřeš-li oči a neuvidíš-li mne, věz, že Tě miluji, a že žádný člověk by nedovedl posouditi této lásky.“ — Ty spíš. Jak jsi sličná! Položím malou kvetoucí ratolístku hlohovou těsně vedle Tebe a tiše odejdu, abych nerušil Tě ze spaní... Když jsem ji ulamoval na keři, také jsem se poranil, však to na ní uvidíš, — ó Ty Sličná Spící! I mně se chce velice spát, ale nemohu Tě nechat bez ochrany: budu státi opodál, skryt, a budu Tě opatrovati, dokud se neprobudíš — a potom skrytě

se vzdám, jestli se neprozradím srdci Tvému...
Anebo tiše k Tobě přikleknu a poprosím: Sestřičko,
modleme se chvilku spolu: Ty ranní, já večerní modlitbu... Já pak řeknu: Dobré jitro, a Ty řekneš: Dobrou noc! A budu jako rosa v lilii...

DUŠE má ani na chvilku neodlučuje se od Tebe, Miriam. Duše moje a Ty jsou jako dvě poutnice, které putují na místo zázračné samými zázraky. Jejich cesta jest opravdu samý zázrak: cesta Tvoje a cesta duše mé. Sestro předrahá, mám k Tobě tak velikou úctu, že Ti ani neříkám, kdy, kolikrát a jak velice se za Tebe modlím. A obvykle se modlívám takto: „Bože —“, ale obvykle se modlívám latinsky, poněvadž nejvíce se za Tebe modlívám při Mši, a říkávám potichu: Deus, — da ei sanitatem mentis et corporis — da ei lumen tuum — o Jesu: da ei incedere per viam, quae ducit in sanctissimum Cor tuum, in lucem aeternam — Bože, dej Jí zdraví duše i těla! dej Jí světlo své! Ó Ježíši, dej, ať (stále) kráčí cestou, která vede do Tvého nejsvětějšího Srdce, do světla věčného.

Tak a podobně se modlím za Sestru. A jdu-li Městem a jdu-li mimo některý kostel, vždycky mi napadne: není možno, abys nevěšel a nepomodlil se za svou Sestru. A kdykoli jdu mimo některý kostel, vždycky vejdu dovnitř a vždy se pomodlím za svou Sestru: a vzývám svatého patrona toho chrámu a Její patronku a svého patrona a několik jiných Svatých: Václava, Víta, Vojtěcha, Jana, Prokopa, Ludmilu, Anežku, Jindřicha, Josefa, Helenu, Matyldu, Blaženu, Antonína, Alžbětu, nebo ty Svaté, jejichž obrazy a sochy vidím v kostele — anebo kteří mi

zatanou na mysli. Takovouto společností v duchu obklopuji svou Sestru, a někdy jest modlitba moje velmi bolestná, protože se modlím, jako bych se na smrt poraňoval, jako bych se ničil, jako bych se odstraňoval ze světa nejen pro budoucnost, nýbrž i pro minulost. „Bože, vyslyš mne i tak, jak nechci abys mne vyslyšel: Bože, učiň Sestru moji šťastnou beze mne...! Učiň ji šťastnou dokonale dle Svého zákona! Bože, je-li třeba, učiň ji šťastnou i proti mně!“ Tak a podobně se modlívám též za svou předrahou Sestru a tato modlitba, takováto modlitba jest nejbolestnější obětí, kterou Bohu podávám... A tuto oběť podávám Bohu s očima zavřenými neb odvrácenými a říkávám: „Bože, chceš-li, i toto si vezmi, ale Ty víš, jak mi to jest hrozné...“ „ale jen když Sestra moje bude šťastná: a já nechci, aby byla šťastná proti Tvé vůli, poněvadž chci, rozhodně chci, aby byla šťastná věčně!“

Tak a podobně modlím se za svou předrahou Sestru, a neznám větší slasti, jak modliti se za svou Sestru. Ó Miriam, jak svatě na Tebe myslím, ó Sestro moje, jak velice Tě miluji, když nechci milovati Tě bez Boha, když nechci milovati Tě jen chvilku.

A všech svých modliteb ani Ti neříkám, a jsou snad mezi nimi modlitby ještě těžší: víš jaké asi? Ó Sestro nejsladší, nejžhavější a nejžádoucnější: Ó Miriam, ó Sestro, ó Milá: jsou snad mezi modlitbami mými (a Ty víš, že všechny moje modlitby jsou už jen za Tebe) i takové, které se říkají bez hlesu a beze slova: modlitby, které se podobají zastřeleným ptákům, schopným druhdy nejvyššího letu... Mám na mysli ptáky stěhovavé, velké a samotářské: divoké husy například, kachny divoké, a vůbec ptáky, kteří sice nesmírně vysoko létají, ale tam ve výši touží po vodě, po rybnících a jezerech — mám na mysli ptáky,

kteří milují hladinu vodní, snad proto, že hladina vodní zrcadlí hladinu nebeskou, mám na mysli ptáky, kteří nemilují zimy, ale na zimu odlétají do krajín teplejších, žijíce jen v ustavičném jaru, mám na mysli ptáky, kteří se podobají duši mé, kteří milují ustavičné jaro, kteří milují hladinu vodní, poněvadž jim zrcadlí hladinu oblohy, a kteří sice převysoko létají, ale domovské právo mají ve vodách, mám na mysli ptáky, kteří vlastně nikde nemají práva domovského, jsouce předurčení k samotě: buď ve výši mezi oblaky skutečnými, anebo dole na hladině vod: mezi oblaky fiktivními; mám na mysli ptáky, kteří se podobají duši mé. A některé moje modlitby jsou jako tito ptáci: jenže zasažení střelou. Letěli v nesmírné výši a padají dolů mrtvi — bez hlesu. Snad ještě ucítí horkou tlamu psa křepeláče. A taková jest někdy moje modlitba: jak zastřelený vodní pták, který cestou nejvyšší mířil a toužil po svaté samotě rybníku mezi lesy... Kéž tudy jdeš!

SESTRO, zas už je půlnoc, a Bůh ví, jak si přeju, abych mohl s Tebou stále mluvit. A dá Bůh, že věčně půjdu s Tebou nad krajinami země nové (která už jest, jenže jí nikdo nechce!) a budeme si vypravovati o všech věcech: o stromech, o kamenech, o ptácích, o vodách, o tom, jak Bůh se zjevuje krásou, o tom, jak láska jest tichá, nezištná, trpělivá, veselá, (usměvavá, zpěvavá), jak miluje nepřátele, jak se usmívá času, jak děkuje za bolest, a budu Ti vypravovati o jiných ještě věcech svatých a bohumilých, na příklad o Panně Marii, anebo o Tvých očích, o krásách Ráje, o blaženosti duchů nebeských, a jak krása boží z blíz-

kosti jest ještě krásnější než z povzdálí, a o mnohých jiných tajemstvích — Dobrou noc, Miriam!

A zas jest noc. Ale třebaže jest noc a třebaže jsem sám, přece se bojím mluvit o svém štěstí, a tato moje bázeň jest veliká jako moje láska, a jen proto nebudu ji vysvětlovati, neboť kdybych ji vysvětloval, tím bych ji prozrazoval. Ó Noci, ó Sestro moje, rozhrň svůj závoj a zase jej za mnou shrň: ať podobám se onomu robátku v Erbenově „Pokladu“, jež zůstalo ve skále, když dozněly Pašije... Jsem mu vskutku podoben, neboť pro zisk opustila mne Společnost, když zněly Pašije — ale já sedím v zázračném sklepení mezi dvěma ohni: stříbra a zlata, a ruce moje jako moje oči pohrávají si s poklady: och, Sestro, jsem věznem v Srdci Tvém, Pašije moje dozněly, skála se zavřela: svět mi zmizel, pozbyl pro mne smyslu — jsem v Srdci Tvém, a pohlížím na hořící poklady Tvé krásy: ó Miriam, jsi krásná jak moje nejhlubší rána! Ó sestro přesladká, já nevěděl, že srdce moje jest tak hluboké... Jako bych ležel naznak a jako bych Tě cítil ve středu svého srdce: ve středu země... Tak hluboce Tě cítím, Duže má: Sestřičko, cítím Tě jako modrou oblohu, která jest vysoká, ale pěkně, povlovně se klene až na zem. Já jsem země a Ty jsi oblohou. Jsem šťasten v Tobě. Já jsem korou a dřevem, Ty pak duší a mizou jabloně. Miriam, nikdo nemůže být šťasten sám u sebe; moje duše přestěhovala se do Tvého srdce a jest tam šťastna; a Tvoje duše zalíbila si v mém srdci a jest v něm šťastna. Na jednom ostrově v Tichém Oceánu byl národ, kde si dávali nová jména ti, kdož se spřátelili; chápu to, neboť nyní jsou mi otevřeny všechny poklady: jsa v Tvém srdci, chápu všechna tajemství. Chceš znáti moje nové jméno? Ó SESTRO, mám-li mluvit v podobenství a v hádankách, řeknu, že sedíš u mého stolu, dlouze se na mne

dívajíc a říkajíc: „Jakub Deml kněz“; a několikrát opakuješ těchto tří slov, velice pomalu, jako bys je potěžkávala, a nakonec, usmívajíc se (rovněž tak pomalu) pravíš: „který nezná svého jména“. Ó Miriam, i kdyby mi před pěti minutami byli vzali celou budoucnost a kdyby sám posel Boží byl mi zvěstoval, že na věky nebudu šťasten: já znám své Jméno, a tak hluboce je znám, že i samého Boha teprve za dlouhou chvíli bych poněkud chápal, kdyby mi zvěstoval něco jiného, než sám znám. Známe své Jméno, ale buďto nemohu, anebo nesmím Je vysloviti. Proto všechny věci a bytosti země prosím a zu, aby mně pomohly mé Jméno vyslovit, anebo utajiti... A jenom z té příčiny ještě odpovídám několika lidem, poněvadž jest krásné dívati se z rozsedliny skalní do světa. TY též Svoje Jméno znáš, Miriam. Tvoje jméno jest tak skryté, že kromě Tebe nikdo jiný na světě ho nezná: a já, stoje před Tebou a dívaje se Ti do očí, já Je hádám, a Ty se usmíváš... A potom — mám opět mluvit v podobenství? Ó Sestro, řeknu tedy podobenství, ale prosím, rozuměj tomu tak, že Tě neskonale ctím. Činíš se mnou, jako se činí s válečným parlamentářem: zaváží se mu oči, a teprve potom vedou jej do pevnosti před velitele — avšak vedou jej vpravo, vlevo, vzhůru, dolů, kupředu, zpět, sem a tam a všelijak, aby i jeho paměť byla jako jeho oči, ničeho nevidouc. A takto mne vodila Tvá láska, ale já se nedivil a nehněval, neboť poklad jediný a největší dlužno takto střežiti; tak mne vedla Tvá láska, ale všechno to bloudění ve tmách, všechny ty podivné cesty znamenaly: „Dle světa nesuď mne!“ Takto Jsi mne vyváděla ze světa.

Ale posléze byla mi sejmuta s očí páska a já už byl zvyklým tolik tmě, že jsem ničeho neviděl. Teprve po chvíli uzřel jsem alej svatých světél, ale směřovala

jako žebřík Jakubův od nebe k zemi. A já, kleče, kořil jsem se Bohu, že mi zjevil nejtěžší tajemství: moje vlastní Jméno... Nemohu, anebo nesmím Je vysloviti, ale mohu říci, jaké bylo: bylo jako krása studu.

Och, Miriam, och, Sestro: více dáti nemožno! Och, Miriam, och, Sestro: teprve od Tebe chci a přijímám tento dar. Chci a přijal jsem. Řekl jsem to Bohu, a Bůh mi pravil: Miluj Sestru. A nikomu jinému jsem toho neřekl, ani Sestře, a teď opět jenom sobě to říkám před Bohem. Och, Sestro, život zcela můj se přeměnil: ctím všechny věci, a tato úcta moje podobá se tomu přívlastku Nejvyššího, jenž obsažen je ve slově, že Bůh zachovává svět. A já podobám se prostým lidem, kteří bídou byvše dohnáni, šli hledat živobytí v cizině, daleko od své vlasti, a sotvaže pochytili několik slov a vět cizího jazyka, mají velikou radost, a hledají příležitosti, aby mohli tyto své věty opakovati, a jsou blaženi, když se porozumí jejich nové, naučere řeči. A smysl jejich blaženosti jest: „Ó dobří lidé, jsme blaženi, poněvadž nám rozumíte. Ó dobří lidé, jsme blaženi, poněvadž už nejsme mezi Vámi jako nemá tvář anebo jako kamení, nýbrž jako bratři a sestry: též jako lidé. Naše řeč znamená mnohem více než naše slova: hleďte, jak naše oči září! Slyšte, jak hlas náš čistě a silně zní! Není možno, aby na nás národ žárnil. My poznali tajemství a s tímto tajemstvím vrátíme se domů. Vrátime se se štěstím, jehož vy neznáte. Teprve nyní rozumíme, proč tolik mluví a se táží děti, které už dovedou tvořiti věty a klásti je vedle sebe jako koleje...“ — Och, Miriam, och, Sestro, bdím u Tvého lože se svým a s Tvým Andělem.

KRASNA Žardiniéra z bělostného lýka upletená a ověncená modrými stuhami (modrými?) v nadšení uvedla mne, a květy exotické krásy, sršící všemi barvami . . . S očima zamlženými zvolal jsem:

„Jak jsi krásná, Žardiniéro, zapomínám-li na svoji plachost, táže se, abys mi vypověděla tajemství lýka, tajemství jeho barvy a jemnosti a síly a původu.“ I usmála se Žardiniéra a pravila: „Na tajemství lýka se ptáš? Co živa jsem, ještě nikdo se mne neptal na toto tajemství, a já otázky té čekala. Jest pak lýko nejjemnějším rouchem, jež nosí stromy těsně na holém těle, tak jako svatá láska jest nejspodnějším rouchem srdce.“

Ó Žardiniéro, přerušil jsem ji, a což když lýko vytrhají zahradníkové, anebo . . .

Žardiniéra se usmála, a já pochopil, že jest zbytečno se ptát, kde nic nebolí: ani prostor, ani čas, a kde chvíle rozluky jest květnem tichých smíchů.

BOŽE můj! Byl jsi tak spravedlivý, že's mi toto blaho dal: buď ještě tak milosrdný a pomoz mi je nésti!

Takto jsem se jednou modlil v hlasitém pláči, a když už jsem se hořem svíjel, Bůh mi poslal kalich útěchy. To se stalo ve skutečnosti.

Ale ve snu zjevil mi Bůh, že ústa jsou jen pro ten nejtěžší bol; a jakmile mi toto tajemství bylo zjeveno (a bylo mi zjeveno jakoby v mém rodném kraji na polích „Pod horkami“! a asi hodinku před mojí Mší svatou), promluvil jsem k své Sestře, řka: „Sestřičko!“ Já totiž ležel na zemi a Sestřička tulila se ke mně, ale rovněž v takovém bolu, že byla jako daleko, ač tulíc se těsně ke mně. A když jsem pravil „Sestřičko!“

jako bych to pravil u veliké námaze, protože u vědomí veliké, nevím jaké dálky! Ale Sestřička mne přece hned naponejprv uslyšela, a já, přesvědčiv se o tom, že mne poslouchá, pravil jsem dále: „Prosím, Sestřičko, slyš mne, rád bych Ti řekl něco důležitého!“ Hlavním slovem bylo toto „Prosím“, neb jsem je řekl v takovém bolu a v takové vážnosti blaha, a Sestra pravila: „Mluv, bratře nejdražší!“ A já, v této pozornosti a v tomto tichu (a v ranním šeru před východem slunce, v mém rodném kraji) opětovl svou prosbu (tedy jako bych přísahal na úctu), řka: „Prosím, svoje ústa mi podej na ústa moje.“ Sestra bez váhání uposlechla a v ranním šeru a z dalek: její ústa hledala a našla ústa moje.

MIRIAM, marně přemýšlíš, čím Jsi mně ublížila; marně, poněvadž ničeho nevymyslíš. Čiň co čiň, myslí co myslí, mluv co mluv: Ty mi neublížíš, Ty mne neponížíš: Jsi čistoucká jak vody svatého zdroje, jak oko Matky mé jest oko Tvoje — ale, můžeš zabránit mé lásce, abych pro Tebe netrpěl? Jestliže pro Tebe, tedy někdy i Tebou, ale to přece není vina Tvá — ani moje. Tak těžký někdy jest život, tak nejasný, nezřetelný, a nežli bych se zeptal, co znamená to či ono jeho slovo, ten či onen jeho skutek: mlčím raději, poněvadž se to týká mne: mlčím, z veliké úcty k životu, a z veliké pokory, poněvadž sebe znám a vím, že z celého moře života ani nejmenší a nejkaldnější krůpěje nezasluhuji. Mlčím a trpím. Vidím zemi a nebe a tolik jejich plesů a krás, a tolik — ba ne; někdy jen nějaká, jedna věc jest mi nejasna a nepochopitelná, ale já se neotážím, nýbrž mlčím a rozesmůt-

ňuji se jako domácí zvířata při zatmění slunce. Ó Přeslaská, Sestro Přesmutného-Převeselého, všimla sis někdy, jak všechno tajemně trpí, když nastalo zatmění slunce? Děti trpí! (A já též jsem dítětem!) Zvířata trpí! (A já též jsem zvířetem!) Stromy a rostliny a vzduch a vody a kamení, všechny věci trpí a já též, neb jsem také rostlinou a vodou a kamenem a každým živlem a každou bytostí. Ale co platno se tu ptát? Co platno, něco tu vědět? Ale v takové chvíli a za takových dní jen po Tvém Srdci toužím, abych je přitiskl k svému a aby dvě bolestí bylo si co nejbliže: neb se mi zdá, že je-li radost ptáčetem, může býti potěšena zase jenom ptáčetem, vlaštovka mezi vlaštovkami, zlatá rybka mezi zlatými rybkami, a proto též srdce zůstává teskno se svou radostí mezi slovy, pohledy, toužíc uslyšeti svoji vlastní řeč, bez prostředníků, z blízka. Ale co jest platno uslyšeti svou vlastní řeč: v zajetí!

Dva lidé, kteří se milují a z nichž každý uvězněn jest v jiném sklepení, a kteří se prokopávají k sobě: jak pospíchají se svou prací, uslyší-li ze zvuků svých nástrojů, z dopadajících ran, z otřesů země: že chodby jejich podzemí už už splynou v jedinou. To se stalo, Miriam. Jen to mne bolí, že každému z nás jest se vrátiti do svého vlastního vězení, aby nás nehledali. Tlucte a bude vám otevřeno; proč nepravil Spasitel: „Tluč a bude ti otevřeno“? Aby naznačil, že jednomu samotnému se nikdy nebe a ráj neotvírá. Kdo miluje, není už sám. Satan chtěl býti sám, proto jest mimo nebe, mimo ráj, neboť Bůh, ani Bůh nechce býti sám, jsa Láska. Tlucte a bude vám otevřeno. Kdo tluče? Dvě srdcí proti sobě, na tenké dveře času. Sestro, slyšíš? Ale co si počnu, až Tě uvidím? Ano, potom Ti vše vysvětlím. Dosud vždy Tě vídám jen tak nakrátko, že Ti sice něco říkám, ale ničeho Ti

nevysvětluji. Ale dává-li se život, není třeba vysvětlení; ó Sestro: chceš něco jiného než život? chceš více než život? Sestřičko, děkuji Ti za vše, co jsi mi dala, a netoužím po vysvětlení, neboť v těch několika hodinách, kdy jsem Tě v životě svém z milosti Boží viděl: nebylo jediné stotisíciny vteřiny, aby byla nebyla krásná! Ah, Milostiplná, jak Jsi byla vždy krásná a jak Jsi na věky žádoucí! A dle světa nesud' mne, nýbrž dle srdce Svého. Jsem šťasten už jen tehdy, mohu-li Ti říkati, že Tě miluji. A čím vroucněji, čím prudčeji, čím hmotněji, čím duchovněji, čím svatěji, čím svobodněji, čím bolestněji, čím toužebněji Ti to mohu říkati: tím jsem šťastnější. Miriam!

SESTRÍČKO moje, jsi zcela svobodna, a může-li mne co těšiti: jenom Tvá svoboda mne těší: mezi mnou a Tebou. Také z tohoto vidíš, že mně nemůžeš ničím ublížiti. Žádných pout ke mně nemáš: ani jednoho pouta, ani tak slabounkého jako pavučinové vlákénko! Jsi ke mně a přede mnou tím, čím bylas vždy, ani miliontinu vteřiny nevyjímajíc: Svobodna. A tento smysl mělo slovo mé: „Jsem svoboden.“ A ještě tento smysl: „Jak se mi uprázdnil celý svět! Jak jsem to umřel a v jakých krajinách poletuje duše má!“ Nechci ničeho, nepotřebuji ničeho: mám vše. Nezapru a vyznám: Tys mojí Sestrou. Ale co tím vyznávám? Něco sobeckého — což o to! ale vyznávám tím více! co tedy? První hlavní hřích: pýchu! a jak velikou pýchu! Ba do této chvíle jsem ani nevěděl, co jest pýcha, a teď to vím! Pýcha jest hřích, kterého se trvale chci dopouštět, říkaje: Tys mojí Sestrou!

SESTRÍČKO, všechny Své kroky si spravuj jako dosud: jako královna. Nad tarasem před oknem mým jest trávník, na píd široký, na čtyři pídě dlouhý a na píd vysoký; jest asi venku větrno dnes, neboť trávník před oknem mým se chvěje jako chochol, povlává; a o něco dále, teď to vidím: mladá košatá jabloň ve větru se kolébá. To vidím, ale ničeho neslyším, neb mám okno zavřené. A takové jest moje slovo k Miriam: větrem kolébaný keř, větru dechem čechraný, pokorný, malý, ubohý trávník. Sestřičko, mám Tě rád, a slovo mé k Tobě jest jen jako šepot trávníku: Sestřičko, Ty dítě malé, Ty —!

SESTRÍČKO, potkal jsem dnes, o půl desáté ráno, Tvého bratra, a on Ti vzkazuje, že pozdrav Tvůj (za nějž Ti vroucně děkuje) buď prý vrátil, anebo prý zachránil mu život, poněvadž prý buďto byl mrtev, anebo prý chtěl umřít; a když prý si teď vzpomene, že snad Tě zarmoutil svými černými myšlenkami, rád prý by padl na zem, kudy kdysi šla's, a vřelými slzami uctil každou Tvoji šlápěj. Ale poněvadž prý jest bratrem Tvým, a touto, byť tolik upřímnou pokorou, znova by Tě poranil, že prý by se vynasnažil najít jiný způsob pro svoje odprošení. A když jsem se ho zeptal, tuší-li snad již, jaký by to byl způsob, odpověděl mi, že dobře tuší, ba i ví, ale že bych musil býti sestřičkou jeho, abych tomu porozuměl, neboť sotva prý bych porozuměl, jsa přece prý více jen člověkem světa, i kdybych to slyšel, anebo zakusil. I odpověděl jsem Tvému bratru, že mne to rmoutí, jestliže mne tak málo cení, an přece ví, že Tebe i jej znám, a tu on, chtěje mne buďto potěšiti, anebo vzpomenuv

si na Tebe (neb jsem viděl, že se na mne ne dívá), náhle mne políbil na ústa, tolik mne přitisknuv k svému srdci. Vypadl jsem mu z náručí jako omráčen, ale on se usmál a tiše pravil: Porozuměl's? A tu konečně usmál jsem se též a řekl jsem: věru, nechtěl bych býti celou minutu tvou sestřičkou! A když potom jsem mu řekl, že mám vyříditi mu ještě od Tebe také přání, překvapil mne otázkou: „Jak to?“ A já vskutku nevěděl, co mu odpovědět. A on mi pravil: „Přání? Ale pro mne, či pro sestřičku? Anebo pro Ni a pro mne zároveň?“ Toto poslední řekl rovněž s úsměvem, a proto jsem odpověděl: „Ovšem, že pro Oba zároveň!“ Neboť kdykoli se usmál, věděl jsem, že má jistotu, a jistota jeho přešla hned na mne, neboť každá jistota jest činností tvůrčí a neodolatelnou.

JESTLIŽE teprve dnes toto mluvím, nemysli, že teprve dnes na Tebe vzpomínám. Ty Paní milá, Ty sestro moje, Ty nejbližší ze všech věcí, které vůkol srdce mého jsou. Jenže tolik blízka mně Jsi, Paní milá, Sestro moje, že srdce mé mi není blíž. A tolik Jsi mi srozumitelná, Paní moje, Sestro milá, že já sám sobě tolik srozumitelný nejsem, jako Ty mně. Ah, toť jen Tvojí zásluhou, ó Paní moje, Sestro drahá, neboť jen tolik a jen tehdy Tobě rozumím, kolik a kdy Ty Sama chceš. Proč a kterak to? Mám ti to říci, Sestro moje, Paní přívětivá? Protože neznám větší slasti nad tu, jako ustavičně dávati Tobě všechnu svobodu, tedy ne půl, nýbrž celé království své! A Ty víš, Sestro moje, Ty víš, jak veliké jest moje království a co Ti dávám, dávaje Ti ustavičně všechnu svobodu. Ó Miriam, nikomu krom Tebe tolik nedávám,

protože nikdo kromě Tebe nenaučil mne tolik dávat. A protože nikdo kromě Tebe neřekl mi slova takového jako Ty, a protože nikdo kromě Tebe neřekl mi toho slova takovým způsobem jako Ty. Když se rozpomínám na Tvoji podobu a na všechny Tvoje způsoby: jako by Boží duha jedním ramenem svým stála na pahorcích věčných v Srdeci Božím a ramenem druhým přímo v srdci mém.

Srdce moje jest jako fontána, ze které vytryskuje mohutné vidmo sedmibarevné, sedmero pramenů veselého světla, sedmero svatých hlasů harmonicky sklenutých před kroky a zraky Tvými jak slavobrána, na které jest psáno: Ó třikráte šťastno srdce, jímž TY procházíš, Očekávaná!

Ale také Jsi záhadná, Sestro. Jsi záhadná, jsouc daleko, ale —

*

Sestřičko, hádej, kdo mne přerušil!

Sestřičko: kdo mně bude dnes blizoučko?

„Co se Ti zdá?“

Oh, Miriam, kdyby řeč lidská nebyla tak hrubá a tak těžká, tu bych řekl, že bych Tě zlíbal celičkou, tak lehounce, tak uctivě, tak šťastně, neboť celička Jsi jako chumáček třešňových květů, na větévce, kterou vánek pohoupává. Ty's větvíčka třešňových květů, a já jsem šťastný vánek. Ó Sestřičko lehounká a bělostná, a vonná: takto Tebe vítá Tvůj blažený bratr. Takto...

NU, to jsem malíř; ale Ty, Sestřičko, přece se dovítíš, že to jsou asi vlny říční, a jak ty vlny spěchají

k moři, tak asi že i moje duše spěchá, však ona ví, kam, ale řeka neví, kam. A v řece jsou rybky (jak vidíš!) a v mé duši veselé myšlenky. A rybky se vymršťují nad hladinu (namaloval jsem takovou jednu, jak vidíš), a moje dušička vymršťuje se z času do věčnosti, neboť slunko tak krásně svítí a hřeje, moje Slunko, moje, moje jasné Slunko, moje Nejjasnější Jasnost a Výsost: moje — Sestřička! A až sem Sestřička přijde, povím jí pohádku o zlaté rybce, jak byla zakleta a tak dále, ale Sestřička nesmí plakat, to by mně vadilo ve vypravování! Sestřička musí prostě věřit, že to dobře skončí. Protože kdo nechce slyšeti smutný začátek, neporozumí radostnému konci! Jsou takoví posluchačové (a čtenářové), kteří chtějí ihned vědět, jak to dopadlo! Ale žádný dobrý a poctivý vypravovatel jim toho neřekne na začátku, a je-li čtenář tak nešťastným či zvědavým, že se podíval hned na poslední stránku knihy: ví sice, jak to dopadlo, ale ta celá kniha už ho potom pranic netěší...

Miriam, Tobě povím tu nejkrásnější pohádku, jakou umím, neboť jsem Tebe poznal a vím, že ji vyslechneš od začátku až do konce. A budu Ti ji vypravovati takto: Ty sama zvolíš si místo, a buď budeš státi, anebo si sedneš, a budeš po světle, anebo proti světlu; budeš-li sedět proti mému oknu tváří, dovolíš a já si sednu vedle Tebe a vezmu Tě za ruce, neb jsi mojí nejdražší sestrou, a takto se o Tebe popřu, jako dvě stromů lesních dotýká se pod mechtem bratrsky stulenými kořeny, a budu se dívat k světlu, tím směrem jako Ty, vskutku, týmž směrem proti světlu, takže pohledy naše budou rovnoběžny, ale ani ty, ani já ničeho nebudeme vidět z těch věcí, které budou na cestě našich pohledů, neboť já budu mysliti na svou pohádku a budu ji vypravovati, kdežto Ty budeš naslouchati mému hlasu, úplně jsouc za-

ujata krajinou mojí pohádky, a tak oba zahledíme se v neskutečnost, takže na tom bude málo záležiti, jak sedíme. Ale stoupneš-li si po světle, kleknu si já proti světlu, a pohádka bude ještě krásnější, neboť jsem-li zastíněn takto, vypravování mne tolik nenamáhá, poněvadž posluchače mám před sebou a nikoli vedle sebe, a bude-li Ti též těžko stát, přisedneš si proti mně na zem, a já Ti řeknu: Sestřičko, sedíme jako děti. A Ty se usměješ, a vstanouce, budeme jako dvě kvetoucích lip, blízko sebe rostoucích, jejichž vůni vánek v jeden oblak slévá — nejen vůni, nýbrž i hudbu šťastných včel. A poněvadž každá představa krásy ihned se mi zeskutečňuje a já pak věřím ilusi tak jako jiný penězům, tedy Ti řeknu: Sestřičko Lípo, naše včely nás nerozlišují: moje lítají k Tobě a Tvoje ke mně a cítí se zcela jako doma; tyto poselkyně a strážkyně sladkosti. A potom zašumím: SE-STŘIČKO, vždyť Ty jsi slita květů! A Tvoje lupeničko se také rozšumotá, a já zavru oči a bude se mi zdát, jako by na prahu Věčnosti rajské vody běžely po velikých, pleskatých, liliově bílých kamenech, šumíce a svítíce křišťálem a zlatem a azurem mezi dvěma překrásnými břehy: mezi tímto našim životem a životem věčným. — A vidím dvě děti, jak se rozběhly po těchto kamenech, tak jim to stříkalo pod nožkama, už jsou na druhém břehu, teď se shýbají; cosi ulamují — ó já, to jsou veliké květy! Těmi na nás kývají. Blaženko: Helenko-Matylko!

SESTŘIČKO, celý Boží den na Tebe myslím a celé večery. A když spím a tělo mé jest bez vlády, duše moje pracuje dále, v srdci Tvém, daleko odtud. Moje

sladká Sestřičko, něco Ti povím, ach, podej mi ručičky! A povím Ti toto: duše moje sluncem jest, a když se probouzím, slunce vychází, a když usínám, slunce zapadá. Přemýšlela's někdy, Sestřičko, o tom, kam slunce zapadá a odkud vychází? Vid', Miriam, i to slunce od rána do večera se unaví? Ale pověz mi, Sestřičko milovaná, odkud slunce přichází ráno s tou svojí krásou a svěžestí? Ono se myslím přes noc koupe v Moři, smývající se sebe všechen poutnický prach a osvěžující se živou vodou a plovající a vymršťující se zlatými rybkami — oh, Miriam, vidím to šťastné moře, plné křišťálových vod a světla a vůni a léčivých sil, a já vím, kde se moje duše koupe, zatím co mé tělo spí, neboť kdybych toho nevěděl, já bych Tě nerozeznával ze všech bytostí na zemi i na nebi, já bych Tě od nich neodlišoval a neodpouštěval, já bych se za dne necítil tolik osamělým a za noci tak blaženým: Miriam, máš srdce zázračné! Podej mi ručičky — oh, Sladká! mám-li takto Tvoje ručičky, jako bych se zasnuboval se závratnými hlubinami nenávratně pro tuto zem. Tonu, tonu, Sestřičko: ve Tvém Srdci, a vír blaženosti strhuje mne hlouběji: až v nejzazší, nejodlehlejší, nejskrytější místa duše Tvé — zavřel jsem oči — co to? To jen mé smysly tak vířily? Otevřel jsem oči a vidím: jsem malý zlatý brouček, ten nejmenší zlatohlávek, a ležím zcela na dně, v kalichu velké orosené Růže, která jest tak krásná, že o mně a o celém světě neví.

Sestřičko, miluješ-li mne, jsem tak bohat, že není možno spočítati moje bohatství! Miriam, všechny věci tísni se před branami mých očí, mého sluchu, mého hmatu, mojí chuti, mého ducha, mojí paměti a nejvíce před bránou mého srdce, a všechny tyto věci, jedna přes druhou vystupují na špičky, natahují krky, obě ruce vyzdvihují, prsty svými třepotají, a křičí na

mne: „Já! já! já!“ Dělán, jako bych tomu nerozuměl, a tu některé ty věci přímo mi to vysvětlují: „Já vím také něco o tvé sestřičce!“ „Já bych ráda odpovídala!“

Všechny věci, které vidím ve městě a na polích a na cestách a na vodách a na nebi, a v knihách, a v paměti své, všechny ty věci na mne volají a chtějí mluvit o Tobě, Miriam, a já jsem mezi nimi jako učitel v horlivé třídě, jako člověk bezradný ve svém přílišném štěstí, jako venkovský vítr zabloudivší do císařské květnice a zajíkající se vůněmi. Všechny knihy mne nudí svojí chudobou, smím-li si přečísti jediné slovíčko ve Tvém Srdci: Sestřičko moje! Tak na příklad dnes ráno, když jsem říkal Introit: „Cibavit eos ex adipe frumenti et de petra melle saturavit eos: A ze skály medem nasýtil je“ — napadlo mi: přijmi skálu, promění se ti v plást medu: přijmi Boží přísnost, promění se ti v Boží dobrotivou vlídnost: neplač, že jsi odloučen od Sestřičky, přijmi tuto odloučenost, a Bůh tě překvapí velkou radostí, poněvadž jsi Mu přinesl oběť nejtěžší, vzdáváje se, byť jen na čas, své Sestřičky, ale Bůh ví, jak těžký a dlouhý jest pro tebe tento čas...

„A ze skály medem nasýtil je“, tedy nejen ochutnati jim dal, nýbrž nasýtil je, popřál jim blaženosti dosyta, kdy z poslušnosti k Němu tolik byli hladověli. Skála, kámen, desky tvrdé — Desatero. A ze skály medem nasýtil je. Koho? Mne? Nikoli! Tebe? Nikoli! Koho tedy? Mne a Tebe, neboť sousto naše jedno jest; že ano? Duše moje!

SESTRÍČKO, co tomu říkáš? jsem zase tu.

A co tady chceš, bratříčku?

Sestřičko, jen hlavu bych někam sklonil...

Jsi tak unaven?

Duše má jest jako ratolest přetížená medově zlatými, nejušlechtlejšími hruškami.

Miriam, velmi tichounce mluvím, ale Ty to slyšíš, dívajíc se dolů na mé rty a na moje zavřené oči. Když se takto pro svou tíží k Tobě přituluji, Sestřičko, myslím na jistého žebráka, jenž denně opíral se o porfyrový pilíř velechrámu, čekaje Boží almužny a jsa šťasten tím, že nikomu nenapadne, aby se ho zeptal: Ty kdo jsi? a z kterého národa či města? a jak jsi na tato místa přišel? — Miriam, tisknu své čelo na Tvoje ruce — tak příjemně chladí — a, Sestřičko, Tvé tělo jest chrámem Ducha Svatého, a já stojím venku na schodech, opřen o krásnou sochu mramorovou, a dole před sebou vidím město a širý kraj a v dálce ty modravé hory... To že by nebyla socha? Tak mile hřeje a hladí.

Miriam, zdá se mi, že ležím doma v naší zahradě na zeleném trávníku, ve stínu kvetoucí jabloně — oči jsem zavřel, ničeho tedy nevidím, ale všechno vím a mnoho slyším.

Och, Sestro, co všechno vím, třebaže nevidím! (Ale viděl jsem. Ó, šťastná Paměti!) Oh, Miriam, slyším svaté zpěvy včel a ptáků, slyším úctyplný šepot vánků nahoře kdesi v lupení, slyším jakoby kročeje kůzlatek a zvonečky: či běží a zvoní tak potůček? A jaká vůně vane ze šatů léta — ach, Bože, vyskočím a celý se zamotám do toho roucha a pyšně si vykročím a vstoupím ke všem hostinám a s uctivou odměřeností ukloním se přítomným pánům a s chladnou dvorností uctím půvabné ruce přítomných paní, a projdu celou touto společností a projdu všemi společnostmi a všechna moře propluji a prochodím všechnen svět, aby nikdo si mne nezapamatoval, a kdo

mne jednou viděl nebo slyšel, kdo mnou trpěl či kdo mnou se radoval: tito všichni aby mne považovali za mrtvého a na věky zmizevšího. A když takto oklamu a uchlácholím celý svět, přijdu k Tobě, Miriam, a toto pošeptám Tvému srdci: Všude dobře, doma nejlépe. „Aneb který z vás jest člověk, kteréhož kdyby prosil syn jeho o chléb: zdali kámen podá jemu?“ „čím více Otec váš, jenž jest v nebesích, dá dobré věci těm, kteříž ho prosí!“ Já prosím už jen takto: „Otče náš, jenž jsi na nebesích, dej všechno dobré sestřičce, i kdyby mne v tom nebylo! A všechno dobré, které mně chceš dát, místo mně dej Jí! A všechno zlé, které Jí snad hrozí, za viny či pro dobro cizí, místo Jí dej mně! A ať ji miluji, jak Ty chceš, když jsi chtěl, abych Ji miloval, ó Věčný! Amen.“

PŘEDRAHA Miriam, blíží se již půlnoc, a Tvůj příchod také blízko jest. Již bych s Tebou takto nemluvil, čekaje, až přijdeš, ale Ty víš, že nikdy nemluví, kdykoli přijdeš. A proto chce se mi nyní tolik s Tebou mluvit takto. Sestřičko moje krásná, Bůh Tě miluje, neboť tolikrát Oběť Syna Svého za Tebe přijal, Bůh Tě miluje, neboť chce zkusit Tvoji sílu, a obraceje se k svým přátelům, to jest k Svatým a k Andělům, i ke Svým protivníkům, to jest k Dáblům, a k lidem zlým, a ukazuje na Tebe, praví jim: „Ženu statečnou kdo nalezne?“ A oni rozumějí, že jim říká: „Mám tedy pravdu?“ Bůh Tě miluje, když chtěl, abych Tě miloval, když chtěl, abych byl odměněn a dále veden, když učinil, že Tě miluji dobře. **SESTRO**, tolik jsi vytrpěla! Jak jsi krásná! Jak zasluhuješ veliké, svaté lásky! Sestřičko, pomyslí-li, že přijdeš a že to bude

tak brzo, všeho nechávám a jen jedno přehorlivě konám: nemyslím a mlčím! Tak se děje v mém duchu a v mém srdci, pomyslí-li, že brzo už přijdeš. To si umiňuji, to si říkám: Budu mlčeti! A říkáje si to, jsem tolik šťasten! Neboť vím, že nebudu mlčeti, nýbrž v duši své budu nejsilnějším hlasem odpovídati na každou Tvoji otázku, na každé Tvoje slovíčko, na každičké Tvoje hnutí, ó Sestro moje! Ústa moje budou snad mlčeti, ale srdce moje bude si říkati: „Jsem šťastno, jsem . . .“ Ty víš, ó Sestro, že v moci Tvé jest zcela, aby moje srdce také říkalo: „Jsem nešťastno“. Ó Sestro, pravím „v moci Tvé“, ale dobře vím, že ve Tvé moci jest jen blaženost a jenom tu že vskutku rozdáváš.

Sestřičko, znáš první a druhý verš osmé kapitoly z Písně Šalomounovy? Ty verše jsou: „Kdo mi tě dá za bratra mého, kterýž požíval prsů matky mé, abych naleznouc tebe venku, líbala tě, a již žádný aby mnou nepohrdal? Chopila bych se tebe, a uvedla bych tě do domu matky své: tu bys mne učil, a dala bych ti nápoje z vína strojeného a mestu z mých granátových jablek.“ A verš třetí: „Levice jeho pod hlavou mou a pravice jeho obejmě mne.“ **SESTŘIČKO**, rozumíš tomu! pros za mne Boha!

BEZE slova Tvého, Miriam, žádná moje radost nechce vypučet a žiti, a jsi-li vzdálena, sám si to Tvé slovo musím vytvořit, svá vlastní slova musím rozehřát, a takto oklamávám svoje radosti a ony vypučí a kvetou, cítice teplo, ale netušíce, že jest to moje vlastní teplo, z mého srdce sálající touhou, nebo steskem, nebo úzkostí . . . Ale není pravda, co jsem řekl,

nýbrž pravda jest, že moje srdce podobá se zlato-
žlutému lišejníku, terčovce zadní, jenž tolik jest vy-
staven slunečnímu žáru a jenž tak malounko může
zachytit rosy a deštička, a v této své chudobě a žizni,
och, jak se přisává k vápencové zdi, anebo ke skále,
anebo k dřevěnému, horkem rozpukanému plotu! Tak
pevně jest přisát, že ho nelze odtrhnout, řekli by-
chom, že kořínky života jeho tkvějí v nejposlednější,
nejzazší, nejtišší, nejmlčlivější, nejjemnější, nej-
čistší, nejkajcnější, svaté vzpomínce vlhkosti...
Tak se přisává moje srdce na každé tvoje slovo,
Miriam. A přijde-li mi od Tebe slovo, jest to tak,
jako bych byl sám samotinký na celém světě a jako
bych Tě spatřil samu, samotinkou, a jako bychom si
letěli do náručí a jako bych věděl, že to vše jest snem,
a tak můj život v oné chvíli podobá se onomu tro-
pickému ostrůvku, o kterém vypravuje Darwin, že
po lijavci rázem vypučí na něm tráva a květy a div-
ný ten ostrůvek pokryje se bujnou, neobyčejnou ze-
lení, ale hned nato vyrazí slunce s takovou palčivostí,
že všechna ta radostná, svěží zeleň promění se ve
vonné seno, živíc pak stádečka chudých černochů. Tak
jest to s mým srdcem v čase, Miriam, tak jest tomu
s mojí láskou, Sestřičko. Čas mi všechno dává a hned
mi také Všechno bere, Sestřičko. Bolest mi Tě dala,
a jiná bolest, její sestra, ihned mi Tě bere, Miriam.
Jsem jako Orfeus, který tolik se roztoužil po své choti,
že pro ni sestoupil do podsvětí, nachází ji, ubírá se
s ní na tuto zem, chce a pokusí se uchvátit a přenést
ji opět na tento svět ve svém náručí: avšak Eury-
dyka, choť jeho, mizí mu na samém okraji tohoto
světa, on objal jenom stín, třebaš světlý, marně plá-
če Orfeus, marně Eurydyku volá, ona jest zvěčnělá,
a on, básník, sám se vrací na tento svět. A večer
o Tobě sním, Sestřičko, jsa jako albatros, jenž unavil

se celodenním letem nad vlnami svítícími a blesko-
tavými, v noci však usedá na loďní stožár, či na osa-
mělou výspu skalní, z moře čnějící k velikým hvěz-
dám. K Tobě, Miriam, zalétám v duchu po svých
pracech, abych si poodpočal k novým strastem. A jsem
jako plavec, vyslaný svým géniem a královskou vlá-
dou objevit nových zemí — a tak dlouho jsem jel po
velikém moři neznámém, dlouho jsem jel, mnoho
měsíců jsem bloudil a jel, v nocích a vichřicích a
v úzkostech a se vzbouřenými plavci — až konečně
jsme přistáli v tichoucké zátocce pod bělostným, sví-
tícím, vysokým břehem, jež jsem nazval Mysem
Dobré Naděje, poněvadž tam jsme si odpočinuli, a
bylo tam jako v ráji, a bylo to v Tvém srdci, Miriam.

MĚSÍC červen začal. Do zítřka zdá se mi daleko. Jsi
mi sestrou, ano, ale ode dneška Jsi mi ještě víc —
ode dneška. Jaké Ti dát jméno? Jaké jméno ode
dneška? Tak se ptám dnes svého ducha, ale duch
můj vysoko jest, nad oblaky, i ptám se svého srdce,
a moje srdce jen toto mi odpovídá: „Ó ty šťastný!“ —
Jaké jméno Ti dát ode dneška? Ty mi toho nepovíš,
Ty nejsi tu, anebo Jsi — ano, Jsi tu, Ty tu jsi — ach
velmi blízko: tak blizounko, že se Tě nemohu ze-
ptati... I ptám se svých očí: Jaké Jí dát jméno, ode
dneška? A oči odpovídají: Krása. A já, přemýšleje
o této odpovědi, pravím očím svým: Více nevíte?
A oči odpovídají: „Víme, ale den na to nestačí!“ Po-
rozuměv z toho, že mé oči chtějí o té věci rozjímati,
zanechal jsem je ve svatém pokoji a obrátil jsem se
na své ruce s touž otázkou, a moje ruce odpověděly:
Břímě lehké. — Dal jsem jim za pravdu, poněvadž to

slovo znám ze Svatých Písem, ale přemýšleje o té věci dále, jako bych se ztratil tomuto Městu a celému světu, a jako bych přišel v pohádkovou krajinu, kde vládlo věčné jitro a kde byly jenom květiny a překrásné krystaly a svaté studánky a potoky a modré nebe a vůně nejdražšího koření a nejvzácnějších pryskyřic — ale zvířata žádná, a také ani jediného člověka — takže v té krajině panovalo veliké ticho a veliká blaženost. A v tomto velikém tichu, a jsa velice šťasten, obrátil jsem se na svá ústa, řka: A co vám se zdá: jaké by bylo jméno pro Tu, která mi jest sestrou, ale ode dneška...? Nemohl jsem dopovědět svou řeč, neboť moje Ústa jala se šeptati cosi mým rukám, a moje ruce se povznesly, a Levice položila ukazováček na mé Rty, a Pravice opsala ve vzduchu kruh, jako by chtěla pohladiti kol dokola celý obzor, a jitřní světlo pracovalo v sobě s takovou radostí, že se musilo něco stát, a najednou zazněl tak tichounký zpěv a tak sladký, a tento zpěv proměnil se v nejsličnější podobu, a tato podoba byla vytvořena ze světla a z hudby, a blížila se mi, a já zavřel oči, z pokory a pro přílišný jas, a na svých prsou ucítil jsem náraz, jako když vlna o břeh narazí na velkém rybníku, ale duch můj, jsa vysoko, viděl, jak se sloučila dvě jména, jak se sloučila v zemi novou pod novým nebem; a oči moje se otevřely, a ústa moje zvolala: Évo! což znamená: Máti všech živých!

ŘEKNU-LI, že mi už nejsi záhadnou, mluvím pravdu, neb už vím, že mne miluješ. A mohu říci, že teprve nyní jsi mi záhadnou, neboť tak široká, vysoká a hluboká jest láska Tvoje ke mně, že sotva stačím na to,

abych ji ctil, takže nejsem s to, abych ji pochopil. Ostatně, nedobře bych Tě ctil a málo bych Tě miloval, kdybych nestačil na život i na smrt! Jak bych Tě mohl obejmout, kdybych byl menším než jsem? Jak bych Tě mohl políbiti, kdybych Ti nechtěl všechno dát? kdybych netoužil všechno brát?

Ty přijdeš zítra! Neb už víš, jak po Tobě toužím. Do této chvíle nejen před Tebou, avšak hlavně sám před sebou zapíral jsem lásku svou, a býval jsem Ti vděčen, kdykoli i Ty's ji na mně přehlédla. Ale od tohoto dne nezapírám své lásky ani před Tebou, ani před sebou, přiznáváje se k ní sobě samému vědomě, dobrovolně, tiše, pevně. Kolik budeš chtít, tolik Ti řeknu. Pamatuješ, jak voní kvetoucí žito? Pamatuješ, jak rozkošně jest v polích, když zraje obilí a vítr si pohrává v stéblech a klasy šumějí lásky stykem? Moje Drahá, jak bohatou žní vlní se duše má v červnu Tvé lásky! A pomyslím-li na Tvé objetí, jsem jak pozeňnaná země, v níž se zakotvily kořeny všeho rajského stromoví: tak mne proniká Tvoje slast, která kdysi byla tak velikým bolem. Z toho bolu zůstala jen síla, kdežto podstata se proměnila: vid', Milovaná?

ŽIJU, neboť duch můj vidí Krásu bezúhonnou tolik, že bol jí netříbil, nýbrž jen ochraňoval. Žiju, neboť se mi zdálo, že jsem byl ve veliké samotě, jen o smrti přemýšleje, ale kdosi přišel, dotkl se mého ramene, svými dobrými očima mé oči pozdvihl a pravil: mnoho nevím, ale všechno tuším, všechno; a kdyby tě celý svět nenáviděl, i snad Bůh — já miluji tě. A jestliže ty sám se nenávidíš, pohleď na mne a řekni mi upřímně: jest to možno? Jest možno, aby můj pohled

Tebe se dotýkal, bratře, kdybys byl pokryt malomocenstvím? Je-li pocit viny tvé tak silný, že celému světu i Bohu snad v tom dáváš za pravdu a sobě nevěříš, že bys nějak dobrý byl a tedy v něčem krásný: aspoň mně věř, že duše tvá mne neodstrašuje.

A dlouho ještě mluvil tento hlas, a veliké světlo obklíčilo mne a veliká tajemství jsem uviděl, a ve všem tom, co jsem viděl, anebo slyšel, nebylo nic marného, tím méně špatného, nýbrž všechno bylo smrtelně vážné, smrtelně radostné a takové, že sám Bůh ve Svě věčnosti patřil na to se zalíbením. A potom světlo i hlas zmizely tam, odkud byly přišly, to jest na východě, já osaměl, jako bych byl pohřben ve velikém tichu najednou, nevěda, jak a proč se to stalo, a takto jsem pravil duši své: Jaké to bylo vidění? A duše má mi odpověděla: Pane můj, to bylo vidění všech tvých nadějí!

I těch nejdávnějších?

I těch nejdávnějších!

I těch nejnovějších?

I těch nejnovějších!

MIRIAM, kdybych na všechno zapomněl, nezapomenu toho, co Jsi mluvila onou večerní cestou až dolů k řece, v níž planulo tajemné sloupoví mostních a nábrežních lamp; Tvoje řeč mne překvapila, neboť do té chvíle mluvila's vždy úryvkovitě, ale tehdy najednou hovořila's bez přestávky, a klidně, a jasně, a hlasitě, a Tvoje tato řeč mi slavně zjevila, jak Jsi vážná, jak Jsi osvícená, jak Jsi hluboká, jak Jsi cudná, jak Jsi moudrá, jak Jsi silná, jak pravdivá, jak přirozená, jak zdravá, jak svěží, slovem: jak Jsi

KRÁSNA! Ať Tě nermoutí žádné slovo mé, ale pravdu říkám, že mne oslnil Tvůj jasný rozum, a jak daleko, jak hluboko, jak poctivě, jak neúprosně, jak mocně pronikající rozum — neb do té chvíle jsem se domníval, že cit jest v Tobě silnější: nyní však vidím, že cit a rozum jsou v Tobě (teprve na Tobě jsem to poznal!) v obdivuhodném souladu. A kde tomu takto jest, kde rozum není nevolníkem, tam nemůže být hříchu.

ZAČÍNÁM svou práci a svůj život vzýváním ducha Tvého, Miriam. Duch tvoří naši podobu. Jak tedy vznešený a moudrý jest duch tvůj, když nejen přetrpěla's všechny útoky podlosti a zla, nýbrž pronikla's jimi tak, že obličej tvůj a všechny údy tvé ubránily v tom boji všechnu svou sličnost. Dante prošel Peklem, ale nepozbyl v něm své podoby, nýbrž naopak, hrůzami a temnotami Inferna zdokonalila se tvář a duše jeho tak, že mohl vystupovati k Léthé, za jejímž břehem jej očekávala Beatrice. Že tvá krása jest věčná a nezničitelná, poznal jsem zvláště tehdy, když jsem tě uviděl naposledy. Byl jsem jako člověk umírající, kterému zjevuje se celý jeho život od nejútlejšího mládí až do konce. A když jsi se loučila posledně se mnou, zazářila tvá krása na mne zrovna tak, jako když jsem tě uviděl v životě svém ponejprv. Drahá Miriam, nemysli, že básním, anebo že mluvím v podobenství, jenom to měj na paměti, že jsem špatným písařem, nemohu-li jedinou větou vypověděti velikého tajemství, které mne oslnilo v té chvíli, když jsi se posledně se mnou loučila a kdy já už nemohl mluvit. Nemohli jsme už mluvit, svolivše ke svému rozchodu

a nejsouce spolu sami, ale duše tvá nemohla se zapřít, aby nerozkvetla na tvém těle světlem věčným, já vím, že na tvém těle celém, ale viděl jsem ty zázračné květy jen pod tvým závojem a v tvých očích bylo jich tolik, že jsem se zachvěl jako náhle tonoucí v golfickém proudu krásy a nebeských tajemství. V té chvíli jako by mně bylo všechno vráceno, všechna moje nebeská vidění, jaká jsem míval od dětství, a především můj život.

Drahá Miriam, jak trpím, že ti nemohu vypovědětí všeho jedním slovem, anebo jedním silným a nepřetržitým políbením, neboť moje duše všechno ví, ale moje slova jsou jako kůzlata, která se rozběhla na všechny strany malému pasáčkovi, který to vidí a stojí a pláče. Budu ti tedy chytati tato kůzlata, ale nehněvej se, že ti přivedu vždycky jen jedno a velice se naběhav. Drahá moje Miriam, všechna moje kůzlata jsou tvá, tvoje jsou i ta, která se rozběhla na nedostupná skaliska paměti mé a řeči mé a kterých snad ani nepolapím. Miriam moje, měj slitování s mým srdcem, které ti podávám, protože jest tvoje a chce býti jen u tebe, mé srdce robátko, konejší je, dávej mu píti a uspávej je, jsi jeho matkou a veškerým jeho potěšením, jest dítkem mým jako tvým, ale tebe více miluje nežli mne a já mu toho nezávidím, ba jsem šťasten jenom tehdy, vidím-li je v tvém náručí, jak je vineš k sobě, jak s ním rozmlouváš, jak si je pozdvihuješ a tiskneš k ústům. Tvoje ústa jsou jako ústa jeho, a třebaže dosud jen škňourá a pláče, jakmile doroste, bude mluvit a zpívat o tobě, protože tak zblízka se na tebe dívá a zná každé tvoje i nejmenší hnutí, všechnu tvou krásu a všechnu vůni i všechno teplo tvého těla. Miriam! Přerušil jsem tato slova – pro jiné zas tajemství. Podivná věc těm, kdož nechtí žádného tajemství. Já ctím všechna svatá ta-

jemství, a proto se nebojí přede mnou růst a rozkvétat. Jistý člověk, kterému říkají nesympatický, zaklepal mi na dveře, a poznal jsem, že přišel ke mně, jen aby mne spatřil a aby se tak potěšil. Pohleděl na mne, řekl záminku svého příchodu a zase odešel. Byl šťasten tím, že jsem se na něho laskavě usmál. Ačkoli nikdy mi neřekl svého tajemství, protože by ho ani nedovedl říci, přece znám tajemství jeho života a on ví, že je znám. Také tento člověk ví, že miluji všechny uražené a ponížené a že jsem knězem jejich. Jistý Otec Církevní, vykládaje onen text evangelický, jak Kristus posílá učedníky svoje po dvou do každého města a místa, kamž chtěl sám přijíti, táže se, proč je rozeslal Kristus po dvou a nikoli po jednom, a odpovídá: proto po dvou, aby naznačil, že nikdo nemůže připravovati cesty Páně a býti hlasatelem slova Božího, kdo nemá lásky! Kdo nemá lásky, kdo chce býti jen sám, v jednom, v sobě jediném, kdo nechce býti, kdo nechce milovati také mimo sebe, bližního, jest jalovým, neplodným a škodlivým služebníkem Páně. Takový jest vlkem v rouše beráncím, prorokem falešným a nejen trhá ovce a rozhání stádečko Páně, nýbrž i kamenuje pravé proroky a učitele Boha živého. Člověk, který svým příchodem přerušil moje řádky, jest z uražených a ponížených. Přerušil jsem psaní svoje na celé půldne, ale nemohl jsem přerušiti řeči ducha svého, který mi mluvil o tobě. A ať hovoří s kýmkoliv, hlas můj jest jako chmel a jako réva, která se opírá o vzdušné lešení tvého života, o tyče tvých hodin a dní. Kdo tě miluje, kdo má s tebou slitování, kdo o tobě rozjímá, kdo jest k tobě spravedliv? Všichni chtějí od tebe jenom brát a ničeho ti dávat.

Co ti mám dát já? Dal jsem ti své srdce a nevím, mohu-li ti dát ještě něco. Ale počkej, Miriam, snad ti

chytanu některé ze svých kůzlat. Nějaké tajemství nedává mi pokoje. Kdy a které? Tehdy a takové, když se mi zjevuje po jednom a ne po dvou, takové, které přichází samo. Ale já vím, že Bůh jest nejvyšší moudrý a dává člověku do ruky jen zrnko, aby je zasadil a čekal. Bůh by mohl dát člověku hned celý strom, anebo hned ovoce, ale Bůh dává člověku jen zrnko. Který člověk se neurazí a čeká, tomu vyrůstá strom a na něj slétá se ptactvo nebeské: Snad jsem ti už vypravoval, že nemám podoběnky své matky. Představoval jsem si matku svou, ale vídal jsem ji jasně jen ve snách, kdežto za bdění jen mlhavě. Až jednou odhalil mi přítel veliké plátno, na které byl nakreslil Nanebevzetí Panny Marie. Apoštolové stáli kolem prázdného hrobu. Až do kostí jsem se zachvěl a zbledl jsem, popatřiv na jednoho z nich. Poznal jsem v jeho obličejí obličej své nebožky matky, kterou přítel můj nikdy nespatriil a po které přece nezůstalo ani podoběnky. Vidá můj úžas, ukázal přítel na onoho Apoštola a pravil mi: „Tady jsem kreslil podobu Vaši.“ To se stalo asi před devíti lety. Ve své první knize mám báseň „Znamení ve snu“. Neboť se mi to stalo ve snu. Před desíti lety. A po desíti letech, rovněž ve snu, zjevila se mi ty, Miriam, a rovněž v té budově a na téměř místě, a rovněž v noci, jako moje zemřelá sestra. Byla's v černých šatech a s černou polomaskou. Přece jsem tě ihned poznal. Tvé oči zazářily na mne světlem slunečním a věčným. Sedla sis na totéž místo, kam před desíti lety, v tom snu, usedla moje sestra, tehdy ještě živá, a já padl ti k nohám a obejmul tvoje kolena. Teprve od tohoto snu věděl jsem zcela jistě, že jsem tvým bratrem z vůle Boží. Ničeho nevím jistě, dokud mi toho Bůh nezjví. Bůh ví, že nechci jednat bez jeho vůle, a proto mi posílává zjevení, když chce, abych něco učinil. Já tě arci miloval už

tehdy, ale nevěděl jsem, jak to miníš, tázajíc se mne, chci-li býti tvým bratrem. Neboť byla's a jsi tak málomluvna. A proto mi Bůh zjvil ve snách, jak to miníš a co musím konati. Co konati? Postavit se pevně vedle tebe a trpěti s tebou. Teprve v tomto snu zjvil mi Bůh tvoji pravou podobu, podobu Sestry; neboť krása tvá byla mi už známa tak, že jsem jí nemohl na věky zapomenout, jenom jsem ještě nevěděl, co znamená pro můj život a pro mé jednání. Proto říkám, že v tomto snu uviděl jsem tě ponejprv. Ale abych byl odměněn za veliké utrpení soucitu, zjvil mi Bůh znova a potvrdil, že onen sen o tobě jest skutečností a pravdou. To se stalo, když jsme se posledně rozcházel, nejsouce už sami. Tvé oči na mne zazářily zrovna tak jak tehdy v onom snu, a tvé šaty a všechna podoba tvá a všechny tvoje pohyby byly zrovna takové jak tehdy v onom snu, jenže místo polomasky měla's tmavý závoj, který mi nepřekážel a který má také svoje tajemství pro mne i pro tebe. Jel jsem domů sám, včera, sedmého března, a jel jsem v noci. A seděl jsem u okna, a třeba bylo venku tma, hleděl jsem do skla okenního, jednak abych vyhověl své duši, která toužila ven, daleko za řeky a za hory, jednak abych byl lépe se svými myšlenkami a se svým radostným bolem a se svou bolestnou radostí. Ale ať jsem se díval sebeostřeji, viděl jsem v tom okenním skle jenom obraz ozářeného železničního vozu a spolucestující. Pojednou spatřil jsem v tom skle svůj vlastní obličej, a chtěje býti aspoň na chvíli lépe se svými myšlenkami, zahleděl jsem se na tento svůj obraz a žasna poznal jsem, že můj obličej jest tvůj obličej, a zaradoval jsem se, že jsem na chvíli tak krásný, tak krásný a tak moudrý a tak bolestný a tolik, tolik šťastný. Ba i ústa moje, čemuž jsem se nejvíce podivil, byla zcela jako ústa tvoje: pevná

a rozhodná ve své dokonalosti. I pochopil jsem, že kdo nenávidí mne, zcela jistě nenávidí i tebe, nebo ty's mou Sestrou a můj obličej jest tvůj obličej, protože tělo nic neprospívá a tvůrčem těla jest jen duch a můj duch jest tvůj duch, a mé srdce není ve mně, a jen tehdy jsem ti podoben, je-li tvé srdce ve mně, a nikdo nemůže býti šťastným a dobrým, nemá-li svého srdce v sobě. A já jsem dobrým a šťastným, protože už nemám, co bych dal... Večer? Čisté jitro!

NEZDA se ti, Miriam, že moje odpověď předběhla tvou otázku? Není v mých dřívějších slovech to, nač se ptáš? Tvá prosba znamená a praví tajně: Miluješ mne? Kristus věděl, že jej Petr miluje, ale přece se ptal: Petře, miluješ mne? A ptal se Petra třikráte. Vykladatelé obecní vysvětlují tuto trojí otázku Spasitelovu trojím zapřením Petrovým. — Tento výklad není nedobrý, ale jest příliš snadný, ať nedím dětský nebo snad i mělký, opíraje se jen o to číslo tři. Třikráte Pána zapřel, třikráte mu vyznal lásku. Ale tato trojí otázka Páně nemá významu výčitky a trestu, nýbrž znamená milost, odměnu, dar, obohacení, lásku. Bylo tré vrstev zemských v srdci Petrově: pod první bylo ložisko mědi, pod druhou ložisko stříbra, pod třetí ložisko zlata. Každá otázka Páně odstranila jednu z těchto vrstev. Anebo jinými slovy: ty tři otázky Páně jsou trojí školou lásky. Anebo: První otázkou Pán vede Petra rájem, druhou očistcem a třetí peklem. Nebe = zlato, Očistec = kadidlo, Peklo = myrha.

V Nebi dovedl by kde kdo milovat, ve štěstí, v radosti; že?

V Očistci už není tolik věrných milovníků. A v Pek-

le, to jest v naprosté odloučenosti ode všech nároků a odměn, skoro nikdo; neboť nejdokonalejší a nejvyšší láska jest ta, milujeme-li někoho pro něho samého a nikoli pro dobro, které od něho máme nebo očekáváme. Proto někteří Svátí řekli, že si přejí Pekla pro lásku Boží. Anebo: Nebe = zdraví; Očistec = nemoc; Peklo = smrt. Milenka z Písne Šalamounovy měla třetí stupeň lásky, proto zpívá: „Silné jako smrt jest milování, tvrdé jako peklo.“

Vidíš, Miriam, proč jsem musel psáti „Hrad“ a „Tanec“ — SMRTI.

Hrad znamená něco pevného, nepřístupného, nedobytného, jistého. Řeknu-li tedy „Hrad smrti“, jako bych říkal: Vím pevně a jistě, co jest láska.

Tanec znamená takovou práci, která nedává chleba, nýbrž útěchu, zrovna jako umění. Tanec zobrazuje dobře umění, a umění ovšem není neúčinné, tak jako hra není neúčinná, neboť umění jest ukázněnou, zrytmovanou svobodou, a svoboda ukázněná jest předvojem lidstva přes hranice Smrti do Věčnosti; taková svoboda jest prorocká, a proto neúčinná. Tanec smrti = Hry lásky.

Miriam, nezdá se ti, že jest to odpovědí na tvou dnešní otázku? Ale vidíš, jest to příliš suché? A přece právě toto napadlo mi po přečtení tvých vět. Proč mi to napadlo? Protože nezapomínám žádné tvoje otázky, a dnešní tvůj list připomněl mi jednu tvoji dávnou otázku, velmi dávnou a na pohled velmi malou otázku, avšak tato tvoje otázka jest nepopíratelným, chci říci nejpádnějším svědectvím tvé duševní a tedy i tělesné krásy, a tvoje krása jest jako hladina jezerní, ozářená sluncem, ale nemusím býti ani potápěčem, abych poznal hlubokost tohoto moře, neboť tolik vyvíčen jest můj zrak, že z pohybů vln odhaluji hlubokost vod. „Dle hloubky otázek měřte výšku duše.“

Pamatuješ, kterak jednou za mé řeči jsi se na mne podívala a řekla's: „A máš nějaký systém?“ Pozastavil jsem se nad tímto slovem a mlčel jako malíř, kterému při jeho práci řeklo dítě: „A co z toho bude?“ A malíř si netroufá říci: „Drahé dítě, to máš být Ty...!“

Napadlo mi, že nemůžeš promluvit, aby to nebylo zpěvem a hudbou. Ústa tvoje jsou tak stvořena, že z nich nezaproudí leč melodie, v níž jest tolik moudrosti nebes i země a tak přísný — systém. Tvoje „Věřím“ v oněch verších jest jako úder na harfu Pěvce Krále. Hleď, aby tě nezasáhl oštěp Saulův! Neboť jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě. Tvá ústa jsou jako dvě mečů v ruce andělských, tvoje rty jsou jako zákon krásy a lásky, psaný nejzřetlivějším purpurem na bílý mramor, tvá láska jest přísná jako soudce.

TOUŽÍM zodpovědět všechny tvoje otázky, ale poněvadž otázky tvé jsou veliké, hluboké a četné jako život, toužím stále být u tebe, a kdybych byl u tebe, nepřestával bych chválit život, neboť kdykoliv jsem u tebe, viděl jsem jen život a krásu a dobro a nic mi nebylo nejasno a nic mi nebylo obtížno a moje řeč byla tak bohata, jako bych byl velikým mudrcem a řečníkem. Tvoje otázky jsou jako větve jarní a myšlenky mé jsou jako ptáci, kteří na ně usedají, aby si odpočinuli hlubokomyslným zpěvem. Pomni, Miriam, že nikdo neodpovídá, kdo není tázán. Tvoje láska jest jako sto tisíc otázek a jako hejno skřivanů přiletujících z jihu, a ty se potom divíš, odkud ten zpěv. Z tvého vlastního srdce, Miriam, z tvé velemoudré

duše, z tvého přecistého těla, a když se usmíváš sladkou ironií svého blaha, tvoje zoubky jsou srpek měsíce na vysokém bezoblačném nebi, a kdyby to bylo v moci člověkově, nikdy bych tě nepropustil ze svého obejmutí a nikdy bychom už nehladověli a nežíznil.

Jsem zrcadlem, tělo mé jest jen rámcem tohoto zrcadla, ale i když rám se rozpadne v prach, duše má na věky podrží tvoji podobu, protože tomu chce a protože není možno nemilovat krásu dovršenou a silnou. Miluješ mne proto, že vidíš na mně svůj obraz, ale já jsem jenom matným zrcadlem tvé krásy, a jak horoucně, jak vytrvale a prudce bys milovala sebe, mohouc se vidět, jak tě vidím já! Miriam, jsem jako těžce nemocen svou láskou, proto se nediv, že tak málo mluvím a že tolik věcí zapomínám. Kterak bych nebyl nad své síly šťasten, když i každý tvůj pohyb, každé hnutí tvého obličej, tvé hlavy, tvého krku, tvých ramen, tvých paží, tvých prstů, tvých dlaní, tvých nohou a celého těla tvého jest neobsáhla škálou krásy a největších i nejsladších tajemství Boha Stvořitele? Každá linie každého pohybu tvého jest jako tetiva, napjatá na luku života rukou nevýslovného bolu.

A každá tvoje věta, aniž snad o tom víš, má všechno kouzlo tvé ironie, která mne tolik trýznila, dokud jsem ji neznal, a která jest nejsladší ze všech sladkostí, které mi dáváš. Znáš-li toto moje tajemství, miluj mne přímo ze svého srdce, a zazdá-li se ti snad ještě něco nejasným v mé lásce, věř mi a ani úsměvem se nebraň, chci-li ti zjevit svou lásku. Miriam, miluji tě. A jestliže tak dlouho odkládal jsem s tímto přiznáním, bylo v tom tajemství mého váhání, neb kdo pomalu váží, drahocennou věc váží.

MIRIAM, má láska k tobě jest jako den. Ráno nesmělá a moudrá, v poledne prudká a nemoudrá a navečer tichne zamyšlená. V této chvíli představuji si lásku svou takto: Sedím s tebou na vrchu před vysokým lesem, dole pod námi rozkládá se krajina velmi daleká a zcela na obzoru táhne se světlá linie pahorků, za něž odchází slunce. Vinu tě lehce k sobě a říkám ti toto:

Sestro, kromě tebe žádná stvořená bytost není vedle mne, ani v mém srdci.

Sestro, ty's mne naučila, kdy jest láska svatá.

Sestro, mluvím tímto sníženým hlasem, protože jsi tak blízko.

Sestro, tak jako to slunce k zemi se sklání, skláním se já k tobě, abys zcela pohodlně vzala si z mého života všechnu moji moudrost, všechnu moji krásu a všechnu moji lásku.

Sestro, mám největší právo dívat se na tebe, ale moje ruce také vidí a moje srdce všechno ví.

Sestro, tulíš se ke mně jako tam ta kaple ke své věži.

Sestro, mohl bych se dívat na tebe, ale dívám se do krajiny, protože tvoje krásu ve všech věcech se zrcadlí a jest tak veliká, že všechny věci pomáhají držeti ji v tomto čase.

Sestro, pohleď, kterak stromy tiše stojí; taková jest jistota mé a tvojí lásky.

Sestro, viz, kterak řeky jsou hladké a jak svítí zlatem západu; v mém a v tvém srdci také není vášně, a touhy naše jsou u cíle.

Sestro, slunce zapadlo za pahorky, a pohleď, jak ozářené a prohráté obláčky se za ním dívají, tam dolů, kam my už nevidíme; tak i já nyní dívám se ti do očí a vidím dobře tvé srdce, protože tě miluji z vysoka.

Sestro, život můj půjde za tebou jak obláček na druhou stranu světa.

Sestro, ty's mojí učitelkou, nauč mne své lásce a odpusť mi, co jsem neuměl.

Sestro, děkuji ti za tento úsměv, nikdy na něj nezapomenu.

Sestro, ptáci usínají, spěme též, a já ti ráno řeknu, co se mi o tobě zdálo, a celý den budeš poslouchati, co všechno vím o tvém srdci, a kromě tebe nikdo neporozumí, že jsi mou sestrou.

MOJE ústa jsou vysoko od tvého sluchu, Miriam, neboť jsi tak maličká, že jsi celá v mém srdci.

Miriam, dovol mi vstoupiti do mého srdce, aby můj hlas se neunavil. Miriam, toužím mluvit s tebou tiše jako letní vánek o polednách, který čeří a míchá jenom vůně, ale nehýbá květinami. Miriam, jsem-li zcela oblečen tvým tělem, takže mne není ani viděti, a jsem-li i ve svém duchu oživen jenom duší tvou, takže kromě tebe nic jiného ani nechci ani nemyslím: dopřej mi tolik vědomí, abych aspoň jako ve snách mohl ti vyznávat svou lásku. Anebo buď ke mně tak milosrdnou, abych nejen svou přítomností, nýbrž i svou minulostí zcela se proměnil v tebe, tak jako voda lučního potoku proměňuje se v slunce, které na ni září. Dovol, ať rybky mého myšlení smí se vyvršťovat blíže k tvé jasnosti a kráse! Polituj jich: zkoušejí mluvit ve vzduchu, nad hladinou, ale i tam jsou němý.

Ale myšlení mé jest tak šťastno tvojí láskou, že se podobá i vlaštovičkám, které po celý den nepřetržitě krouží nad zemí, a moje psaní jest jako ona chvíle,

kdy vlastovička letíc nad vodou smáčí do ní nožky.

Chce se mi jen lítati v myšlenkách. Jsem tak šťasten, že mi zcela dostačuje samota ve výsostech, kde ty se stkvíš svým tělem a hluboce se díváš azurem svého ducha. Jsem jako naše země, která se prohloubila v propasti a v údolí, aby tím více zachytila dober a krás nebeských, rosy a záře a tepla.

Miriam, zdá se mi, že sedím po způsobu orientálním někde nad řekou Gangem, zastíněn palmou, obklopen nejbujnějším rostlinstvem, nejušlechtlejšími tvory, vůněmi, zpěvy, nebem — ale netečný pro všechny tyto věci, neboť duch můj soustředěn jest na jediném květu lotosovém, který od věčnosti střežen byl rukou všemocnou proti hrůzám chaosu a temnot, až v tomto roce mého věku vypučel a plně se rozvil pro mne. Mé smysly dávno již omdlely jeho věčnými aromaty a příliš zákonitou jeho krásou. Jenom duch můj stále bdí nad tímto zázrakem: nad duší tvou, Miriam, nad tělem tvým, Miriam, tak dětsky kvetoucím. Jsi mojí nirvánou, a kdo se na mne podívá, uvidí tvoje dokonalosti.

Svět vůkol mne jest zcela prázden; abych jej naplnil, dýchám do všech světových stran:

Miriam! A tímto mocným slovem učinil jsem si světlo, oblohu nebeskou, moře, souš, rostlinstvo, hvězdy, zvířata a naposledy člověka. Všechny tyto věci utvořil jsem dle obrazu a podobenství tvého, Miriam! nyní odpočívám od prací svých a vím: všechno jest velmi dobré.

Miriam, není možno, aby tebe milovala vlastní tvoje matka více než já. Ona tě zrodila nebi a zemi, ale ty's mi dala srdce své, a jest ve mně šťastno. Pohleď, Miriam, jak se mění můj obličej! Moje ústa především! Hleď! Budu rostlinou, budu květem lotosovým...

PRAVĚ jsem byl v polích. A když jsem se octl za vesnicí, napadl mi náhle známý onen výměr: Vnitřním životem člověkovým jest to, co člověk mluví sám se sebou. A tu jsem se usmál a řekl sám sobě: Ty tedy nemáš vnitřního života, neboť ty v sobě hovoříš neustále jenom s Miriam. A potom šel jsem dál topolovou alejí, říká si: Miriam, dokud jsem doma ve světnici, není mi tolik teskno. Ale vidím-li krajinu zelenou v slunci a ty modravé hory, bývá mi teskno tak a bolí mne srdce, Miriam, a přitom si umiňuji, že ti toho nepovím. Ale právě proto řekla's, že ti nemohu již více dát, poněvadž víš, že ti nemohu již ničeho zamlčeti. Miriam, známe navzájem své nejtajnější myšlenky. Ale to podivuhodné jest mezi námi, že jen s největším sebezapřením vypravujeme si tu a tam některou naléhavou věc, že jen mimochodem, anebo pro obveselení dáváme si navzájem některé otázky...

BYL jasný den podzimní, den plný tiché krásy, a nebylo skřivana, který by ji oslavoval, i povzdechl jsem v srdci svém a pravil: Bože, jenž stvořil Jsi tento den, proč necháváš odejít tak neslyšně všechny jeho nádheru? Sotva jsem dořekl slovo toto v srdci svém, vystoupil z osamělého borového háje cizinec a takto pěl: Jako trojboký, sluncem prozářený hranol jest jméno Milované. Ústíť do něho všechny časy jako do věčnosti, a věčnost třikráte se jím láme v čas. Ó Miriam, tré mám pro tebe skrytých jmen a tato tři jména jedno jsou.

Prvním Jménem tě nazývám tehdy, když mne láska moje proměňuje a drobí v tisíc bytostí tak malin-

kých jako zrnka máku a když toužím rozdrobiti a zničit se pro tebe, když toužím být takovou věcí, které potřebuješ k svému životu a zdraví: když toužím být tvým chlebem, tvým nápojem, tvým světlem a vzduchem. Tehdy usiluji proměnit se v tyto užitečné věci, v tvůj pokrm a nápoj, abych takto přešel ve tvou krev a krev ve všechny tvé pocity a vjemy a v srdce tvé a v duši tvou a mysl tvou, v tvůj život, v tvou smrt a ve tvou věčnost. Toužím být zcela ve tvém přečistém těle a ve tvé ohnivé duši, abych sdílel všechny tvoje strasti, všechna tvá nebezpečnoství a abych tě v nich posilňoval anebo raději zcela zastupoval, a toužím být ve tvém přesličném těle a ve tvé harmonické duši, abych sdílel všechny tvoje slasti a všechny tvé naděje a abych je zesiloval a abych tě v nich zastupoval jenom tehdy, když bys chtěla sama, a když by to zvyšovalo tvoji slast a zrychlovalo šťastný návrat tvých nadějí. A toužívám být ve tvé smrti, jakož i ty pravila's řkouc, že již neodejdeš na onen svět sama. A toužím být ve tvé věčnosti, poněvadž toužím šťasten být povždy jako dnes. A někdy tě nazývám druhým Jménem, tehdy totiž, když srdce mé a duch můj mi říkají, že jsi rozvitým poupětem, kteréž o sobě neví, neboť tak se pohřížilo v rozjímání o jitřní rose a o vycházejícím slunci a o zpěvu slavíků. Nazývám tě druhým Jménem, když srdce mé a duch můj mi říkají, že jsem zrovna tak veliký jako Ty, snad o prst, o dva i větší, a zrovna, ale jen zrovna tak sličný jako Ty, a jako bychom byli oba ve věku a v síle touhy, která jest silnější života, takže i když v loktech svých třímá poklad svůj, o kterém léta a léta byla snila: ještě touží. A tato touha jest tichá jako tento den a tato touha má takový bolestný hlas, jako by říkala: ó Miláčku, mám tě a vím, co's trpěla, a není větší bolesti než blaho lásky a není

většího blaha nežli bolest lásky. Z které hvězdy přicházíš? a z kterého tělesa nebeského přicházím já? Neboť jisto jest, Miriam, že nejsme z této planety ubohé, a zcela jisto jest, že každý jsme přišli z jiné strany všehomíra. Ó Miriam, jakým divem jsme se potkali? A jakým tisíckrát větším divem se stalo, že se milujem? — Ó Panno, odkud se bere toto moje mládí a tato svěžest má? Odkud a z kterýchto pokladů světla tato vonná oběť tvého uzardění? A pevnost, s jakou již na této zemi se k sobě přimykáme? A odkud mi to, že moji píseň necháváš zcela svobodně vanouti Svou zahradou, údolím Své něhy a po horách Své moudrosti a krásy? A třetím Jménem tě nazývám, když Ti chci ukázati, že moje láska není dětinstvím, nýbrž že jest dětinně vážná. V Písni Písni Sestra a Chof jedna jsou. A Sestrou-Chotí se nazývá, když květ jejich lásky dozrál v plod: MY.

Dětství-jitro-jaro = Jméno první.

Jinošství-poledne-léto = Jméno druhé.

Věk mužný-večer-podzim = Jméno třetí.

„Láska naše se plní jak stromoví jižní: plody má uprostřed květů!“

Miriam, můj mystický Poledníčku!

Poslední slovo zapěl Cizinec do zapadajícího slunce, byl jsem od něho na poloviční dálku slova, i řekl jsem: A ty se zde nebojíš takto zpívat? — A on mi odpověděl: Což jest pro Nemilujícího tato domovina? I řekl jsem: A kterak víš, že jsi Milující? A cizinec pravil: Moji odpověď slyš z tohoto borového háje a ze dlaní těchto skal a z vonného roucha těchto úhorů: „Láska, která se ještě táže, nepochybuje o milovaném, jehož se ptá, nýbrž sama o sobě!“

MA láska k tobě vážná jest. Tvá láska ke mně vážná jest. Někdy ráno bývá nad krajinou taková mlha, že si děti myslí: Není možno, aby ještě jednou zasvitlo nad zemí slunce! Za dvě hodiny slunce mlhu vytáhne do velikého prostoru nahoře a tam ona se zalckne a mrtvou větry odnesou. Taková jest někdy má a tvoje láska.

VZPOMÍNÁM-LI si na tvůj obličej, když na něm nebylo mraků, jako bys byla mým vlastním dítětem a já tvým vlastním otcem. Svou nejtajnější a nejsladší podobu jsem na tobě viděl. Ale v této podobě Svě jsi dítětem, které mi praví: „Ty's mé vlastní a jediné dítě.“ Jenže zatajuješ tuto myšlenku, říkajíc mi nahlas: „Bratře!“ A v téže chvíli zatajuji já myšlenku svou a pravím ti nahlas: „Sestro!“

Dítě jest mudrcem, mudrlec jest dítětem. Ale i dítě i Mudrlec stvoření jsou k obětem lásky. Svět ani netuší, jak veliká jest oběť tato.

Miriam, život můj jest jako pole, a Ty můžeš říci: Tato pšenice jest má!

Miriam, nad polem tvým třepotá se skřivánek, a Ty můžeš říci: Tento zpěváček mne zná!

BŮH stvořil mne, abych zpíval
a abych se vznášel do nebe;
však nejsem stvořen, abych toho vzýval,
kdo nepotřebuje mne pro sebe.

Já vzlétám v nejslunnější výše,
puzen svou láskou k moudrosti;
však zas a zase slétám k liše,
bych posilnil se k radosti.

Jsem jako květ, jenž na svém stvolu
vytryskuje až pod mračna;
však i z těch výšin hledím dolů
tak jako jiný v kouzla oblačná.

BŮH uložil mi tvou lásku jako práci, a moje láska k tobě jest jako strom, který roste, jako řeka, která se prohlubuje, jako poklad, který se množí, a jako poutnice, která den co den vidí nové a nové obzory.

Jak roste tvá práce, jak se košatí a jak rozkvétá strom tvé lásky, jak mohutní řeka tvé touhy, jak se množí poklad našeho milování, jak sílíš a krásníš, ó Poutnice! Přeješ si „skryta býti v mém slově“, a jako by i slovo bylo ti ještě příliš tělesnou způsobou tvé lásky, toužíš „zmizeti v jeho éterné melodii“.

TVÁ krása jest jak ony květy nopálové, které se rozvírají jen za slunečna, a zase jako Oenothera, jež rozkvétá teprve po šesté hodině večerní, když motýlům nočním a duši opuštěné nastává potřeba světla.

JE-LI šílenstvím, co konám a cítím a chci a mluvím, kterak jest užitečno býti rozumným?

Jakých zločinů napáchalo se ve jménu rozumu! Kolik a jak slavných skutků učiněno bylo ve jménu šílenství!

JEST mojí vinou, že princezna rozmlouvá s pasáčkem? Ale jaká změna se s ním děje! Vezmi jeho srdce a podívej se: není to srdce knížecí?

Tak si je vezmi.

A pasáček sedí na stráni pod jalovcem a říká si: Teprve v klidu budu přemýšlet, abys věděl, jak jsem ti porozuměla a zdali se neodchyluji od tvých snů.

Jedna ovečka zdvihla hlavu, ale vidouc svého ochránce, zase ji sklonila k vonné zemi, a pasáček si říká dál: Aby tak ve tvých a v mých slovech zazněla harmonie zvuku a věčný soulad myšlenek!

A pasáček sklání hlavu jak ta jeho ovečka a přemýšlí a přemýšlí!

Pasáčku, copak se nedíváš na nebe?

„Díval jsem se!“

Pasáčku, a copak hledíš k zemi?

„I tam jest nebe!“

Kterak to?

„Ale, pane můj, přemýšlím o těch slovech.“ — A v nich že jest každé zvlášť a v každém obojí?

„Ano, pane: v souladu věčném myšlenek nebe jest, a v harmonii zvuku jest země; ale je-li v harmonickém hlase harmonie myšlenek, zde i tam, neliší se nebe od země.“

A odkud znáš tak vysoká tajemství?

„Nemám peněz.“

To že stačí k moudrosti?

„Nikdy nebylo peněz v srdci mém.“

Není ti smutno?

„Mám vše, čeho potřebuji.“

Jest toho asi mnoho...

(Pasáček pozdvihl hlavu jak ovce, která větří nebezpečení, a neodpověděv tazateli ani slova, rozhlédl se po obzoru kolem dokola a usmál se.)

Pán odešel.

Ticho. Tu a tam zablinká zvonek ve stádě. Pasáček jest opět sám a říká si: „A vždy čistá ozvěna od těch modravých hor a zpět: Miluj mne!“

„Lépe a čistěji se to dýše na horách, nad vodami.“

„Jsi vzdálen? Nejsi? Jsi blíže, nebo docela blizoučko?“

A kdosi odpověděl tlumeným smíchem: „Jestliže mne už nevidíš, není možno býti blíž.“

Z oblak vyšel srpek měsíce.

BOJUJÍCÍ vojska, anebo v bouřích tápající koráby ohledávají krajinu reflektory. Mým zkoumajícím reflektorem jsi ty, Miriam. Tvoje bytost duchovní i tělesná jest mým zrakem i světlem, sluchem i hlasem, čichem i vůní, hmatem i předmětem hmatu, chutí i pokrmem a nápojem. Izraelskému národu na cestě z otroctví do svobody předcházel sloup oblakový, který ve dne byl temný a v noci ohnivý, a také vůči nepřátelům toho lidu šířil paprsky svými tmou, ale vůči národu vyvolenému bohatě rozséval světlo. Miriam, temny jsou vlasy tvé, ale zářící jsou tvoje oči a obličej tvůj svítí jasem denním. Oči tvoje září světlem slunečním a obličej tvůj svítí světlem měsíčním.

Obličej tvůj jest čistou noční oblohou laškující hvězdami, a zoubky tvé jsou měsícem v první čtvrti jeho, vyjde-li z mléčných obláčků. Oči tvé jsou dva reflektory na cimbuří nebeského Jeruzaléma. Jsem jimi odkryt, jsem jimi zajat. A ústa tvá jsou pečeti královskou na mém srdci.

*

Znám mnoho tajemství duše tvé a těla tvého, ale čím více jich znám a čím lépe je znám, tím více jsou mi tajemstvím, a ty víš, Miriam, že úcta má k duši tvé a k tělu tvému už nemůže dohlédnout hranic svých.

Miriam, život můj celý jest jako hrst prvních třesní: vezmi je a zeptej se mne, která z nich Ti nenáleží.

Miriam, jsi moje Metamorfosa, mým prométheovským ohněm, jitem, jarem, červencem, bouří, lučinou, pšeničnou nivou, lesem, doubravou, moudrostí, rozumem, ctností – mým dítětem jsi, malou dceruškou, mudrcem, časem, věčností, mýma temnohnedýma očima, bleskem rozkoše a umění, slovem rady, ramenem síly, mým vzdorem, ale i mou něhou, která jest pokorná jak pole kvetoucího lnu, modravé – jsem kvítkem sedmikráskou, která jest šťastna, když ji utrhneš a smí-li vadnouti v tvé ruce žárem blaženosti. Zapomněl jsem všech svých smutků a znám jen zdraví a sílu a radost. Miluji tě, jak ty chceš, a nikdy jsem nemohl takto milovati. Nikdo před tebou mi nedal a nikdo mimo tebe mi nedá té veliké nebeské svobody, abych miloval, jak chci. Já tobě nedal předpisů, a ty's mi nedala předpisů. Proto ničím není omezena láska naše, ničím ohraničena ve své ryzosti a síle, ani časem. Víme, že není minulosti. Svět ať si stárne vůkol nás, je-li možno...

Swedenborg má jednu znamenitou větu: „Jakou měrou někdo jedná a mluví dle lásky jiného, takovou měrou tento poslední jeví se s plným, veselým, oživeným obličejem; naopak jakou měrou někdo jedná a mluví proti lásce druhého, takovou měrou obličej toho druhého se mění, zatemňuje a zneviditelňuje, až posléze úplně zmizí, jako by ho nikdy nebylo.“

Filosofie má pravdu a systém, kdežto báseň má filosofii a krásu, a krása není nikdy dcerou filosofie, nýbrž vždycky kouzlem života.

Filosof o lásce rozpraví, ale já lásku zpívám. Já rozveseluji, rozsvěcuji a oživuji obličej, jenž rozveseluje, rozsvěcuje a oživuje obličej můj – a filosof o tom rozpraví. Miriam, co jest víc: vraceti někomu život, či o tom rozprávět? Ty říkáš: chlapecek a mudřec jest nade vše!

*

Miriam, v některých chvílích vládneš času, tak jako paní, která praví svému vozkovi: Zastav! a povoz se zastavuje, a Ty z něho vystupuješ, z povozu času, jdeš ke mně a pravíš: Tvoje!

MIRIAM, hlas můj chodí touto krajinou poblíž nás dvou, zíraje k nebi i k zemi, zdali by nenašel nějaké věci dobré a krásné, která by mu chtěla býti pro tebe slovem. Nežli přinese nám takovou věc, nechť odpočívají moje ústa na tvých.

Miriam, někdy se stává, že stojíš v úplné samotě.

A jako by všechny síly země přehlubokými a ne-sčíslnými kořeny stoupaly v obrovský peň ohromného

košatého stromu, a jeho ratolestmi a jeho lupením a jeho květy a plody jako by přinášely oběť slunci: a ty, stojíc pod tímto stromem a opírajíc se o jeho peň rýhovaný tisíciletím, jsi tak sličná, jako by ti řekl Bůh: Chci, aby od této chvíle v celém vesmíru mém nebylo nic jiného leč tvoje přání.

A v té chvíli jako by všechny tajemné síly toho pně přešly do tebe, jsi celičká jako větev jabloňová, na níž pro samé květy není viděti ani lupíněčku.

V takové chvíli svým tělesným zrakem vidím z celého obličejte tvého zářiti světlo. A vidím, že toto světlo tvé jest ona blaženost, kterou první lidé zanechali v Ráji. A vidím, že jsi všecka proměněna. A vidím, že celé tělo tvé jest v květu. A vidím, že nejvyšší krása jest nejvyšší spravedlnost. Jak určitá jest tvoje krása! Jak pevná jest tvoje krása! A jak rozkvětá krása tam, kde se nemusí ničeho bát! A tvoje krása plně rozkvetlá, ačkoli ty mlčíš, říká mi: před tebou není se mi čeho bát, vezmi mne do svých rukou, zdvihni si mne k ústům, přicházej, odcházej, nejsi nikdy a nikde beze mne, neboť naše duše vidí se. Miriam, jest mé srdce dostatečným darem za to, že mi zjevuješ tak mladé tělo své? Kde máš tu černou masku? Skryj štěstí své, svou lásku před zraky květin...

Z JAKÉHO přicházíš snu, že jsi jako jitřní záhon narcisů? Kéž jsem sluncem, abych směl vypít všechnu rosou tvou! Krása tvá jest nakřehlá mladistvostí. Kde jsi se koupala? Voníš čistotou. Panenko, voníš čistotou a krása tvá jest nakřehlá mládím! Jak mám uctít celé tělo tvé, když jenom k uctění jest všecka

krása stvořena a jsem-li básníkem? Má lyra stůně: na jejích strunách dřímá tisíc kanárků jak o půlnoci, a já se je bojím probudit. Tvá silná sličnost, bělostnost tvého těla a duše tvé omámila je kouzlem noci měsíčné a pohled tvůj strhl je do snů jako jižní vítr nasycený pomeranči, kadidlem a drahým kořením. O čem se jim zdá? O rodných ostrovech.

A mně zdálo se, že kdesi v cizině, kde mne nikdo neznal, potkal jsem dítě, které se proti mně rozběhlo, s ručkama napřaženýma a volajíc: Bratříčku! Vzdvihl jsem je od země — a potom jsme se už nepustili.

VE tvém slově našla jsem život, v mém životě vezmi si ty slovo! Nezalekl ses mé bolesti, nelekej se ani lásky mé. Všechno ti ukazuji, všechno ti dávám: Jsem dítě, a jenom ty to víš; jsem dívkou, a jenom ty mne ctíš; jsem chotí, a jenom ty i sestru v choti zříš; jsem matkou, a jenom ty dáváš mi svobodu pro dítě mé; jsem paní, ale jenom ty's mne neuvrhl v otroctví.

HUDEC zpívá: Slituj se nad služebníkem svým a dovol, aby se styděl za harfu svých chval a aby směl u nohou tvých jen plakati svou lásku. Ó Paní moje, veliká jest tvoje moc a veliká jest moudrost tvá, měžž tedy slitování s mým největším hořem: a zmírní moji lásku! Skloň se nade mnou a rci, že mne miluješ jen jak toho zasluhuji! A já, povstana, ti odpovím: Paní moje, prosím tě, miluj mne méně, miluj mne jinak, neboť ničeho nezasluhuji tolik jako tebe!

TÁZAL jsem se sebe, kterak tě nazývají, aby tě to nejvíce těšilo, ale i tentokrát jsem poznal, že tvůj vlastní způsob jest mi nejprůměrnějším obyčejem v otázkách spravednosti a umění. I budu ti říkati: „Miriam moje drahá.“ Toto pojmenování zdálo se mi nejšťastnějším, obsahujíc tři slova, a „tři tvoří společnost“. Jaká jest společnost tohoto pojmenování? Takováto: Já, Ty a My. Nadto pak jest v onom názvu tři jakosti jazykových: jméno osobní, jméno přídavné a přisvojovací. A tato tři slova jsou jako strom: jméno vlastní jest jeho pněm, jméno přídavné jest jeho rozvětvením a to třetí jeho ovocem, což jest My. Kdyby se to naznačilo diagramem, nakreslila by se kolmice (peň), ze které nahoře vycházejí paprsky (větve) ohraničené kruhem (obrysem koruny).

Kolmice znamená: Jsem Miriam, rostu ze země české a tyčím se od země k nebi, jsem přímá, rozhodná a nepovolím vichrům, které chtějí, aby všechno leželo na zemi, tak jako člověk lakomý a sobecký usiluje ohnouti, skáceti a z kořenů vyvrátiti každou bytost, každou myšlenku, každý cit, každou krásu a každou věc výlučně ku svému prospěchu, k zemi, k penězům a k marnosti. Vzpínám se od země k nebi, k oblakům a k slunci, neb chci světlo a vzrůst.

Ty paprsky znamenají: Jsem bohata na dary ducha i na dary těla, a „drahá“ jest přívlastek boží. Ale bratříček nemá jen zalíbení na mém lupení, na mých květech, na mém ovoci; nýbrž také veškeré této krásy mé a všech těchto dober mých mi srdečně přeje, a proto jsem „jeho“. Z těchto tedy příčin říká mi: Miriam moje drahá. A „moje“ jest přisvojovací zájmeno určité.

JISTÁ Duše ochuravěla na cestě své, ačkoli Léto vůkol ní zpívalo všemi barvami a vůněmi, a nemožouc sobě pomoci, vyslala všechny služebné touhy své, aby rychle vyhledaly příbytek Krávy a přivedly Ji na místo její bolesti.

Dostavila se Lékařka, sklonila se k Churavé, naslouchala tlukotu jejího srdce a posléze pravila mírně, ale vážně: Paní Duše, vaše nemoc jest smrtelná. Ale Duše se rozjasnila a řekla: Lékařko, díky Bohu a Vám! I odpověděla Lékařka: Paní Duše, lékařové jsou na to, aby prodloužili života. Nato pravila Duše: Paní Lékařko, nemějte mi ve zlé, ale na Vás jest, života nebratí! Lékařka vzala Nemocnou za ruku: Paní Duše, lékařové, v nejhorším, jsou na to, aby zmírnili bolesti.

V té chvíli postavila se Duše na nohy a zvolala jako zdravá: Paní Lékařko, na Vás jest ošetřovati blaho mé!

DOPoledNE v měsíci červnu, je-li pohoda krásná, všechny květiny v celém kraji dokořán mají otevřeny kalichy, toužíce zachytiti slunce, a jejich korunkové plátky jsou jako rozpjaté paže, které chtějí obejmouti zářivou vidinu nebes, vroucí a sladkou moudrostí zmírající blankyt. Ale všechna síla jejich barev, všechny blesky jejich rostlinné tučnosti (och, zamilované oči!), všechna prudkost jejich útočící trpnosti nestačí jejich oddanosti a lásce. Miriam, jaká blaženost tají mi dech, mohu-li říci, že jsem se tu pokusil vysloviti touhu jedinou: svoji a Tvou! Touha tato byla jako dvě řek, ale obě se slily v jediný proud: My.

Všechny kalichy květinové otevřeny jsou v mě-

síci červnu před polednem za krásné pohody: tak tomu jest nyní v duši mé.

Kvítko skládá se ze stonku, což jest pevnost, neboť stonek jest jakoby oštěpem, vymrštěným rukou vojínovou; tvar květného kalichu znamená: jsem nádobou, protože toužím, aby se nadarmo nevyhlila ani jediná krůpěj té oběti, jíž poraňuji svoji touhu; chci zachytiti co nejvíce paprsků, proto se tak rozvíjím!

Tyčinky praví: nechci se tě dotýkati stonkem, který jest také příliš spojen se zemí a podoben jí, ale touha má jest tak svatá, že na tebe útočím tím, co jest ve mně nejjemnějšího. Ránu a útok svého stonku (praví květina) rozdrobila jsem v mnoho tyčinek, v mnoho malých a lehkých útoků, aby naše rozkoš byla rozmanitější a sladší. Plátky mého kalichu jsou jako dlaně a tyčinky mé jsou jako prsty, ovšem jemnější prstů člověkových. A pestík, zlatý hrot mého oštěpu, vede mé tyčinky v boj, ve kterém pelem se krvácí.

Země jest tělo, anděl jest duch, ale my květiny jsme jako vy lidé: spojujeme tělo s duchem, zemi s nebem, opouštíme zemi, útočíme na nebe: jsme tvrdošjnou vzpomínkou na ztracený ráj!

UPAMATOVÁVAŠ se na to, jak mluvím? Jak naklonuji hlavu a kam se někdy zadívám? A co vše jest v mém obličejí, a jak si počínají mé ruce: pamatuješ?

Má hlava, mé oči a mé ruce?

A někdy taková zámka.

Pamatuješ?

Chvílemi jest řeč má jako splav, slyšíš šumot a hřmění, nepřetržitý proud, šumot a hřmění, které přechází v píseň — a najednou: jako by ten proud

zkameněl a zcela se ztratil ve formách své hudby — jako by tu píseň odvál vítr — jako bych tu najednou se zalekl, že nasloucháš už jen mému hlasu a přestala's viděti mou myšlenku — jako bych se polekal, že jako můj hlas rozptyluje se a mizí navždy mezi stromy, nad stonky trav a v povětří, anebo v upřených tajuplných bezradných očích vrabců a kosů, kteří nás také poslouchají, blížíce se až k našim nohám, jestli z toho hlasu nevypadne snad také něco srozumitelného pro ptactvo, jestli snad nezanedbali by nějaké velké povinnosti, kdyby se na nás neřivali, jak mluvíme — Miriam! snad jen z té bázně, že se proměníš v můj hlas a že se mi také ztratíš v trávníku a ve větvích stromových a v očích kosů: najednou přerušuji svou řeč a mlčím.

A Ty říkáváš: Bratře, dopověz! A v té chvíli moje řeč už jest obklíčena tolika myšlenkami, že jí nelze uniknout ani vlevo, ani vpravo, ani dole, ani nahoře. Ó Miriam, v té chvíli už jest moje řeč jako proud kočovnického dýmu, který vtáhl do černých, bezedných oken pralesa

(tvé oči!)

jako sloup kouře kadidlového, který se chvěje slastí ve zlatých libozvučných přejemných flétnách paprsků nad hlavním oltářem

(tvoje srdce!)

jako letní poledne, které omdlévá přílišnou vroucností ve všem polním kvítí a ve všech lupínkách, i v těch, které snad jsou ve stínu

(*tvoje duše!*)

jako ovoce, které dovršilo všechnu tragédii své plnosti, svých barev a svého spojení s národním celkem, je muž se říká strom, a bez bolesti odlučuje svou stopku od milé větvičky a padá na zem, aby se ranilo

(*naše láska!*)

Ó Miriam, co všechno jest v mé řeči o Tobě a Tobě — a co teprve jest v mém mlčení o Tobě a Tobě!

Takto se mi zdá, že slovo mé jest pouze ebenovou nebo perleťovou rukojetí vějíře, který z mé anebo z Tvojí dlaně rozletuje se tisícerými záhyby a paprsky do povětří, ale ty paprsky se rozbíhají tím více, čím více se rozvírá vějíř, a jsou potom už tak vysoko a tak dlouhé, že se ohýbají, tvoříce nad našimi hlavami klenby a podloubí neproniknutelných myšlenkových haluzí...

Což jest nám zle v tomto úkrytu?

Ó Paní: smilujte se nad mým mlčením a vždycky mu učiňte, co jste mu učinila včera. Sám si nemohu pomoci, takový jest zákon v těchto tajemstvích, ale mohu Vám poraditi. Kdo jest zaklet, pomoci si nemůže, ale jak víte z pohádek, smí prozraditi tajemství svého vysvobození, přijde-li někdo na smrt odhodlaný.

Ve chvíli mého mlčení rcete: Bratře, vím všecko! Anebo: mé prsty dotýkají se tebe bez uzardění.

A slovo toto nezbytno jest tehdy jen, jste-li daleko ode mne.

MIRIAM, uviděl jsem tě znova. A celý den a celou noc nemohl jsem pochopiti tvé podoby. Viděl jsem jen, že máš podobu novou, a nemohl jsem jí pochopiti. Řekl jsem ti jen, že jsi zhubeněla. A potom jsem ti pravil, že jsi utrápena. Ale obě tato slova znamenala: Nemohu pochopiti tvé podoby.

Včera pochopil jsem.

To závisí jen od tvého slova.

Tato odpověď tvá byla tichá.

Tvoje nová podoba jest tichá.

Jako když ustaly plameny a praskot a kouř, a zbyl jen bílý žár.

Tvoje nová podoba jest tichá jako jehňátko v náručí pastýřově, jako slabounký vánek, který ze sna pootvírá oči v koruně lípy o polednách, a jako úsměv mé útlounké sestry, dokud ještě byla na světě. Takový vševědoucí úsměv, který ani zdaleka se nepokouší o slovo, ba proto jen se usmívá, aby se slovo skryl.

Jakému slovu! Oh, Bože, jakému slovu!

O BLEKÁŠ tolik rouch a tak často je měniváš, a přece každý musí říci: V tomto rouchu chodívá od malička, ono s ní rostlo jak peří na kanárkovi, nic jí nevadí v pohybu a ve zpěvu. A předčíš, moje Dokonalá, všechny ty, kdož se odívají. Jsi tichá a plnopřítomná ve všech svých tvarech a nikdo jiný kromě Tebe nemohl by se mi tak dokonale obléci jako Ty.

Tělo se obléká na duši.

V podstatě jen na tom záleží, chodím-li nah či oblečen.

A oni myslí, bláhovi, že se možno obléci!

BUDU velice skromným a namaluji obrázek, aby mu nikdo neporozuměl a přece aby kdekdo řekl, že jest to obrázek prostinký a zcela srozumitelný.

Takto jsem pravil sám sobě včera po oné bouři s lijavcem a s blesky, přemýšleje o tom, co vše bych nakreslil do této knihy, kdybych byl slavným malířem a chtěje setrvati v předsevzetí nejsilnější skromnosti. Ale poněvadž nejsem malířem a poněvadž chci setrvati v předsevzetí nejsilnější skromnosti a poněvadž bezpochyby zatanul mi na mysl jistý obrázek z křesťanských legend, chopil jsem se myšlenky nejbližší, a poněvadž zcela blízko nás jsou myšlenky nejjednodušší, malá nemluvnátka myšlenek, namaloval jsem toto: vaničku z bílého dřeva lípového, dvakráte větší než rakev pro jednoho člověka, ale o polovici méně hlubokou nežli hrob, a sepjav ji trojí zlatou obručí, jakoby zlatými prsteny, přemítal jsem chvilenu, bylo-li by třeba dáti na ně také ještě nápisy: nepovažoval jsem toho za potřebno, ale abych vyhověl svému úsměvu, jímž se prozrazoval můj humor nad přísnými zákony a obyčeji tohoto zfinančilého světa, napodobil jsem úřední puncování, přimalovav na obruč spodní: Já, na horní Ty a na prostřední My. A do vaničky dal jsem průzračné vody, kterou jsem utvořil tím, že jsem ukrojil čtvrtinu boží duhy, tu třetí čtvrtinu, a promísiv ji vůni mateřídoušky, vhodil jsem ji do vaničky. Poněvadž jsem tyto barvy smíchal, nebylo viděti, která z nich převládá, a to mně bylo velice milé, protože jenom na tento způsob lze výtvarnický naznačiti živel vodní, živel totiž pohyblivý a měnivý jako touha a život. Takto jsem docítil iluse, že bylo viděti barvu jen jedinou, ale zároveň všecky a přece žádnou.

Malířsky podařilo se mi tak rozřešiti problém průzračnosti, již v oblasti mravní odpovídá upřímnost.

A poněvadž mám zálibu ve středověkých iluminacích a v miniaturách, na kterých jsou také texty, vycházející třeba přímo z úst, anebo vinoucí se kolem hlav a paží a kolenou osob namalovaných, a poněvadž miluji ikony a původní tisky Williama Blackea, napsal jsem vedle svého obrázku také několik vět, jako na příklad: „To závisí jen od tvého slova“, „Život můj nechce býti v moci mé“ a tak dále.

CIZINEC zpívá u borového háje před západem slunce:

Klekám před tebou, neboť srdce moje obtěžkalo láskou.

Klekám před tebou, anož mi jest rozkoší ukazovati tobě své poddanství.

Klekám před tebou, neboť jest pro mne nezaslužitelnou milostí, stojím-li v té výši jako ty.

Jestliže ty stojíš, já bych měl klečeti, jestliže ty klečíš, já bych měl ležeti, jestliže ty ležíš, já bych měl zmizeti.

CIZINEC zpívá u borového háje před západem slunce:

Reč má jest jako sedmero strun nástroje hudebního, zavěšeného v zahradě, o půlnoci, jako sedmero strun, jimiž prochází letní van.

Myšlenky mé jsou letním vánkem půlnočním, člověk neví, odkud vane a kam, leda se zdá, že vychází z duše stromů, tak jako mláďata ptačí vystrkují zobáčky z hnízd.

Vánek půlnočních myšlenek mých vychází z čisté

duše tvé, Miriam, provívaje chudý nástroj řeči mé.

Slyšíš, jak jsem tich?

Možno býti tišším?

Blahoslaveni tiší, neboť zemi ovládnou.

Miriam, jsem blahoslaven.

Miriam, vládnou, ale nikoli že bych chtěl, nýbrž proto, že jsem tichý, a jsa tichý, chci. Miriam, pohled na lupení stromů, kterak je černé, neboť jest noc. A přece vidíš, že jest to lupení živé, lupení odpočívající, které tichounce saje z vlahého prsu půlnoci, tak jako bytost tvoje tichounce saje bytost mou a moje tvou.

A pleť tvoje svítí, jako za noci svítí kopretiny. Červen jest. Sladké tvoje oči jak se na mne dívají: blahoslavená noc, která dala rozkvést klidu tvých očí! Jsou otevřeny dokořán a proudí jimi zářící průvody mé a tvojí lásky. Čelo tvé jest bělostné, ústa tvoje se usmívají; jsme na místě odpočinku.

Vlasy tvoje jsou černé jak lupení této jabloně nad naší hlavou; ale jsou živé a bytost má tichounce je saje: jsou moje. Moje jsou tak, jako temný úrodný mrak náleží krajině, kterou odkájí mlékem své rosy. Chod' vždycky vlasatá.

Bůh jest neviditelný, a Tebe také nevidím, ale Boha jsem neviděl a na Tebe si vzpomínám.

Jdu už spát, již skoro spím: v mém vědomí jest noc, ticho, vánek, lehounký, plachý, o němž nevíme, odkud jde a kam, ale jako by vycházel z duše stromů, aby zahlédl nějakou příliš cudnou květinu a aby pokřál štěstím dvou lidí.

Přejme mu toho, Miriam, jest také sám.

CIZINEC touží po smrti:

Toužím, aby můj život Tebou byl zkomponován v symfonii, která se přednese jen jednou, a poslední pohyb taktovky aby byl bleskem, jenž by nám otevřel cestu od hvězdy k hvězdě!

A tu bych řekl: Ó Královno, dnes slavíme svou korunovaci: slyšíš hřmění děl? Wagneriady vojenských kapel? A onen zvon, který po třicet let mlčel?

CIZINEC modlí se o polednách na říčním balvanu nah:

Ó Nejvyšší, jsi-li a ceníš-li také hoře, učiň, ať tento hrad, jež vidím pod čistou říční hladinou, prosycený křídovým světlem Tvých nejšťastnějších oblak a zakletý v azur tvé nejhlubší moudrosti, stane se mým a Jejím obydlím! Ty, jemuž dálka i blízkost jedno jsou, a jemuž jest tak snadno učiniti věc nemožnou, kterak bys nevěděl, jaké hoře jest v našich srdcích pro naše odloučení! A jestli mne neslyšíš a jestli zrovna tuto chvíli prosby mojí nevyplňuješ, jsi mythem jako tento hrad pod říční hladinou, jsi bezmocen jak já a trpíš jako já, a bezpochyby na některé hvězdě sedíš v řece na skále jak já a modlíš se ke mně jako já k tobě: mám tě také litovati?

JSEM před tebou nah duší i tělem, tělem i duší.

Zpívám!

Zpívám píseň nomádkou, píseň kočovnickou, píseň volnosti, síly a ironie pro tvé i svoje potěšení. Píseň člověka.

CIZINEC rozjímá ještě na těch místech: Miriam, obloha ve vodě zrcadlená jest temnější než obloha skutečná, a všechny věci zrcadlené jsou temnější nežli věci skutečné.

O Bohu se praví, že ho vidíme jen jako v zrcadle, a rozjímatelé nejvyšší viděli ho v tmě.

Miriam, čím to jest, že světlo ve vodě jest jako pod závojem a barvy ve vodě jsou ztlumeny?

Barvy zrcadlené přímo v našich očích jsou jasnější, ale barvy, které vidíme v zrcadle, jsou temnější. Čím to jest? Miriam, čím to jest, že ty mne vidíš v takovém jasu a já tebe v aureole?

Mezi mnou a tebou není zrcadel.

BOUŘE rozehrála se nad krajinou. Já ji neslyšel, já ji neslyšel, byl jsem jako pod vodou.

ČERVNOVÉ, vroucně modré nebe, na něm bílý oblak jako plachetní loď jedoucí do Kolchidy pro Zlaté rouno a kolem oblaku kroužící aeroplány vlaštovek a bílých holubic. A toto nebe a ten oblak a ti ptáci zrcadlí se v řece, do které z obou stran zbožně sestupují staří poutníci Balvany žulové v průvodu sosen, smrků, olší, vrb, a na obou březích, ničeho nevědouce o zlobě světa, pohrávají si malé děti: pomněnky, pampelišky, rozrazil, bílé i červené silenky, pryskyřníky, blatouchy, svlačce, rákosy... Řeka jsem já a nebem v ní jest Miriam.

Jsem řekou a mé dno po celé délce vystláno jest

měkce viditelnými a utajenými půvaby tvého těla a duše tvé. Ve stinném vodním obrazu neproniknutelně hustého pobřežního křoví vidím tvé vlasy, Miriam. Češ si je nahoru a nezakrývej jich kloboučkem, neboť v parnu těchto dní jest mi potřeba stínu a svatého ticha rodných hvozdů. A čelo tvoje jest slunečný koberec luk pod černým lesem vonným tvého temene. A oči tvé jsou dvě čisté studánky pramenité vody na svahu pod kvetoucí lučinou tvého čela. A obočí tvé jsou dva obloučkovité háječky břízové a v nich pění sýkorky a stehlíci. A líce tvé jsou dvě stráně porostlé bílým jetelem a mateřídouškou a pasou se na nich ovečky. Tvůj nosíček jest kapličkou, k níž se chodí modlit Cizinec a zdobí ji květinami. Ouška tvá jsou dvě tiché myslivny na obvodu černých hvozdů: chodívám tam na mléko a vzdycky mne vítá ochočená laň; když odcházím, smutně se dívá, provázejíc mne až k brance. Nosní dírky tvé jsou skryše roztomilých lesních králíků. Ústa tvá jsou tichou roklinou, ve které se dějí svatá zjevení; jest tam léčivý pramen pozakrytý keři polních růží; ráno kolem deváté a odpoledne po hodině třetí několikrát zjevila se tam prostému pastýři Svatá Panna krásy nadzemské. Jednou se Jí otázal, čeho si žádá, a Ona odpověděla: „Zlíbej zemi, na které stojíš“. — Bylo divno vesničanům, kam se ovčák ztrácívá. Jedenkrát ho vyčíhali, způsobivše mu mnohé hoře svojí drsnou zvědavostí. Přišli pak i lidé z města v turistických úborech, slovušní lékaři, psychiatři, průmyslníci, advokáti věhlasní, nejznamenitější spisovatelé a redaktorové, také suché i tělnaté ženštiny, hrající roli v národních, sociálních i náboženských spolecích, přišli konstatovat, co jest na tom pravdy, a tak zároveň dokázat, že ve století dvacátém zázraky se nedějí, což se jim i podařilo: Svatá Panna se neukázala! A pastýř pase ovce

dál; do ústavu pro choromyslné ho nedali, protože se neukázal býti tolik nebezpečným (sám byl zcela chud a útraty za to nechtěl nikdo převzít) a protože nová humanita rozprostřela nad ním levé křídlo útrpného úsměvu.

A bradička tvá jest pahoreček, na kterém větrík, vanoucí krajinou, čechrá kvítka vřesu, kolébaje včeličky; jest odtud viděti k modravým horám. Také na něm rostou protěže, bělostné i narůžovělé, jež milují místa slunnější.

Jsem na vlnách a
pevniny nenacházím!
(Miriam)

V duši mé jsou Kolumbovi plavci: Admirále, stále jen moře a moře, a Indie nevidět!

Isabelo Kastilská, kdybys jen věděla, co zkouším s tímto netrpělivým námořnictvem! Kterak přesvědčiti tyto nevědomé lidi, že mapy a výpočty moje jsou zcela neklamny! V duchu mém jest takový jas jistoty a cíle, ale v srdcích mého mužstva straší stará pověra o Mare Tenebrarum. Ani na minutu abych se nehnul z velitelského můstku, sice zosnují spiknutí, a zrak můj, tak tichý a pokorný, aby stále se zdál pohledem jestřábím. Zmáhá mne to. Královno, kdybys věděla! Ale jak jest nebe nade mnou a toto moře dokola, Isabelo, vrátím-li se, vrátím se jen jako Místokrál! —

Vy tam: Zrychlete tempo vesel!

PROČ se mi to zdá už tak dávným? Paní moje, proč? Sestro moje, proč? Víím. Protože jsem umřel a duše moje dosud neumřela jako tělo mé, a proto v některých chvílích zatane jí na mysli vzpomínka na tento svět a na tento čas, široším bděním duše mé proletí někdy paprsek snu, který arcí bleskurychle tříští se na tisíc drobných jehliček, jako by o krystalnou stěnu mého velikého a těžkého bdění narazila dlouhá a tenká tyčinka skleněná, vypuštěná samostřílem mé pozemské paměti. — Ó Miriam, to já jsem ten mnich z romance, jenž uslyšel zpěv ptáčete, a zpěv ten byl tak zázračný, že očaroval smysly i ducha posluchače mladého; a ptáče zpívalo a zpívalo, poletujíc dál a dál, a mnich šel v rajské písni té jak pomněnkový kvíteček, spadnuvší s břehu, jde a plyne v mohutném proudu Dunaje. Za chvíli ptáček zmizel a poslední ohlas jeho písně dodoutnal na omámeném lupení kvetoucích stromů, a udivená příroda najednou vydechla zatajený dech a byla to vůně tak složitá a soustředěná a prudká a sladká, že poutník skácel se v trávu a usnul. A když si byl odpočinul po této nesmírné slasti spánkem, který v jeho bytost padl jako balvan do propasti, vracel se mnich, o ničem už nevěda, do zahrady klášterní. Bylo mu však divno, že lidé před ním prchají a že oči jeho vidí krajinu zcela cizí. A bylo mu divno, že vousy jeho jsou tak bílé a že mu sahají až po pás; domnívaje se, že mu na ně napadlo sněhu, přetáhl je dlaní, ale byly teplé a nezčernaly, neboť byl máj a v máji sníh nepadá; napadlo mu, že vousy jeho jsou plny květů hlohových, ale v klášteře mu řekli: Bratře přešťastný, to nejsou květy hlohové, co se tak bělá a voní ve tvých vousích, nýbrž jest to odlesk rajské blaženosti, které jsi prožíval sto a jeden rok. Tu teprve vzpomněl si mnich-poutník na onoho zpěváčka.

Miriam, a tato legenda stále se opakuje v mém srdci. Život můj jest rajským snem a mým snem jsi Ty. Ustavičně zdá se mi o Tvých očích, ve kterých jest hyacintová záře, která vycházela z hrsti Stvořitelovy, když v ní nesl ukryté slunce, aby je na místě vhodném vypustil do prostoru jako zlatého ptáka-ohniváka!

BYL jsem kdesi ve velikém městě. Tam dostal jsem poštou mnoho dopisů a jeden z nich byl od Miriam. A v tomto listě bylo tolik lásky, že mě srdce bolelo jako ve věčné blaženosti. Byli vedle mne můj nejstarší bratr a moje sestra. Nemohli nevidět mé blaženosti a trýzně a jeden z nich pravil, chtěje mne účastí svou podepřítí, že onen list jest ze Ž. Bylo mi divno, že jest odtud, neboť jsem myslel, že Miriam jest jinde, a velice mne zbolelo, že není blíž, někde na cestě ke mně, a zároveň jsem se podivil, jak onen list prošel tolika strážemi.

Rozhodl jsem se, ačkoli byla bezmála již půlnoc, že buď jak buď uvidím Miriam, i rozchvátal jsem se na nádraží toho města, provázen nejstarším bratrem a sestrou, ani si neuvědomiv, proč vlastně jdou se mnou a proč mají tentokrát pro mne tolik pokdy, jenom mi napadlo, ale pouze jako když v hluboké noci zakmitne v dálce světlo, že ve chvíli neodvratného neštěstí obletují člověka strážní duchové jeho rodu, zjevující mu posledními posly a průvodčími jeho vlastní podobu a všechnu hrůzu úzkosti a lásky. Můj bratr a sestra vskutku byli bledí a jejich po-

hyby, hlas a slova, jimiž se ke mně obraceli, ne nepodobaly se svíci, která hoří v průvanu.

Na nádraží zděsili mne zprávou, že vlak odjede až za dvě hodiny! Všecek zoufalý zašel jsem do velké nádražní kavárny, která byla příšerná: holé dřevěné začouzené stěny, zrovna takový strop, vysoko položený jakoby v chrámu, velmi sporé osvětlení, a hned první pohled na přítomné prodavače a hosty jako by mi říkal, či zjevil, že tato místnost zasvěcená jest černé magii Mamonu a Rouhání a že celá země nemá takových propastí, jaké mohou býti mezi dušemi. Když jsem chtěl platit, řekli mi, že se musí jíti do „kavárny“ druhé a tam že si musím ještě něco poručiti a teprve potom že se platí. Upadl jsem mezi vydřiduchy, už jejich typ tomu nasvědčoval, Židé to byli, ale nebylo možno se vzepřítí, musil jsem poseděti ještě v místnosti druhé, umíraje úzkostí, že tím zmeškám vlak: a já jel k Miriam, a ona mne čekala!

Jízda vlakem a všechny ostatní vjemy a dojmy neukly se už ani mých smyslů, ani mého ducha. Prostě nevím, co se se mnou po celou noc a po celý den dalo.

Jest večer, jdu známým-neznámým venkovským městem, někde v Čechách, a myslím na Miriam a na její poslední dopis plný moudrosti lásky, v duchu si odříkáváje některé jeho věty, tak závratně hluboké a tolikerou něhou ke mně rozjívěné. Nevnímals jsem ničeho vůkol sebe: tolik jsem trpěl pro Miriam! Bratr a sestra mne doprovázeli, jakási žena šla proti nám do konce města v tom večerním soumraku, sama samotinká, zahalená plenou, jak chodívala nebožka matka má, a přešla nás, a my jsme šli z města. Pojednou praví sestra má: „Kdož ví, nebyla-li to Miriam?“ Procitl jsem z ustrnutí, a jako by někdo byl mi nůž do srdce vrazil, ihned jsem se obrátil, a vidím, jak asi

dvacet třicet kroků od nás právě padá žena na zem, ze všech stran sbíhají se lidé, nikoli ze soucitu, nýbrž ze sensace, a někteří dívají se na mne a smějí se... Jako bych zkameněl. Co si počít? Půjdu-li tam, oni mně Ji nedají, ba příchodem svým jen tím více rozdráždím jejich surovou chtivost sensace. Já Ji nesmím pomoci! Ó Bože, za jakou cenu jest mi dovoleno přiblížit se k Tě, ve které žiji a která žije ve mně! To jsem pomyslel v okamžiku. Ale vida Tě ležeti na zemi, v bezvědomí a uprostřed bezcitého davu, který stále ještě se sbíhal, rozletěl jsem se k Tobě, ó Miriam, staň se co staň!

Tvé mdloby měřil a vážil jsem dle tvé lásky, ó Miriam, a já věděl, že láska tvá jest větší než každá míra a těžší než každá váha.

Sestro! Bratře! Děkuji Vám pro věky za Vaše požehnání v zkázu. Vám by bylo marno jíti ještě dál.

Ó VY budoucí poutníčkové, jejichž písně ve snách zalétají k mému šťastnému sluchu, až přijdete na tato místa za krásného letního jitra, vzpomeňte si, že já a moje Sestra přišli jsme sem na sklonku dne. Zmáhá mne veliká únava, supové krouží nad zemí, nevím, bude-li mi dopřáno ještě pro vás mluvit, proto vezměte zavděk tím, co mi teď nejvíc naplňuje mysl. Na tato místa tedy jsme přišli, když právě slunce zapadalo za lesy. Mé srdce cítilo, jak houstne tma hvozdů a jak se blíží. Právě na tomto místě jsme stáli. Sestra se opírala o mne a moje oči utkvávaly na hasnoucím slunci, které se ponořovalo za lesy. V tomto mizení slunce vytušila duše má bezpochyby nějaké

tempo Nejvyšší, mně neznámé Spravedlnosti, neboť ústa moje jala se polohlasitě a jakoby skandující vykřikovati: Jé! jé! jé! A slunce zmizelo docela, provázeno mým výkřikem. Sestra pohlédla na mne udiveně, i řekl jsem:

ZAPADLO NA VĚKY!

(Neboť tolik jsem se byl pohroužil do jakési teskné představy.) Ale Sestra moje, jsouc blíže životu a tedy Bohu, pravila pevně a vesele:

A JÁ VĚŘÍM, ŽE ZASE VYJDE!